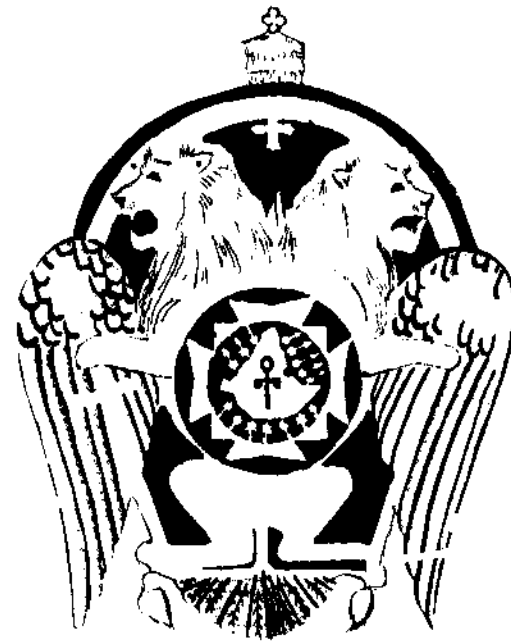

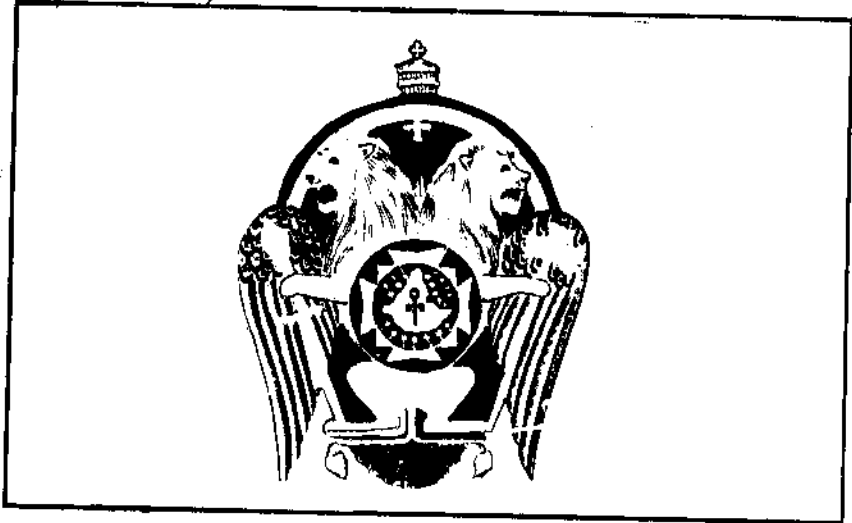
ቅዱስ ማርቆስ ኢትዮጵያዊ ነው
የተዋሕዶ አንበሳም መድኃኒዓለም
ኢየሱስ ክርስቶስ ነው

ክላባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ

ቀደም ሲል የታተመው መጽሐፍ ስኢትጲያውያን ወገኖች ባለመዳረሱ በልዑል እግዚአብሔር ጥበብ በእመብርሃን በቅድስት ድንግል ማርያም ፈቃድ በአባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ ጽኑ ፍላጎት መጽሐፉን ፈልገው ላላገኙት ኢትዮጵያውያን ወገኖች እንዲዳረስ በማሰብ አቶ ሰለሞን ይመርና አቶ ጌታቸው አያሌው እንደገና እንዲታተም አደረጉት። ግንቦት ፪፻፩ ዓ.ም

የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

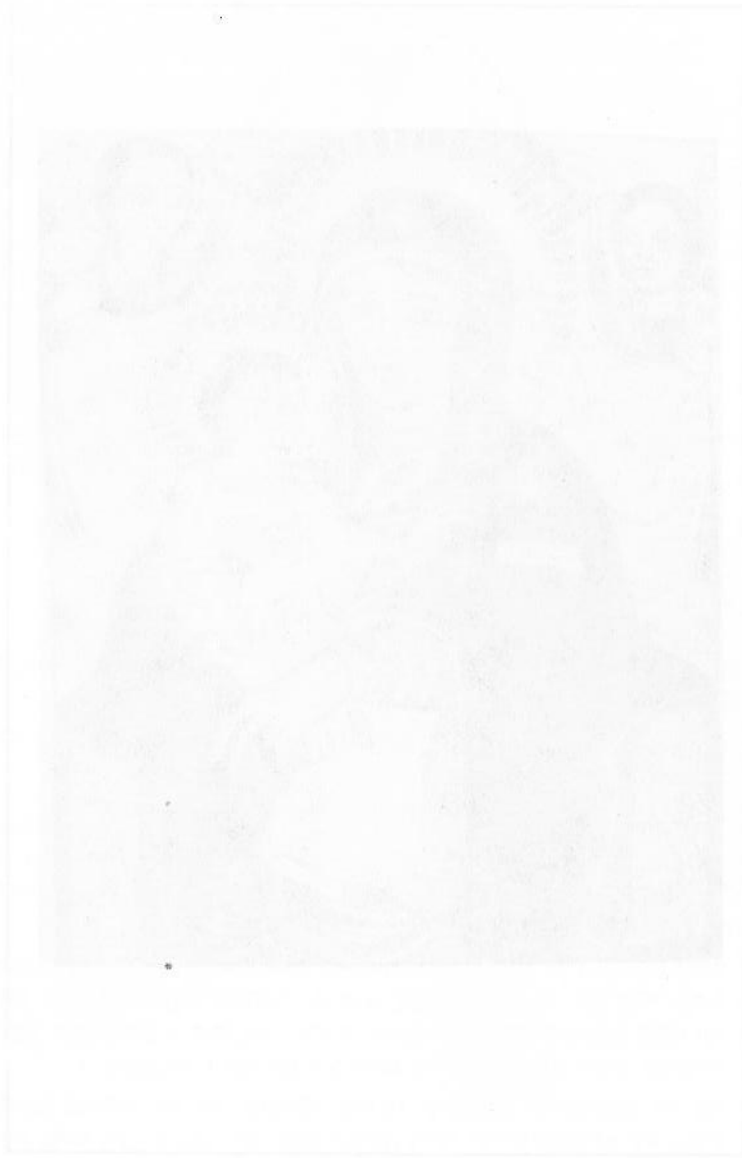
በመጽሐፉ ሽፋን ላይ ያለው
የአርማው አጭር ተርጉም

የቅኔ ተማሪ

፩ኛ/ እንበሳ የተባለው ክርስቲስ ነው፤
፪ኛ/ የማርቀስ ምልክትም እንበሳ ነው፤

- ሀ. በግራ በኩል ያለውና ጦር የያዘው እንበሳ በብሉይ ኪዳን ጊዜ የነበረው አርማችን ሲሆን፤
 - ለ. በቀኝ በኩል ያለው እንበሳ ደግሞ ጦሩ ወደ መስቀል ተለውጦ በሐዲስ ኪዳን ጊዜ የነበረ አርማችን ነው።
 - ሐ. ሁለቱ እንበሶች በቀኝና በግራ ሆነው፤ በእናተ ሊተዮሱ ዝርታ መሐል ላይ ክርስቲስን የሚወክለው “ቶ” ፊደል የተደረገበት፤ ከዓለም ሕዝብ በፊት ጀምሮ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ለራሱ ክሐዲስ ጋር ለዋህዳና ለሰማምታ የምታምንና የምታሳምን ሊተዮሱ ብቻ መሆኗን የሚያመለክት ነው።
 - መ. ከዚህ በፊት በሊተዮሱ ታሪክ ላይ በቪዲዮ በመጠኑ የተገለጸ ቢሆንም፤ ለውርጋ ሳሊሁ ሚያዝያ ፲፪ ቀን ፲፱፻፸፮ እ.አ.አ. የሕዝብ አርማ እንዲሆን በማሰብ ለዘጋጅቹ ከላክሁት በምልክት የተለየ ሲሆን፤ አርማውን በተመለከተ ፳፻፲ ገጽ የተዘጋጀ ጥናት ስላለ የሚቀጥል መሆኑን ለእንባብያን እገልጻለሁ።
- ለሁንም በስጠኝቸው የምልክት አርማት መሠረት በቀለም ለመሳል ለተባበሩኝ ሠዓሊዎች ለመስፍን ኃ/ማርያምና ለወንድ ወሰን በየገለገለው አርማው ክፍ ያለ ምሥጋና አቀርባለሁ። ሥዕሉን ለስመስሎም ሆነ ገልብጦ ያለ ፈቃድ ማሳተም በጥብቅ የተከለከለ ነው።

አባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ

በፀዕ ወቅዱስ አቡነ ዳወሉስ
ፓትርያርክ ርእሰ ሲቃን ዳዳሳት
ዘኢትዮጵያ

በብርሃኑ የብሉ ስብከት ልብብ
ቀዳሚ (ኢ.ሰ. 1975) በወጣቱ
ገጽ 14

የመጽሐፍ ደራሲ
አባ ተስፋ ስላሴ ሞገስ

መጽሐፉን ያለ ደራሲው ፈቃድ ማሳተፍም ሆነ
መተርጎም በሕግ ያስጠይቃል ።

ALL RIGHTS RESERVED

ሰማዕቱ ቅዱስ ቴዎፍሎስ የኢትዮጵያ ፓትረያርክ የነበሩ

መ ታ ሰ ቢ ያ ፤

ይህ ምርምራዊ የሆነ የእምነት
መጽሐፍ በሰማዕቱ አባቱ በብፁዕ
ወቅዱስ የእናት ኢትዮጵያ ቀጥተኛ
ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትር
ያርክ በነበሩ በአቡነ ቴዎፍሎስ
ስም ሰይሜዋለሁ ።

ቅዱስ ማርቆስ ኢትዮጵያዊ ነው
የተዋሕዶ አንበሳም መድኃኔ ዓለም
ኢየሱስ ክርስቶስ ነው

ማውጫ

፩. ማስገንዘቢያዎች

	<u>ገጽ</u>
ሀ. የተዋሕዶ አንበሳ ፣ የከሃዲዎች መደሻ	19
ለ. ማሳሰቢያ ለአንባቢያን	20
ሐ. የኢትዮጵያ ቀጥተኛ ተዋሕዶ	21
መ. ምስጋና	22
ለመጻፍ ያነሳሳኝ ምክንያት	23
መግቢያ	24
መቅደም	26

ክፍል ፩

ጥንትም ዛሬም የኢትዮጵያውያን
አባቶች እምነት (ዶግማ) በዘመናዊ
አገላለጽ ፤

ሀ. መለኮታዊ አምላክ	28
1. ለፍጥረት ሁሉ ምንጭ የሆነ ፀሐይ ስም	29

2. የእውነተኛው አምላክ የአንድነትና የሦስትነት ስም	30
3. የአምላክ ስሞች ትርጉም በከፊል	30
4. ሌላው ነቢይ ወይም መሲህ	31

ክፍል ፪

የምሥጢረ ተዋሕዶ ትርጉም

በምህጻረ ቃል (በአጭሩ)

ለ. የሚሞት ሥጋ የማይሞት መለኮትን ተወሐዶ	32
1. ኃጢአት የማይስማማው የሰውን ሥጋ ተወሐዶ	32
2. ረቂቅ መለኮታዊ ቃል በሥጋ ተገለጸ	33
3. መለኮት የተወሐደው የሰው ልጅ ምራቅ የእውሩን ዓይን አበራ	33

ክፍል ፫

በማይታበል ቃሉ የመድኃኒታችንና የአምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስ መልስ

ሐ. የእኔ አምላክነት በእርሱ ይገለጽ ዘንድ ነው	34
1. የዚህ ዓለም ብርሃን ማን ነው	35
2. ለዘለዓለም የማይጠፋ ፀሐይ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው	35
3. በአይሁድና በአምናስ መካከል የነበረው ክርክር	36
4. የፈሪሳውያን ጥያቄና የአምናስ መልስ	38
5. በፈሪሳውያንና በአይሁድ መካከል መለያየት ተፈጠረ	39
6. የአማን አምናስና የፈሪሳውያን የሕቅታ መልስ	40

ክፍል ፬

አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ በመለኮት ፡

በባሕርይ በሕልውና አንድ

አምላክ ናቸው ፡

1. ትክክል የሚሆኑ በመለኮት ፈድም የትም ናቸው	41
2. እኔ እውነተኛ መንገድ ነኝ ፡ በእኔና በአብ ፡ በመንፈስ ቅዱስ መካከል ልዩነት የለንም ፡ በስም የት ስንሆን ፈ እግዚአብሔር ነን አላቸው	42
3. ሦስት ሲሆን አንድ አንድ ሲሆን የት የሆነ ፈጣሪ (አምላክ)	43
4. መለኮት በተዋሕዶ ፍጹም ሰው ሲሆን ሰውም በተዋሕዶ ፍጹም መለኮት ነው	44
5. ጽዮን ታሰት ፡ ጽዮን ተራራ ፡ ጽዮን መጠጊያ ፡ ጽዮን ማደሪያ ፡ ጽዮን እናታችን ቅድስት ማርያም መማፀኛ	45

ክፍል ፭

የእምነት ልዩነቶች እንዴት ተፈጠሩ ?

1. ስዎች ሥልጣን ፍለጋ በእምነት ሽፋን ስለሚነሱ ነው	46
--	----

ክፍል ፮

ቀጥተኛዋና እውነተኛይቱ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን እንዴት ከፀት እንደተከፈለች ።

ሀ. የእምነት መሠረት ተዋሕዶ ነው ከ1-33-451 ዓ.ም.	48
---	----

ክፍል ፯

አንዲት ተዋሕዶ የነበረችው ቤተ
ክርስቲያን ከፀት ተከፈለች፤

ለ· እርቶዶክስ 451 1014 53

ክፍል ፰

በሥልጣን ጥም እጅና ጓንት (አፍ)
ሆነው ከተዋሕዶ የተለዩ ላቲኖችና
ግሪኮች ከፀት ተከፈሉ፤

ሐ· ካቶሊክ 1014-1054 ዓ.ም. 58

ክፍል ፱

በሥልጣን ሱሰኝነት ከተዋሕዶ በኦር
ቶዶክስ ስም፤ ከእርቶዶክስ ደግሞ
በካቶሊክ ስም፤ የተለዩ ራሷ
በሥልጣን ጥመኛ ከፀት ተከፈለች፤

መ· ፕሮቴስታንት 1517-1521 ዓ.ም. 60

ክፍል ፲

ስለ ምሥጢረ ቁርባን ሥራና አፈጻጸም
በ፫ቱም ታላላቅና ቀደምት ቤተ
ክርስቲያኖች፤

፩· በኢትዮጵያ ተዋሕዶ ብቻ 65

፬· 1· በብሉይ ኪዳን ጊዜ የነበረው የሥርዓት
መሥዋዕት (ቁርባን) በ፩ የተከፈለ ነው 66

2· ዘለዓለማዊ ሕይወትን የሚሰጥ እውነተኛው
መሥዋዕትና ቁርባን በሐዲስ ኪዳን 68

3· ሐዲስ የሕያው አምላክ ትእዛዝና ሕግ
በተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ 69

ክፍል ፲፩

የቅዱስ ቁርባን የመሥዋዕት ሥራ
በአውሮፓ ቤተ ክርስቲያን፤

ለ· በግሪክ ኦርቶዶክስ 74

ሐ· የቅዱስ ቁርባን አሠራር በሮማ ካቶሊክ 75

መ· የፕናቱ መዝጊያ 76

ክፍል ፲፪

በራሱ ጥበብ ዘላለማዊ የሆነ ኃይል በጣም አስደናቂ የሆኑ ሥራዎችን የሚ ሠራባቸው የጥበብ ስሞች ፤

ሀ.1. ራፋኤል	78
ሀ.2. ኪሩቤልና ቡራፌል	78
ሀ.3. ሣፕናኤል	79
ሀ.4. በታማኝነት የቆሙ አለቆች	80
ሀ.5. በ፬ቱ የሰውነት ክፍል የተሾሙ አለቆች	80
ሀ.6. ፫ቱ ባሕርያ ነፍስ የአምላክ ናቸው	81
ሀ.7. ፭ቱ ሊቃነ መላእክት የ፬ቱ መዓዝነ ዓለም ሹሞች	81
ሀ.8. በዓይን ሲታዩ የሚያስደንቁ ኃይሎች	82
ከሀ.፩ እስከ ሀ.፰ የተገለጹ ኃይሎች	83

ክፍል ፲፫

በእናት ኢትዮጵያ በመሬት ውስጥ የተቀበሩ የፒራሚድና ሌሎች ከተሞች ማን እንደሰራቸው ፤

1. እንዴት ተሠሩ በማን እጅ	84
2. በራሱ በራፋኤል እጅ የተሰሩ በ9630 ክ.ፊ. (B.C)	85
3. በኪሩቤልና በቡራፌል እጅ የተሠሩ በ9600 ክ.ፊ. (B.C)	85

4. በሣፕናኤል እጅ የተሠሩ በ8300 ክ.ፊ. (B.C)	87
5. በዓይን ሲታዩ በሚያስደንቁ ኃይሎች እጅ የተሠሩ ፤ በ4300-3412-2780-2100-1510 ክ.ፊ. (B.C)	89
6. በ፭ቱ ሊቃነ መላእክት የ፬ቱ መዓዝነ ዓለም ሹሞች እጅ የተሠሩ ፤ በ3000-2000-1500-1000 ክ.ፊ. (B.C)	91
7. በታማኝነት የቆሙ አለቆች እጅ የተሠሩ ፤ በ2900-1800-1400-900-600-300 ክ.ፊ. (B.C)	92

ክፍል ፲፬

ትምህርተ መለኮት ምሥጢረ ሥላሴ በግብጽ ኮብቲክ አርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አይታወቅም ፤

1. አካል የሌለው ስም በግብጽ ኮብቲክ	94
2. አካል የሌለው ስም በዓለም ውስጥ አይገኝም	95
3. በስም ፣ በግብር ፣ በአካል ፫ት በባሕርይ በህልውና ፣ በመለኮት ፩ድ የሆነ አምላክ	96
4. ጳጳሳት ከግብጽ ወደ ኢትዮጵያ ለምን ይመጡ እንደነበረና ዋና ዋናዎቹ ምክንያቶች	99
5. በግዮን ወይም በአባይ ወንዝ ምክንያት ከምሥር ጋር የተደረገው ጦርነት	101

ክፍል ፲፭

ከዓለም ውስጥ አምኖ የተጠመቀ የመ ጀመሪያ ሰው ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ መልክ ዴዴቅ ፪ኛ / ነው ፤

1. የተዋሕዶ አንበሳ	105
---------------------	-----

2.	፩ኛ በራሱ ፈቃድ የተጠመቀ	106
3.	፪ኛ አምኖ በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቀ	107
4.	ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ መሆኑን አምናለሁ አለ	107
5.	የአምላክ ኃይልና ጽኑ እምነት የኢትዮጵያውያን በረከት ነው	109
6.	ልዩ ማስረጃ (ዋቢ) ቢብልዮ ግራፊ	113-127

፩. ማስገንዘቢያዎች

የጥናቱ ቁልፍ

ቀጥተኛዋና እውነተኛይቱ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን እንዴት ከ፬ት እንደተከፈለች

1. ቀጥተኛዋ ተዋሕዶ ፡ ኢትዮጵያ
ከ1-33-451 ዓ.ም. በክፍል 6 ላይ
2. አርቶዶክስ በሚል ስም ግሪክ
ከ451-1014 ዓ.ም. በክፍል 7 ላይ
3. ካቶሊክ በሚል ስም ሮም
ከ1014-1054 ዓ.ም. በክፍል 8 ላይ
4. ፕሮቴስታንት በሚል ስም ጀርመን
ከ1517-1521 ዓ.ም. በክፍል 9 ላይ
5. በጣም አስደናቂ የሆኑ ታሪኮች ፡
በክፍል 1-12-13 ላይ በሰዎች አእምሮ ውስጥ የሚመላለሱትን ጥያቄዎች መልስ በአጭሩ ።
6. አካል የሌለው ስም በግብጽ ኮብቲክ ፡
በክፍል 14 ላይ ይመልከቱ ።

፲፱፻፹፱ - ፲፱፻፹፰
አባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ ፡

ሀ. የተዋሕዶ አንበሳ የከሐዲዎች መደሻ ፡

ከዚህ በፊት ቤተ ክርስቲያናችንን በመንቀፍ በእየጊዜው ለተነሱ ከሐዲዎች በሙሉ በእናት ኢትዮጵያ ሊቃውንት በተዋሕዶ አንበሶች መደሻ የመልስ ምት ተመትተው ተንኮታኩተው እንደወደቁ የታወቀ ነው ።

ለከሐዲዎች መልስ የሰጡ የኢትዮጵያ ቀጥተኛዋ ተዋሕዶ አንበሶች ስም በከፊል ።

1. መልአክ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ
2. አለቃ አያሌው ታምሩ
3. በአባ ተስፋ (እቡን መቃርዮስ)
4. በአባ ተክለ ማርያም
5. በአባ ገብረ ሚካኤል
6. በአባ ኪዳነ ማርያም
7. እኔም ኢትዮጵያ በሚል ርዕስ ፲፱፻፹፰ ዓ.ም. የቤተ ክርስቲያናችን ስም ለሚያጉድፍ ለሐሰተኛው ግርማ ዘውዴና ለሌሎችም መሰል ከሐዲዎች በቂ የሆነ መልስ የሚሆን ይህ አጭር ጥናት አቅርቤያለሁ ፡ ጥናት ሁለት ከበቂ ማስረጃ ጋር ይቀጥላል ፡ ከእነማስረጃው ጭምር የተዘጋጀው የእንግሊዝኛ ጥናትም በጥሩ ሁኔታ ይቀጥላል ፡...

ለ. ማሳሰቢያ ለአንባብያን

በመጠኑም ቢሆን በመቅድሙ ላይ የገለጽኩት ቢሆንም ክፍል ፲፪ እና ፲፫ በዚህ ጥናት ውስጥ የገባው ምንም እንኳን የእምነት ይዘት ቢኖረውም በእምነትነቱ ላይሆን ነገር ግን በአስደናቂ ታሪክነቱ ብቻ ነው።

ይህም ኢትዮጵያውያን አባቶች የደረሱበትን በጣም ረቂቅ የሆነ ጥበብና ምሥጢር ሌላው ዓለም እስከ ዛሬ ድረስ ያልደረሰበትና ለወደፊቱም ቢሆን ሊደርስበት የማይችል ጥበብ መሆኑን ለኢትዮጵያውያን ወገኖቹ ስገልጽ በትህትና ነው።

እንዲሁም ደግሞ በተጨማሪ ክፍል ፩-፲፪-፲፫ በአሜሪካን ውስጥ በሁለት የምርምርና የጥናት ማዕከል በእነዚህ በተጠቀሱት ቁጥሮች ርዕስ አጥንቼ እንዳቀርብ በተጠየኩት መሠረት የተዘጋጁ ናቸው። ስለዚህ ኢትዮጵያውያን ወገኖቹ በቅድሚያ ማወቅ ስላለባቸው በዚህ ታሪካዊ የሆነ ጥናት ውስጥ እንዲገቡ ማድረግን በታላቅ አክብሮት እገልጻለሁ።

ይሁን እንጂ ሰዎች ስለ ሃይማኖትና ስለ ሌላም በጣም አስደናቂ የሆኑ ነገሮች ሁሉ ማለትም ለመጠየቅና ለማወቅ አእምሯቸው ውስጥ የሚመላለሱትን ሁሉ አብዛኞቹ በዚህ ጥናት ውስጥ የተጠቀሱ ስለሆኑ፤ እስከ መጨረሻው ድረስ በትዕግሥትና በጽሞና አንብበው ከእኔ የተሻለ የእርምት ፍሬ ሐሳብ እንዲሰጡን በትህትና እጠይቃለሁ።

ሐ. የኢትዮጵያ ቀጥተኛ ተዋሕዶ

ይህ ጥናት ስለ ኢትዮጵያ ቀጥተኛ ተዋሕዶ እምነት ከሌሎች ሃይማኖቶች ጋር ያለውን ልዩነት በማነጻጸር ግልጽ ለድርጉ ፊቱን በመስታወት እንደሚያይ ሰው የሚያስረዳ ነው ብዬ አምናለሁ።

እስከዛሬ ድረስ የዚህ ዓይነት ጥናት ቀርቦ አያውቅምና ነው። ይህንንም ያልኩበት ምክንያት በእናት ኢትዮጵያ ቀጥተኛ ተዋሕዶ ሊቃውንት እጅ የተጻፉ መጻሕፍት ከመላ ጉዳይ በእኔ እጅ እንኳን የሚገኙ መጻሕፍት እስከ ዛሬ ድረስ ፭፻፲ ሲሆኑ አብዛኞቹ ተመሳሳዮች በመሆናቸው በማስረጃነት ሄይም በዋቢነት የጠቀስኳቸው ፪፻፷ መጻሕፍት ብቻ ናቸው።

ከእንግዲህ ወዲህ አባቶቹ የእናት ኢትዮጵያ ሊቃውንት የተሻለ ሞጽሐፍ እንዲጻፉ በማሳሰብ የእኔንም ጥናት ስህተት የመሰላቸውን ቃልና ፃረፍተ ነገር እንደሚያርሙኝ በማመን በትህትና አቅርቤያለሁ።

ወልዱ ለሣሙኤል ዘገዳመ ዋሊ ዋልድባ አብረንተአንት፣ ዋሊ ከቡልጋ ሄደው የተሰወሩ 12,000 ሰዎችና የቅዱሳን ምግብ የሆኑት እንደ ማርና ወተት የምትጣፍጥ ዕጽ ናት።

የተከበራችሁ አንባብያን ኦርቶዶክስ የሚለው ቃል ግሪክኛ እንጂ ኢትዮጵያዊኛ ስላልሆነ ከላይ የኢትዮጵያ ቀጥተኛ ተዋሕዶ ብየዋለሁ፤ በዚህ ጥናት ውስጥም ከእነልዩነታቸውና አመሠራረታቸው ሳይቀር እንደ አመጣ ጣቸው በቅደም ተከተል በሚገባ የተብራራ ስለሆነ ያለምንም ችግር በቀላሉ መረዳት ይቻላል።

1984 - 1988 ዓ.ም.

በማንኛውም ጉዳይ ሁሉ ለተባበሩኝ
እና ለሚረዱኝ ኢትዮጵያውያን በሙሉ

፩ኛ) እንደ አይሁዶች ስድባቸውን ሁሉ አስወግዶ የእናት ኢትዮጵያ ምርጥ ሕዝብ ላደረጋቸው ለጉራጊኛ ቋንቋ ተናጋሪዎች በሙሉ፤ በኢትዮጵያውያን አምላክ በሕያው እግዚአብሔርና በንጽሕት ቅድስት እግብር በድንግል ማርያም ስም ሳመሰግናቸው በጣም ከፍተኛ የሆነ ነፃነት ደስታ እየተሰማኝ ነው።

፪ኛ) በኮምፒውተር ለመጻፍ ለተባበረችኝ ለወ/ሪት አስናቀች እንዲሁካቸው ቅዱስ ሚካኤል እንዲጠብቃት ከልብ እመኝላታለሁ። ጥሎም ምንም እንኳን የምጽፈው የእምነት መጽሐፍ ቢሆንም ገዩቀኑ የጻፍኩትን በመናበብና ሐሳብ በመስጠት ለረዳኝ ለአቶ ታመነ ግዛው ቅዱስ ገብርኤል ይጠብቀው። እንዲሁም በኮምፒውተር የተጻፈውን አንብቦ በማረም ለተባበሩኝ፤ ለአቶ ጌታቸው ተካልኝ፤ ለአቶ ሰሎሞን ኃ/ማርያምና፤ ለአቶ ታመነ ግዛው፤ ቅዱስ ሩፋኤል ይደግፋቸው፤ ደግሞም የመጽሐፉን ሽፋን እንደገና ለማሳል ላገዘኝ ለአቶ ብርሃኑ ቅዱስ ኡራኤል ይታደጋቸው፤ እንዲሁም እንድጽፍ ላበረታቱኝ ለአቶ አበራ ሞልቶት፤ ለአቶ በቀለ አሳምነው፤ ለአቶ ጌትነት አየለና ለአቶ ከበደ ኃ/ሥላሴ፤ ለዶ/ር ኃይለ ጊዮርጊስ ወርቅነህና ለፈታውራሪ ገብረ ሕይወት ለዶ/ር ብርሃኑ ግዛውና ለአቶ በለጠ ዓለሙ፤ ለአቶ ተገኝወርቅ ውቡና ለመሪጌታ ፀሐይ ደምሰው ደግሞም ለወዳጆቼ በሙሉ ቅዱስ ሱርያኤልና ቅዱስ ሰዓካኤል ይባርኳቸው፤ እንዲሁም ለሊቀ ካህናት ዓባይነህ አበበና ለሊቀ ካህናት ብርሃኑ ገ/አማኑኤል፤ ለመምህር ኪዳነ ማርያም የቆሉ ተማሪ ደራሲ ለቄስ ፀጋዬ ታደለ።

፫ኛ) በተለይም ደግሞ ለቅዱስ ሚካኤል ማህበርተኞቹ በሙሉና ለምስካየ ንዙናን መድኃኔ ዓለም ገዳም አባላት በሙሉ፤ እንዲሁም ለመድኃኔ ዓለም ማህበርተኞች ሁሉ፤ ለተምሮ ማስተማር አባላት፤ ደግሞም ለህገጽ ተቋራጭ ለአቶ ተስፋዬ ይፍሩና ለመሐንዲስ ለአቶ ሰሎሞን ወረደቃል፤ ለሊቀ-ዲ/ዲሜጥሮስ ወልዱና ለአቶ መኮንን ኃ/ገብርኤል ቅዱስ ሰላታኤልና ቅዱስ አናንያኤል ከመከራ ሁሉ በከንፎቻቸው ይጋርጁቸው አሜን።

ለመጻፍ ያነሳሳኝ ምክንያት

የአበው ኢትዮጵያውያን እምነት (ደግሞ) በዘመናዊ አገላለጽ በሚል ርእስ ከክፍል 1 እስከ ክፍል 15 ድረስ በማንኛውም ሰው ሁሉ በሚገባ ቋንቋና ወደ ሌላ ቋንቋም ለትርጉም እንደሚያመች አድርጌ ከእናት ኢትዮጵያ ተዋሕዶ አርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ቋንቋ ውስጥ ለሕዝብ የሚገቡ ቃላቶችን በመምረጥና በተቻለኝ መጠን ተጠንቅቄ ለማስረዳት ሞክሪያለሁ።

ከቡራን አንባቢያን ስለ ብሔራዊት እናት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ብዙ መናገርና ብዙ መጻፍም ይቻላል። እስከ ዛሬ ድረስም ከተለያዩ ሊቃውንት ብዙ መጻሕፍት ተጽፈዋል። ነገር ግን ጊዜ ለመቆጠብና አንባቢያንን በማያሰለች ሁኔታ መግለጽ አስፈላጊ በመሆኑ እኔም በአጭሩ ለመግለጽ መንፈሴ አስገድዶኛል። ከቅዱስ መጽሐፍ ውስጥም በመጠኑ ማስረጃ ጠቅሻለሁ ስለ ተዋሕዶ ሃይማኖት ከቅዱስ መጽሐፍ ውስጥ ብዙ ማስረጃዎችን መጥቀስ ይቻላል። እሁንም አንባቢያንን ላለማስነፍ ሲባል በመጠኑ ማስረጃ ሰጥቻለሁ፤ ማለትም ምሳሌ ከተሰጠ ሌላውን ጥቅስ በቀላሉ ማግኘት እንደሚቻል በማመን መሆኑ አይዘነጋም።

ቢሆንም ይህንን አጭር የሆነ ጥናት እንዳዘጋጅ ያነሳሳኝ ዋና ምክንያት የአይሁድና የሌላ ልዩ ልዩ እምነት ተከታዮች የሆኑ በአሜሪካና በአውሮፓ እንዲሁም በእናት ሀገር ውስጥ የሚገኙ የባዕድ ሀገር ዜጎች የእየደረሰ ሲቲው ፕሮፌሰሮችና መምህራን ደጋግመው ባቀረቡልኝ ጥያቄ መሠረት መሆኑን እየገለጽሁ፤ ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ የተለያዩ የክርስትና እምነቶች ልዩ ት በአጭሩ ከክፍል ፩ ጀምሮ ማስረዳት እሞክራለሁ።

መግቢያ ፡

በዚህ ምርምራዊ በሆነ ጥናት ውስጥ አንባብያን የሚያገኛቸው አረፍተ ነገሮችና ኃይለ ቃላቶች ከዚህ በፊት ከተጻፉት መጻሕፍት በጣም የተለዩ ናቸው ። ማለትም በኢትዮጵያ ፡ በግሪክ ፡ በኢጣሊያ ፡ በጀርመን ፡ በእንግሊዝ ፡ በእነዚህ ሀገሮች ውስጥ ከተጻፉ የትምህርተ መለኮትና የምርምር ወይም የትዮሎጂና የፍልስፍና መጻሕፍት ማለቱ ሲሆን በጥናቱ ውስጥ የተጠቀሙበት ቋንቋም በጣም ቀላል በሆነና ለሕዝብ በሚገባ ኢትዮጵያዊኛ ወይም አማርኛ ነው ። የግዕዝ አነጋገር አልተጠቀምኩም ። በተቻለኝ መጠን የግዕዙን ቃላት እየተረጎምኩኝ ነው ያቀረብኳቸው ። ቢሆንም በጥናቱ ውስጥ ያተኩርኩባቸው ፍሬ ሀሳቦች እንደሚከተለው ናቸው ።

ሀ. ከአምስቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ቀጥተኛ እምነት ውስጥ ፡

1. ስለ ምሥጢረ ተዋሕዶ (ሥጋዊ) ፤
2. ስለ ምሥጢረ ጥምቀት ፤
3. ስለ ምሥጢረ ቁርባን ፤
4. ስለ ምሥጢረ ሥላሴ ሲሆን ፤

ለ. ስለ አምስቱ መሥዋዕተ አሪት (ቁርባን) ፡

1. ስለ መሥዋዕተ ላህም (ላም) ፤
2. ስለ መሥዋዕተ ጠሊ (ፍየል) ፤
3. ስለ መሥዋዕተ ርግብ ፤
4. ስለ መሥዋዕተ በግዕ (በግ) ፤
5. ስለ መሥዋዕተ ሐሪጽ (ዱቄት) ፤

ይህም የመጨረሻው መሥዋዕት ነው ፤ ከንጹህ ስንዴ የተሠራ የቂጣ በዓል ከወይን ፍሬ ጭማቂ ጋር ፤ ይህ ነው መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዕለተ ሐሙስ (በሐሙስ ቀን) ከሐዋርያት ጋር ባርኮ እውነተኛ ሥጋውና ደሙ አድርጎ አዲስ ሥርዓት የሰጠን ፤ ዝርዝር ፍሬ ነገሩን በጥናቱ ውስጥ በክፍል ፲ ላይ ፤ ይመልከቱ ።

ሐ. የኢትዮጵያ ተዋሕዶ የምትቀበሉ ላቸው ፡ የቅዱስ ሲኖዶስ ውሳኔዎች ፡

1. በ325 ዓ.ም. በአርሶስ ላይ ፤
2. በ381 ዓ.ም. በመቅዶንዮስ ላይ ፤
3. በ431 ዓ.ም. በንስጥሮስ ላይ ፤

መ. የኢትዮጵያ ተዋሕዶ የማትቀበላቸው ፡ በሲኖዶስ ስም የፖለቲካ ውሳኔዎች ፡

1. በ451 - 1014 ዓ.ም. ለርቶዶክስ የተባለበት ዘመን ፤
2. በ1014 - 1054 ዓ.ም. ካቶሊክ የተባለበት ዘመን ፤
3. በ1517 - 1521 ዓ.ም. ፕሮቴስታንት የተባለበት ዘመን ፤

ይሁን እንጂ ከዚህ በላይ የተጠቀሱት የፖለቲካ ውሳኔዎች መሆናቸው የታወቀ ቢሆንም ከሌላው ልዩነቱን ለማሳወቅ በዚህ ጥናት ውስጥ ተጠቅሰዋል ፤ ይህም እንደ ማወቅ አይቆጠርም ።

ሠ. በእናት ኢትዮጵያና በምሥር (ግብጽ) የሚገኙ ፒራሚዶችና ሌሎች በጣም አስደናቂ የሆኑ ሕንጻዎች ማን እንደሠራቸው የሚናገር ፡

ክፍል ፲፪ እና ፲፫ የሚያስረዱት ከግብጽ በፊት በእናት ኢትዮጵያ ውስጥ ፱ የፒራሚዶች ከተሞች መኖራቸውንና ማን እንደ ሠራቸውና ለምን እንደተሠሩ የሚያስረዳ ፤ እንዲሁም የግብጽ ፒራሚዶች እንዴት እንደታነጹ የሚገልጽ ሲሆን ፤ የአክሱም ሐውልቶችና የላሊበላ ቤተ መቅደሶች ደግሞም ሌሎች የተደበቁ ሕንጻዎች በማን እጅ እንደ ተገነቡ በመጠኑ የሚያብራራ ነው ። ከዚህ ላይ የገባው ምንም ቢሆን የእምነት ይዘት ቢኖረውም ነገር ግን ለሕዝብ የማስተዋወቀው በታሪክነቱ ነው ። ክፍል ፲፪ እና ፲፭ ደግሞ የተጻፉት በኋላ ሲሆን ሙሉ በሙሉ የሃይማኖት ኃይለ ቃል ያለበት ነው ።

መ ቅ ድ ም ፤

ይህ የሃይማኖት ወይም የእምነት መጽሐፍ ከዚህ በፊት በተለያዩ ቋንቋዎች ከተጻፉ መጻሕፍት በጣም የተለየ ነው፤ ምክንያቱም በዚህ ጥናት ውስጥ የተጠቀሱ እምነቶች ታሪካቸው ከእነአመጣጡ በሚገባ የሚገልጽ ከመሆኑም በላይ ራሱ ባለቤቱ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከመሰረታትና ሐዋርያት፣ ሰብዓ አርድዕት፣ በኋላም የ፪፻፳ ሊቃውንት ወይም አባቶች ባፀኗት ከእንዴት ቅድስት ተዋሕዶ እንዴትና ለምን እንደ ተለዩ ከመነሻ ምክንያቱ ጭምር በሚገባ የሚያስረዳ ስለሆነ ነው።

ይሁን እንጂ ጥናቱ በ፲፭ት ክፍሎች የተከፈለ ሲሆን ክፍል ፩ አንድ የሚያብራራው ከጥንት በአምልኮተ ፀሐይ ጀምሮ እስከ ብሉይ ኪዳን ድረስ እንዲሁም ደግሞ ለዘላለም የማይጠፋ እውነተኛ ፀሐይ ስለ መድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ የሚያስረዳ ነው፤ ክፍል ፪ ደግሞ ስለ ምስጢረ ተዋሕዶ በእጭሩ የሚተነትን ሆኖ በተለይ ደግሞ ከጥንት አባቶቻችን ሲያያዝ የመጣ ትርጓሜ ያለበት፤ መምህራ የኔታ የኋለኛችን እንደነገሩኝና የራሴም ልዩ አስተያየት ታክሎበት ስለ ምስጢረ ተዋሕዶ የሚናገሩትን ከዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ፱ እና ፲ ላይ ከእይሁዶች ጋር የተደረጉትን የክርክር ጥያቄና መልስ ያለበት ትርጉም የያዘ ሲሆን፤ በተለይ ደግሞ ዕውር ሆኖ ስለተወለደው ስም አማን አምኖስ መሆኑን የሚገልጽ አዲስ ምስጢር እናገኛለን።

እንዲሁም ደግሞ ክፍል ፭ት የእምነት ልዩነቶች እንዴት እንደ ተፈጠሩ እንደ መግቢያ በር ሆኖ የሚያስረዳን ሲሆን ክፍል ፮ት ስለ የእምነት መሰረት ተዋሕዶ 1-33-451 ዓ.ም. ነው። ክፍል ፯ት ስለ አርቶዶክስ 451-1014 ሲሆን ክፍል ፰ት ደግሞ ስለ ካቶሊክ 1014-1054 ዓ.ም. ነው። እንዲሁም ክፍል ፱ ስለ ፕሮቴስታንት ከ1517-1521 ዓ.ም. ሲሆን፤ ደግሞ ክፍል ፲ ስለ ምስጢረ ቁርባን በኢትዮጵያ ተዋሕዶ ብቻ ነው። ክፍል ፲፩ ስለ ቅዱስ ቁርባን ሥራ በአውሮፓና በሌላው ዓለም እንዴት እንደሚፈጸም የሚያስረዳን ነው።

ስለዚህ ከዚህ በላይ በእጭሩ የተገለጹትን ዝርዝር ፍሬ ሀሳብ በጥናት ውስጥ መረዳት የሚቻል ቢሆንም፤ ነገር ግን ኢትዮጵያውያንም ሆኑ ሌሎች የዓለም ሕዝቦች፤ የአክሱም ሐውልቶችና የላሊበላ ቤተ መቅደሶች እንዲሁም የምስር ወይም የግብጽ ፒራሚዶችና ሐውልቶች ሌሎችም በጣም አስደናቂ ሥራዎችን እንዴት እንደ ተሰሩ ማን ሰራቸው እያሉ በቃልም በጽሑፍም የጥያቄ ምልክት ሲያቀርቡ በማየቴና በመሥማቴ ነገሩ በእኔም አእምሮ ይወጣ ይወርድ ስለነበር መቼ እንደምገልጸው አመቺ የሆነ ጊዜ አፈልግ ነበር። ስለዚህ በ፲፱፻፹፯ ዓ.ም. ነሐሴ ፲፫ ቀን ዓርብ ሌሊት ለቅዳሜ አጥቢያ ወደ ቤተ እግዚአብሔር ስሔድ በደረሰብኝ የመኪና አደጋ ምክንያት ከፍብሎ በመጠኑ እንደ ተጠቀሰው ሰዎች ለማወቅ የሚፈልጉትን ምስጢር በጥቂቱም ቢሆን ለመግለጽ እንድችል ለዘላለም የማይጠፋ ፀሐይ መድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስን በመጠየቅ ከግብጽ በፊት የተሠሩ ፱ ፒራሚዶችንና ፲፯ ከተሞችን እንድገልጽ ስለተፈቀደልኝ ሰዎች ለመቀበል አስቸጋሪ ቢሆንባቸውም በክፍል ፲፪ እና ፲፫ ላይ ፒራሚዶቹና ሐውልቶቹ እንዲሁም ቤተ መቅደሶቹ ለምን እንደተሠሩና ማን እንደሠራቸው በሚገባ የተብራራ ስለሆነ በጽሞና እንድታነቡት በትህትና አሳስባለሁ።

እስከዛሬ ድረስ እንደሚታወቀው ሁሉ የግብጽ ኮብቲክ ቤተ ክርስቲያን እምነት እንደ ኢትዮጵያ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ጋር አንድ እንደሆነ ነበር የሚታመነው፤ ስለዚህ በሥርዓትም ሆነ በእምነት ከኢትዮጵያ ተዋሕዶ ጋር ፈጽሞ የማይገናኝ መሆኑን የሚያስረዳ በክፍል ፲፬ ላይ ይመልከቱ። ይሁን እንጂ ከፈጣሪያችንና ከመድኃኒታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት ቀጥሎ በዓለም ውስጥ አምኖ የተጠመቀ የመጀመሪያው ሰው ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ወይም በትክክለኛ ስሙ መልክ ጺዴቅ ዪቶ ብቻ መሆኑን የሚገልጽ ደግሞ በክፍል ፲፭ ላይ ነው።

የነበረ የሚኖር ሕያው እግዚአብሔር
ለዘላለም የተመሰገነ ይሁን ፤
አባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ

ከፍል ፩

ጥንትም ዛሬም የኢትዮጵያውያን አባቶች እምነት (ይግማ) በዘመናዊ

አገላለጽ ፡

ሀ. መለኮታዊ አምላክ ፡

ማለትም ፈጥሮ የሚገዛ አምላክ ፣ በፍጡራን አእምሮ የማይመረመር ፣ በባሕርይ ከፍጥረቱ ሁሉ በላይ የሆነ የአማልክቶች አምላክ ፣ የነገሥታቶች ንጉሥ ፣ የገዢዎች ገዢ ፣ የሆነ ዘላለማዊ የብርሃን አምላክ ነው ። መዝ. ፵፱ ቁ. ፩-፪ እርሱም የሚታዩትንና የማይታዩትን ፣ የሚንቀሳቀሱትንና የማይንቀሳቀሱትን ፣ ነፍስ (ሕይወት) ያላቸውንና ነፍስ የሌላቸውን ፣ የሚናገር ልሳን (ምላስ) ያላቸውንና የማይናገሩትን ሁሉ የፈጠረ ፣ ዘፍ. ም. ፩ ቁ. ፩-፴፱ ተመልከት ።

እንደ ኢትዮጵያዊው አሐጫነስ ጥናት የሚያመለክተው በ፩ሺ፱፻ ከ.ፌ. (B.C) አውደ ክዋክብት ወይም መዝገበ ሰማያት በሚል መጽሐፉ ፀሐይን ጨምሮ ፲፮ ፕላኔቶች መኖራቸውን በአምላክ ኃይል ተገልጾለት ጽፎልናል ። እስከ ዛሬ ድረስ የሥነ ክዋክብት ተመራማሪዎች ያልደረሱበትን ጥበብ ቀደም ሲል በአሐጫነስ አድሮ ለእኛ በመግለጹ የሰማያቶችና የብርሃኖች ፣ የክዋክብቶች ፈጣሪ የሆነ አምላክን በጥልቀት እናመሰግናለን ። ሂልዮዘርስ የኢትዮጵያን ታሪክ ወደ እንግሊዝኛ የተተረጎመ ለንደን በ፩ሺ፱፻፳፩ ገጽ ፩፻፳፭-፪፻፵ ታላላቅ የዓለም የቀለም ሰዎች ፣ ከ፫ሺ ከ.ፌ. (B.C) ፩ሺ፱፻፵፮ ዓ.ም. ድረስ አሜሪካ ፩ሺ፱፻፵፮ ዓ.ም. ገጽ ፳-፱ የራሱ መጽሐፍ በእጅ የተጻፈ ከፍ ብሎ በተጠቀሰው ርዕስ ፩ሺ፱፻ ከ.ፌ. (B.C) አስደናቂ የጥንት የኢትዮጵያ ታሪክ አሜሪካ ፩ሺ፱፻፳፮-፩ሺ፱፻፳፭ እንዲሁም በሰማያቶችና በባሕር በምድሮች ጥልቅ ውስጥ ያሉትን ፍጥረቶች ሁሉ ባሉበት ፀንተው እንዲኖሩና እንዲራቡ ፣ ምህዋራቸውን ጠብቀው ያለ ዕረፍት እንዲጓዙ

የሚያደርግ ፣ ለፍጥረቱ ሁሉ የሕይወት ምንጭ የሆነው ዘላለማዊ ሕያው አምላክ ነው ። ኢሳ. ም. ፳፬ ቁ. ፭-፯ ርሜ. ም. ፪ ቁ. ፯-፰ እርሱም የብርሃኖች ብርሃን ፣ የፀሐዮች ፀሐይ ፣ የክዋክብቶች ኮከብ የሆነው ዘላለም የሚያበራና የማይጠፋ እውነተኛ ፀሐይ ሕይወትን የሚሰጥ ሕያው እግዚአብሔር ነው ። ሄናክ ም. ፳፱ ቁ. ፩-፲፬ ራእ. ም. ፯ ቁ. ፪-፫ ራእ. ም. ፲ ቁ. ፭-፭/፮ ራእ. ም. ፳፩ ቁ. ፲፩-፲፪ ።

፩. ለፍጥረቱ ሁሉ ምንጭ የሆነ ፀሐይ ስም ፡

ዘመንና ጊዜ የማይቆጠርለት ፣ በዚህ ጊዜ ነበር በሌላ ጊዜ የለም የማይባል ዘላለማዊ የማይጠፋ የነበረና የሚኖር ብርሃን ሲሆን ፣ ስሙም በሦስትነትና በአንድነት የሚጠራ ለዘላለም የሚያበራ እውነተኛ ፀሐይ ነው ፣ ራእ. ም. ፲፩ ቁ. ፲፯-፲፰

ሁላችንም የምናውቃትና በዓይናችንም ሁልጊዜ ከጥዋት እስከ ማታ የምናያት ፀሐይ አካሏ አንድ ሆኖ የሦስትነት ባሕሪያ ላላት ፣ ይኸውም ከብነትዋ ፣ ሙቀትዋ ፣ ጨረርዋ ፣ ወይም ብርሃንዋ ነው ።

ስለዚህ በሚታየውና በማይታየው ዓለም ውስጥ የሚኖሩ ፣ ነፍስ ያላቸውና ነፍስ የሌላቸው ፍጥረታት በሙሉ ያለ ፀሐይ ብርሃን መኖር እንደማይችሉ የተረጋገጠ ሲሆን ፣ ይህችውም ፕላኔት ወይም ፀሐይ የማያቋርጥ ብርሃን ወይም የሕይወት ኃይል የምታገኘው ፣ በ፫ትነትና በ፩ድነት ከሚጠራው አምላክ ነው ። እርሱም ኃይሉና የሕይወት ብርሃኑ ከራሱ የሚመነጭ የባሕርይ የሆነ ሲሆን የፍጡራን አእምሮ ተመራምሮ የማይደረስበት በርቀቱ በሁሉም አቅጣጫ ሙሉ የሆነ ለፍጥረቱ ሁሉ የማያቋርጥ ብርሃንና ሕይወትን የሚሰጥ ፣ የብርሃኖች ብርሃን የሕይወቶች ህይወት ከሆነ መለኮታዊ ፀሐይ ነው ። ፩ኛ ጲጉ. ም. ፫ ቁ. ፲፰-፲፱

አስቀድሜ ከላይ ለፀሐይና ለአምላክ የሦስትነትና የአንድነት ባሕሪያ ያላቸው መሆኑን መግለጹ የሚታወስ ነው ። ቢሆንም በክብብዋ አብ ፣ በሙቀትዋ ወልድ ፣ በጨረርዋ መንፈስ ቅዱስ ይመሰላል ። የኢት. ቅዱ. ፩ሺ፱፻፲፰ ገጽ ፩፻፳፫-፩፻፵፫

፪. የእውነተኛው አምላክ የአንድ ነትና የሦስትነት ስም ፡

የሰውን ሥጋ ከመወሐዱ በፊት የነበረው ስም በክፍል ፡ አልፋ ፡ ወያ ፡ ቤጣ ፡ የውጣ ፡ እግዚአብሔር አምላክ ፀባዖት ፡ አዶናይ ፡ ያኸቤ ፡ ሸራኸያ ፡ አኸያ የሚል ሲሆን ፡ ሥጋ ከመወሐዱም በኋላ ከዚህ በላይ የተጠቀሱት የአንድነት ስሞች እንደ ተጠበቁ ሆነው የሦስትነት ስሙ ደግሞ ሥላሴ ፡ አብ ፡ ወልድ ፡ መንፈስ ቅዱስ ነው ፡ ራእ ም ፡ ጳጳ ቁ ፡ ፮-፮ ማቴ ም ፡ ጳጳ ቁ ፡ ፲፱-፳።

ከኢትዮጵያውያን ዘር ከሆነችው ከቅድስት ገጽሕት ድንግል ማርያም በቅዱስ ገብርኤል አብዛሪነት በራሱ በእግዚአብሔር ፈቃድ ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሰዋ ነፍስ ነስቶ የእኛን ሥጋ በመወሐድ በኛ መልክ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ በኢየሩሳሌም በቤተ ኅብሥት (በቤተ ልሔም) አውራጃ የተወለደው የአብና የመንፈስ ቅዱስ ቃላቸው የሆነ በተለየ አካሉ ቀዳማዊ አዳም ወልድ ብቻ ሲሆን ፡ ነገር ግን አብ በልብነቱ ፡ መንፈስ ቅዱስ በእስትንፋስነቱ በሕልውና ማለትም በመኖር እንዳልተለዩት የታወቀ ነው ። ምክንያቱም መከፋፈል የሌለባቸው አንድ ሲሆኑ ሦስት ሦስት ሲሆኑ አንድ ፡ ናቸውና ነው ። ስለ እመቤታችን የትውልድ ሐረግ የሚናገር ከመጽሐፈ ነገሥት በፊት ፡ ምስጢረ ካህናት ዘኢያሱ በሚል ርዕስ ፩ሺ፭፻ ከፊት (B.C) በእጅ የተጻፈ በአስደናቂው ሕንፃ ውስጥ ዋልድባ ይገኛል ። ቋንቋው ግን ከግዕዝ በፊት በነበረው ሰብአዊ ነው ።

፫. የአምላክ ስሞች ትርጉም በክፍል ፡

አልፋ ማለት ምሥራቅ ፡ ወያ ማለት ምዕራብ ፡ ቤጣ ማለት ደቡብ ፡ የውጣ ፡ ማለት ሰሜን ሲሆን ፡ እንደገና ደግሞ አልፋ የመጀመሪያ ፡ ወያ የመጨረሻ ፡ ቤጣ የውጣ ከሰሜን እስከ ደቡብ ፡ በአራቱ መዳከኑ ዓለም የሞላና ፈጥሮ የሚገዛ የብርሃን አምላክ ማለት ነው ። ዘፍ ም ፡ ጳጳ ቁ ፡ ፲፱-፲፭ ፡ ማር ም ፡ ፲፮ ቁ ፡ ፲፭-፲፮ ፡ ራእ ም ፡ ፩ ቁ ፡ ፳-፱ ፡ ኢሳ ም ፡ ፵፩ ቁ ፡ ፪-፳፭

አስቀድሞ ከላይ በክፍል ፩ ከተራ ቁጥር ፪ ጀምሮ በሚገባ ከእነማስረጃው ጭምር እንደ ገለጽኩት ሁሉ ከኢትዮጵያውያን ዘር የሆነች ከቅድስት ገጽሕት ድንግል ማርያም ፍጹም ሰው ሆኖ የተወለደው አምላክ ፡ በነቢያት አስቀድሞ ትንቢት የተነገረለት ሱባዔ የተቆጠረለት ፡ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋራ በስም ፡ በግብር ፡ በአካል ሦስት በባሕርይ ፡ በሕልውና ፡ በመለኮት ፡ እኩልና ትክክል የሆነ ለዓለምና ለፍጥረቱ ሁሉ መድኃኒት ፡ ለዘለዓለም የማይጠፋ ብርሃን ፡ ብርሃኑም የባሕርይ የሆነ እውነተኛ ፀሐይ አልፋ ፡ ወያ ፡ ቤጣ ፡ የውጣ የተባለ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን የታወቀ ነው ። ራእ ም ፡ ጳጳ ቁ ፡ ፲፱-፲፱ ፡ ኢሳ ም ፡ ፯ ቁ ፡ ፲፱-፲፭ ፡ ፩ኛ ዮሐ ም ፡ ፭ ቁ ፡ ፭-፲፭ ፡ ፩ኛ ዮሐ ም ፡ ፩ ቁ ፡ ፩-፲ ፡ ዮሐ ም ፡ ፳ ቁ ፡ ፲፮-፳ ፡ ዮሐ ም ፡ ፲፬ ቁ ፡ ፰-፲፪ ።

፬. ሌላው ነቢይ ወይም መሲህ ፡

ከአይሁዶች ዘር የሚወለደውና እነርሱም ከእኛ ወገን ይወለድልናል ብለው የሚጠባበቁት መሲህ ወይም ነቢይ ፡ ከእናት ቤተ ክርስቲያን ከተዋሕዶ ጀምሮ የዓለም ክርስቲያኖች በሙሉ ከፍ ብሎ በምህገረ ቃል እንደተብራራው ሁሉ ከቅድስት ገጽሕት ድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሰዋ ነፍስ ነስቶ በፈቃዱ በመወሐድ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ የተወለደው ለፍጥረቱ መገኛ የሕይወትና የኃይል ሁሉ ምንጭ የሆነ የብርሃን አምላክ ከእውነተኛው ፀሐይ ከኢየሱስ ክርስቶስ የተለየ ሌላ ነቢይና መሲህ መሆኑን በማንም ሰው ዘንድ የታወቀና የተረጋገጠ ስለሆነ ሌላ ተጨማሪ ማብራሪያና ሐተታ አያስፈልገውም እውነት ነው ። ራእ ም ፡ ፲ ቁ ፡ ፮-፱ ።

የሰው ልጅ ሁሉ እምነትና አስተሳሰብ የተለያየ ቢሆንም በእውነት አይሁዶች ከእኛ ዘር ይወለድልናል ብለው የሚጠባበቁት ነቢይ ወይም መሲህ በዕውን ይወለድላቸው ይሆንን?

እንደ እኔ አስተሳሰብና እምነት ከሆነ የሚወለድላቸው አይመስለኝም ምናልባት የዓለም ክርስቲያኖች ሐሣዊ መሲህ የክርስቶስ ተቃዋሚ ይመጣል ብለው እንደሚያምኑትና በራእዩ ዮሐንስ በምዕራፍ ፲፫ ቁ ፡ ፲፫-፲፰ እንደ ተነገረው አውራ የአውራውም መለያ ቁጥሩ 666 የሆነ ይወለድላቸው ይሆንን? ጊዜ ይፍታው ።

ነገር ግን በአሁኑ ዘመን የትንቢት መጽሐፉ እንደሚለው ሁሉ ፤ ታላቁም ታናሹም ባለ ፀጋውና ደሐው ሁሉ የአውሬው ምልክትና መለያ ቁጥር የሆነ 666 በግንባሩና በቀኝ ክንዱ ፤ በጀርባውና በደረቱ ያላደረገ ሰው እንደሌለ የሚያስረዳን ከአሜሪካና ከአውሮፓ ከሌላውም ዓለም ቢሆን ተሠርተው ወደ ሀገራችን የሚገቡ ዕቃዎች በሙሉ የአውሬው መለያ ቁጥር ተጽፎባቸው እናያለን ፤ መግዛት መሸጥም እንደማይቻል የታወቀ ነው ፤ ሰው ሁሉ ያመነ ይመስላል ፤ አሁንም ጊዜ ይፍታው ፤ ራሱ ም. ፲፫ ቁ. ፲፮-፲፱ ላይ ይመልከቱ።

ክፍል ፪

የምስጢረ ተዋሕዶ ትርጉም በምህጻረ

ቃል ፤ (በአጭሩ)

ለ. የሚሞት ሥጋ የማይሞት

መለኮትን ተዋሕዶ

ተዋሕዶ ማለት ተወሐዶ አንድ ሾነ (ሆነ) ካለው የተ ነባር ግሥ የመነጨ ነው ። የኢትዮጵያ ሰዋሰው በ፩ሺ፱፻፲፮ የታተመውን ተመልከት ፤ ተወሐዶ አንድ ሆነ ማለትም ከሁለት ዓሕሪይ አንድ ባሕሪይ ከሁለት አካል አንድ አካል ሆኖ በአብ በመንፈስ ቅዱስ በራሱ በቀዳማዊ ቃል ፈቃድ ከእመቤታችን ንጽህት ድንግል ከምትሆን ከቅድስት ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሰዋ ነፍስ ነስቶ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ በተዋሕዶ ተወለደ ማለት ነው ፤ ማቴ. ም. ፪ ቁ. ፩-፲፪ ፤ ሮሜ. ም. ፱ ቁ. ፭-፮ ።

፩. ኃጢአት የማይስማማው የሰውን ሥጋ ተወሐደ፤

ንጹሐ ባሕሪይ የሆነ ለዘለዓለም የሚያበራ ሕያው አምላክ ኃጢአት የሚስማማው የሰውን ሥጋ እንዲወሐድ ያደረገው ዋና ምክንያት በራሱ መልክና በአምሳሉ የፈጠረው አባታችን አዳም በጐና ክፉ ከምታሳውቀው በጎነት መሐል ከበቀለችው ዕፅ በለስ እንዳትበላ ብሎ አዞት ነበር ። ነገር ግን

ዲያብሎስ (ሰይጣን) በእባብ ተመስሎ እባብ ደግሞ በሔዋን ተመስላ አዳም የአምላኩን ትእዛዝ አፍርሶ ካልተፈቀደለት ዕጽ በመብላቱ ከመከራና ከፍዳ ላይ ወደቀ ። እግዚአብሔርም አዳም ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ ፤ በጐና ክፉውን ነገርን ለይቶ አወቀ ብሏል ። ዘፍጥረት ም. ፩ ቁ. ፳፮-፳፱ ፤ ም. ፫ ቁ. ፱-፳፱ ላይ ተመልከት ።

ስለዚህ በመልኩና በአምሳሉ የሠራው አዳም በድሎ ስለ ጠፋ እሱን ለማዳን ከሥጋው ሥጋ ከነፍሱ ነፍስ ነስቶ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ሆኖ ከእመቤታችንና ከእናታችን ከንጽሕት ቅድስት ማርያም በምልአተ መንፈስ ቅዱስ በቅዱስ ገብርኤል አብዛሪነት ተፀንሶ ማግተመ ድንግልናዋን ሳይከፍት በድንግልና በመወለድ የበለስ ዕጽ ባለበት በዕፅ መስቀል ላይ ተሰቅሎ ሥጋውን ቆርሶና ደሙን አፍስሶ አዳምንና የልጅ ልጆቹን ለማዳን ቅዱስ ፈቃዱ ስለሆነ ያለ ምንም ሕፃኑ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ሆኖ በተዋሕዶ ተወለደ ፤ ሉቃ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፳፯ ፤ ም. ፪ ቁ. ፮-፴፮ ።

፪. ረቂቅ መለኮታዊ ቃል በሥጋ

ተገለጸ ፤

ቃል ዓለም ሳይፈጠር አስቀድሞ ነበረ ቃልም ራሱ እግዚአብሔር ነው። የሚታየውና የማይታየው ይህም ሁሉ አስቀድሞ በእግዚአብሔር ዘንድ የታወቀ ነበረ ፤ ሁሉም በእርሱ ተፈጠረ ፤ ከሆነውም ነገር ሁሉ ያለ እርሱ ፈቃድ ምንም የሆነ የለም ፤ የፍጥረቱ ሁሉ ህይወት በርሱ ዘንድ ነበረች ፤ ይህችም ሕይወት የሰው ሁሉ ብርሃን ነበረች ። ይህም ለዘለዓለም የሚያበራ የአዳምን ሥጋ የተወሐደ እውነተኛው ፀሐይ ቀዳማዊና ደሐራዊ ቃል ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ፤ ብርሃንም በጩላማ ያበራል ጩላማም አላገኘውም ። የዮሐንስ ወንጌል በ፱፻፶ ዓ.ም. ገደማ በእጅ የተጻፈ ዋልድባ ዋሻ ውስጥ ከሚገኙ መጻሕፍት ጠይቀህ በም. ፩ ቁ. ፩-፮ ተመልከት ፤ ሉቃ. ም. ፪ ቁ. ፴፮-፴፫ ፤ ኢሳ. ም. ፲፪ ቁ. ፯-፲ ።

፫. መለኮት የተወሐደው የሰው ልጅ

ምራቅ የዕውሩን ዓይን አበራ፤

አስቀድመን ከላይ በምህጻረ ቃል የገለጽነውን የምስጢረ ተዋሕዶን ፍሬ ሀሳብ በሙሉ በዮሐንስ ወንጌል በምዕራፍ ፱ ላይ በሚገባ ተብራርቶ

እናገኘዋለን፤ ይኸውም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተዋሕዶ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው መሆኑን ለካህናትና ለሕዝብ በገሀድ (በግልጽ) ያስረዳበትና ያሳየበት የምስጢረ ተዋህዶ ቁልፍ ነው። መድኃኒታችን ኢየሱስም በቤተ ሳይዳ በሚገኘው የአይሁድ ምክራብ (መስጊድ) አጠገብ ሲያልፍ በመንገድ ጦርዝ (ዳር) ላይ ተቀምጦ የሚለምን ከመወለዱ ጀምሮ ዕውር ሆኖ የተወለደውን የጽፎ ዓመት ጉልማሳ ሰው አየ። ወዲያውኑ ሌሎች ደቀ መዛሙርቱና ወንድሞቹ ሐዋርያት አምላካችንና መምህራችን ሆይ ይህ ሰው ዕውር ሆኖ የተወለደው በማን ኃጢአት ነው? በራሱ ነውን ወይስ በወላጆቹ? ብለው ጠየቁት፤

ደቀ መዛሙርቱ ይህንን ጥያቄ የጠየቁት ከዚያ በፊት ሌሎች ዓይነ ሰውሮችና አካለ ስንኩሎች ሳያዩ ቀርተው ነውን? ከእርሱ በፊት ካዩዎቸው ዓይነ ሰውሮች በጣም የተለየ ስለሆነባቸው ነው። በመንገደም የጠየቁት ። ለሐዋርያትም እንዳስደነቃቸው ዕውር ሆኖ የተወለደው ሰው ከእርሱ በፊት እንደነበሩ ዓይነ ሰውሮች ሳይሆን ነገር ግን በዘመናችን በእየሆሰፒታሎቹ ጉድ ተብለው እንደሚወለዱ የባሰና የከፋ ጉድ ነው። ይኸውም የዓይኖች ትንድብና የአፍንጫ ቅርጽ የሌለው አፍንጫው ከአፋ ጋር የተያያዘ በአፋ የሚተነፍስ የተዳመጠ መጅ የሚመስል ደረቅ ግንባር ነው። ቢሆንም እንደ አራት ዓይና ጉሹ ዓይነ ልቡናው የሚያበራ አእምሮው በምስጢረ ተዋሕዶ የተሞላ ሰው ነበር።

ክፍል ፫

በማይታበል ቃሉ የመድኃኒታችንና
የአምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስ መልስ፤

ሐ. የእኔ አምላክነት በእርሱ ይታወቅ
ዘንድ ነው፤

የአብና የመንፈስ ቅዱስ ቃላቸው የሆነ ጌታችንና ፈጣሪያችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ ለሐዋርያት የሰጣቸው መልስ ይህ ሰው ዕውር

ሆኖ የተወለደው እርሱም አልበደለም፤ በወላጆቹም ኃጢአት አይደለም፤ ነገር ግን በአብና በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ የእኔም ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው መሆን በተዋሕዶ በእርሱ ይገለጥ ዘንድ የእግዚአብሔር ሥራ ነው። ስለዚህ ይህ ሰው ከእናቱ ማገፀን ጀምሮ ዕውር ሆኖ እንዲወለድ ያደረገው የሚል ነበር።

፩. የዚህ ዓለም ብርሃን ማን ነው፤

የዚህ ዓለም ብርሃን ለጊዜው አጭር የሆነ መልስ ፀሐይ ነው ይባል ይሆናል። ነገር ግን ፀሐይ ዘለዓለማዊ ብርሃን አይደለም ጊዜያዊ የሆነ ብርሃኑም የራሱና የባሕርዩ አይደለም።

አስቀድሜ በመጀመሪያ በክፍል አንድ በመጠኑ እንደገለጽኩት ሁሉ የዚህ ዓለም ብርሃን፤ ብርሃኑም የራሱና የባህሪዩ የሆነ ለዘለዓለም የማይጠፋ ብርሃን እውነተኛው ፀሐይ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው የሚለው መልስ እውነት ነው።

ስለዚህ ፀሐይም ሆነ ጨረቃ ሌሎችም ከዋክብት ብርሃናቸውን የሚያገኙት ለፍጥረቱ ሁሉ መገናኛ የኃይል ሁሉ ምንጭ ከሆነው ለዘለዓለም የማይጠፋ ፀሐይ ከመድኃኒታችንና ከአምላካችን ከኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን በማንም ዘንድ የማይካድ ሐቅ ነው።

፪. ለዘለዓለም የማይጠፋ ፀሐይ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤

መድኃኒታችን ኢየሱስም ዕውር ሆኖ ስለተወለደው ሰው ከደቀመዛሙርቱ ጋር ጥቂት ጊዜ ከተነጋገረ በኋላ እኔ የዚህ ዓለም ብርሃን ነኝ፤ ማንም ሰው ሥራ ሊሠራበት የማይችል ጨለማ ይመጣልና ብሎ መለኮት የተወሐደው የሰው ልጅ ምራቁን ከመሬት ላይ እንትፍ ብሎና በእጁ ለውሶ ጭቃ ካደረገው በኋላ ዕውር ሁኖ የተወለደውን ሰው ደረቅ ግንባርና ልሙጥ ፊት በተለወሰው ጭቃ የሰው መልክ ቅርጽ ካበጀለትና በጣም ቆንጆ መልክ መልካም እድርጉ ከሳለው በኋላ ለሚመጣው ትውልድ ሁሉ ምሳሌና አርአያ

ይሆናቸው ዘንድ ቤተ ሠሊሆም በተባለው የፀበል ውሃ ታጠብና ዓይንህ ይበራልሃል ወዲያውኑ ታያለህ ብሎ በአምላካዊ ቃሉ አዘዘው ።

ዕውር ሆኖ የተወለደውም ወጣት የፈጣሪውን ትእዛዝና ቃል ባለመጠራጠር አምኖ በመቀበል ወደ ቤተ ሠሊሆም መጠመቂያ በፍጥነት ገሠገሠ ከቤተ ሳይዳ እስከ ቤተ ሰሊሆም ያለው ርቀት ዕውር ሁኖ በተወለደው ሰው እድሜ እንደ አጋጣሚ ጽፎ ኪሜ ነበር ። ዕውሩም ወደ መጠመቂያው በደረሰ ጊዜ ልብሱን አወላለቀና ገብቶ ተጠመቀ አምላኩ እንዳለው ዓይኖቹም በሩለት ፣ በደስታ ተውጦ ወደ ቤቱ ተመለሰ ። በግራ ጀርድ ላይ እንደ የሆነ ምልክት ነበረውና እርሱ ነው አይደለም በማለት የመደነቅና የመገረም ንትርክ በለዎች መካከል ተፈጠረ ።

፫. በአይሁድና በአምኖስ መካከል የነበረው ክርክር ፤

በአምኖስና በጉረቤቶቹ መካከል የሞቀ ክርክር ተጀመረና ጉረቤቶቹ ከሁለት ተከፍለው ይህ ሰው በምኩራብ አጠገብ ተቀምጦ ሲለምን የነበረ አይደለምን ? አሉ ፤ ሌሎቹ ደግሞ ይመስለዋል እንጂ እርሱ አይደለም ሲሉ ራሱ አምኖስ እኔ ነኝ በፊት በመስጊድ ተቀምጦ ስለምን የምታውቁኝ በማለት ነገሩን አፈነዳላቸው ።

ስዎቹም ንግግራቸውን በመቀጠል ዓይኖችህ እንዴት ተከፈቱልህ የማንስ ኃይል አበራልህ ብለው ጠየቁት ፤ እርሱም መልሶ በዓይኖችሁ እያያችሁ የማታስተውሉት በመካከላችን የሚገኝ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ፣ ማለትም ፍጹም የእግዚአብሔር ልጅ ፍጹም የሰው ልጅ የሆነ ፣ የዚህ ዓለም ብርሃን ኢየሱስ ክርስቶስ ዓይኖቹን አበራልኝ አላቸው ። እነርሱም መልሰው ዓይኖችህን እንዴት እንደ አበራልህ አብራራልን አሉት ።

እርሱም መልሶ የሰው ዘር ሁሉ አባት የሆነው የሁላችንም አባት አዳምን እንዴት እንደ ፈጠረው የምታውቁ ይመስለኛል ፤ አፈሩን ጭቃ አድርጎ በሚገባ አዋህዶ በራሱ መልክና ቅርጽ እስተካከሉ ከፈጠረው በኋላ አራቱን ባሕሪያተ ሥጋና ሦስቱን ባሕሪያተ ነፍስ አዋህዶ ከሠራው በኋላ ከራሱ ባሕሪይ የምትገኝ የሕይወት እስተንፋስ እፍ አለበት ፤ አዳም

የሚያምር መልክ መልካም ፣ የሚያስብና የሚናገር ፍጹም ሰው ሆኖ ተራመደ የምትረዳውም ቤት አብሮ ፈጠረለት ፤ ዘፍጥ ም. ፩ ቁ. ፳፯-፳፱ ።

አራቱ ባሕሪያተ ሥጋ ፣ ሦስቱ ባሕሪያተ ነፍስ ፣ ማለት ምን ማለት ይሆን ? አራቱ ባሕሪያተ ሥጋ ማለት መሬት ፣ ውሃ ፣ እሳትና ነፋስ ሲሆኑ ፣ ሦስቱ ባሕሪያተ ነፍስ ማለት ደግሞ ሕያዊት ፣ ለባዊት ፣ ነባቢት ናቸው ። መሬትን ከዱላሌብ ፣ ውሃን ከናጌብ ፣ ነፋስን ከአዜብ ፣ እሳትን ከኮሬብ አምጥቶ ሦስቱን ባሕሪያተ ነፍስ ከራሱ ባሕሪይ ነስቶ ከአዳም ባሕሪይ ጋር አዋህዷቸዋል ።

ስለዚህ ዘለዓለማዊ የሆነ ሕያው አምላክ አራቱን ባሕሪያተ ሥጋና ሦስቱን ባሕሪያተ ነፍስ ከአዳም ሰውነት ጋር በማዋሐድ አባታችን አዳም የሚያስብ ትዕግስተኛና አዋቂ ሩገሩህ ቸር ይቅር ባይ የሚያምር መልክ መልካም ቆንጆ ግርማ ጥገስ ያለው የጽፎ አመት ጉልማሳና የሚያነቃ ልሳን ያለው ፍጹም ሰው ሆኖ ተራመደ አምስቱ አእማዶ ምስጢር የኢትዮጵያ ሊቃውንት እንድምታ ትርጓሜ ፩ሺ፱፻፶ ገጽ ፳፪ ላይ ተመልከት ።

አምኖስ ለአይሁድ ሽማግሎችና ለጠየቁት ሕዝቦች የሰጠው መልስ ፣ እንደ አባታችን አዳም እንድ ብሎ የፈጠረው ባይሆንም ነገር ግን እንደ አዳም አፈጣጠር ተመሳሳይና ተቀራራቢነት ስላለው ነው ። ከዚህ በላይ የአዳምን ታሪክና አፈጣጠር በምሕጸረ ቃል የገለጽኩት ፣ ማለትም ዕውሩም አዳምም አፈሩን ጭቃ አድርጎ ስለ ሠራቸው ነው ። የአምኖስ መልስ የማይታየው ዓለምና የሚታየው የዚህ ዓለም የማያቋርጥ ብርሃን ፣ የኃይልና የፍጥረቱ ሁሉ ምንጭ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ መለኮት የተወሐደው የሰው ልጅ ምራቁን ወደ መሬት እንትፍ ብሎ በምራቁ አፈሩን ጭቃ አድርጎ በልሙጥ ግንባሬ ላይ ሥሎ የሰው መልክና ቅርጽ ከአበጀልኝ በኋላ ቤተ ሰሊሆም ወደ ተባለ መጠመቂያ ሂድና ታጠብ አለኝ ። እኔም ሄድኩና በመጠመቂያው ውስጥ ገብቼ ታጠብኩኝ ዓይኖቼም ተከፍተው በሩልኝ የሚል ነበር ። እነርሱም መልሰው የአይሁድ ሰላዮች ነበሩና ሙሉ ቅርጽህን ሠርቶ የዓይኖችንህ ብርሃን የሰጠህ ሰው አሁን ወዴት ሄደ ብለው ጠየቁት ፤ አምኖስም በቁጣ ቃል ወዴት እንደ ሄደ አላውቅም አላቸው ።

፬. የፈሪሳውያን ጥያቄና የአምኖስ

መልስ

ዕውር ሆኖ የተወለደው ሰው ስም አምኖስ መሆኑን የሚናገረው መጽሐፍ ደግሞ የሚገኘው በ፫፻፶ ዓ.ም. የተጻፈ የእጅ ረቂቅ በዋልድባውስጥ አምርሐ (አብርሃ) ደጋ በተባለ ስፍራ በአስደናቂው ሕንጻ ውስጥ ነው።

የእናት ሀገራችን የኢትዮጵያ ብሔራዊ እምነት በሕገ ኦሪት በብሉይ ኪዳን ሕግ ነበር፤ ነገር ግን ከብሉይ ኪዳን ሕግ ወደ ሐዲስ ኪዳን ሕግ የተለወጠበት ዘመን ከ፪፻፶፫ ዓ.ም. ነው። የኢትዮጵያ ብሔራዊ እምነት በሕገ ኦሪት በብሉይ ኪዳን መሆኑ ቀርቶ በሐዲስ ኪዳን ሕግ መሆኑንና ሌሎችም በጣም ጠቃሚ የሆኑ አዋጆችን የሚገልጸው የብራና መጽሐፍ የሚገኘው ከዚህ በላይ በተጠቀሰው አስደናቂ ሕንጻ ውስጥ ነው። ያልተበረዘና ያልተከለሰ የመጀመሪያውን ጽሑፍና ቃል የያዙ መጻሕፍትም የሚገኙት ከዘጠኙ ሕንጻዎች ውስጥ በአንዱ በዚህ በተጠቀሰው ሕንጻ ውስጥ መሆኑን ለአንባቢያን እጠቁማለሁ።

ሌሎች ሀገሮች ወደ ክርስቲና እምነት የገቡት ከአረማዊነት ሲሆን ነገር ግን ኢትዮጵያ በቀጥታ ከሕግ ወደ ሕግ ነው የተሸጋገረችው። ማለትም ከሕገ ኦሪት ወደ ትንቢቱ መፈጸሚያ ወደ ሕገ ወንጌል ነው፤ ይህም ለኢትዮጵያውያንና ለጥቁር ሕዝቦች በሙሉ ከፍተኛ ኩራት ነው።

የአይሁድ ሰላዮች አማን አምኖስን ወደ ፈሪሳውያን ወሰዱት መድኃኒታችን ኢየሱስ መለኮት የተወሐደው ምራቁን ከአፈር ጋር አዋሕዶ ዓይኑን ያበራለት ቀኑ ቀዳሚት ሰንበት ስለነበረ ነው። ፈሪሳውያን ደግሞ ዓይኑ እንዴት እንደ በራለት ጠየቁት፤ አምኖስም ኢየሱስ የተባለው የዚህ ዓለም መድኃኒት መንፈስ ገልጾለት የዚህ ዓለም አለ በሌላው ዓለም ነፍስ ያለው ፍጥረት ስለሌለ፤ ምራቁን በጭቃ አዋሕዶ ዓይኖቹን ቀብቶ የሰው መልክ ቅርጽ አበጅቶ በሰሊህም ፀበል ታጠብ አለኝ እኔም ሄጄ ታጠብሁ ዓይኖቼም ተከፈቱልኝ አላቸው።

፭. በፈሪሳውያንና በአይሁድ መካከል

መለያየት ተፈጠረ፤

ከፈሪሳውያን አብዛኞቹ በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ አገረመረሙ አሰሩበትም ይህ ሰው ቀዳሚት ሰንበትን አያከብርምና ከእግዚአብሔር የተላከ ነቢይ አይደለም ሲሉ፤ የአይሁድ ሽማግሌዎች ደግሞ ይህ ሰው ከአምላክ የተላከ ነቢይ ባይሆን ኑሮ አንዳችም ነገር ማድረግ ባልቻለም ነበር ነገር ግን ብዙ ተለምራቶችን ሲያደርግ በዓይኖችን እያየን ነው። በዚያው ሰዓት ሰው በልሙጥ ደረቅ ግንባር ላይ በምራቁ ጭቃን አዋሕዶ ቀብቶ የሰውን ዓይን መፍጠር ይችላልን? ስለዚህ ይህ ሰው በእውነት ከእግዚአብሔር የመጣ ነቢይ ነው አሉ።

ፈሪሳውያንም መልሰው ዕውር ሆኖ የተወለደው አማን አምኖስን ዓይንህን አብርቶልሃልና አንተስ ስለሉምን ብለህ ታምናለህ? ብለው ጠየቁት እርሱም መልሶ ዓይኔን ያበራልኝ መሆኑን እኮ እናንተም እየመሰከራችሁ ነው። አለማመናችሁ ግን አስገርሞኛል ካለ በኋላ በፈቃዱ የሰውን ሥጋ የተወሐደ የዚህ ዓለም ብርሃንና የሰው ዘር ሁሉ መድኃኒት የሆነ እውነተኛ ነቢይ ነው ብዬ አምናለሁ አላቸው።

ስለዚህ ፈሪሳውያን ደግሞ ዕውር ሆኖ መወለዱን ስላላመኑ የዕውሩን ወላጆች አስጠርተው ዕውር ሆኖ ተወለደ የሚባለው ልጃችሁ ይህ እውነት ነውን? ብለው ጠየቋቸው።

ወላጆቹም መልሰው ይህ በእውነት ልጃችን ነው ከመወለዱም ጀምሮ ዕውር ሁኖ እንደ ተወለደ እናውቃለን። አሁን ግን ዓይኑን ማን እንዳበራለት እናውቅም አሉ አይሁድን ስለፈሩ ካዱ እንጂ ዓይኑን ያበራለት የዚህ ዓለም ብርሃን ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን በሚገባ ያውቃሉ። ነገር ግን ልጁ የጳጳስ መሆኑን ጉልማሳ ነው ስለ ራሱም አጣርቶ መናገር ይችላልና ራሱን ጠይቁት ብለው በድጋሚ አረጋገጡ።

፮. የአማን አምኖስና የአይሁድ ፈሪሳ ውያን የሕቅታ መልስ ፡

የአይሁድ ፈሪሳውያንም መልሰው ዕውር የነበረውን ሰው አማን አምኖስን ለሁለተኛ ጊዜ ጠርተው ይህ ዓይነት የክፈተልህ ሰው ቀዳሚት ሰንበትን አያከብርምና ከአምላክ ዘንድ አይደለም ፤ ኃጢአተኛ ሰው መሆኑንም እኛ እናውቀዋለንና ለእግዚአብሔር ምሥጋና አቅርብ አሉት ፤ እርሱም መልሶ ኃጢአተኛ ሰው መሆኑን አላውቅም ነገር ግን አንድ ነገር ብቻ አውቃለሁ ይኸውም ዕውር እንደ ነበርኩና በእርሱ ኃይልም የዓይኔን ብርሃን እንዳገኘሁ አላቸው ።

ፈሪሳውያንም መልሰው ለሦስተኛ ጊዜ ምን አደረገልህ ብለው ጠየቁት፤ አማን አምኖስም ብዙ ጊዜ ደጋግሜ ነግሪያችሁ ነበር አልተቀበላችሁኝም በዓይናችሁም የሚሠራውን ተአምራት ሁሉ እያያችሁ አላመናችሁም፤ እንደገና ለምን መስማት ፈለጋችሁ እናንተም ደግሞ የእርሱ ደቀ መዛሙርት ለመሆን ፈለጋችሁን ፤ አላቸው ። እነርሱም እንዲህ ብለው ሰደቡት ፤ እንተ የእርሱ ደቀ መዛሙር ሁን እኛ ደግሞ የሙሴ ደቀ መዛሙርት ነን አምላክም ከሙሴ ጋር በሲና ኮረብታ ላይ ቃል በቃል እንደ ተነጋገረው እናውቃለን ይህ እንተ የምትመሰክርለት ግን ከወዴት እንደ መጣ አናውቅም አሉት ።

አማን አምኖስም በምራቁ ከጭቃ አዋሕዶ ዓይኔን ያበራልኝ መሆኑን እያያችሁ አለማመናችሁ ይህ ዕፁብ ድንቅ ነው ፤ እኛ ደግሞ እግዚአብሔር ከጥንት ጀምሮ ኃጢአተኞችን እንደ ማይሰማቸው በሚገባ አጣርተን እናውቃለን ፤ አምላክም ፈቃዱን የሚፈጽምና ድንቅ የሆኑ ሥራዎቹን በዓይኑ አይቶ የሚያምን ሰው ቢኖር እርሱን በፍጥነት ይሰማዋል ። እንደ እናንተ ያለ እያየና እየሰማ የማያምን አፉ የአባብ መርዝን የተሞላ ምላሱ የሚያቃጥል ሰው ቢኖር ግን እሳቱ ለዘላለም ወደ ማይጠፋ ገሀንም ይጥለዋል ።

ደግሞም ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ከእናቱ ማገፅን ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው በልሙጥ ግንባር ላይ ዓይኑን የፈጠረ ኃይል ታይቶና ተሰምቶ

አያውቅም ይህ የምታዩት ፍጹም ሰው በፈቃዱ የሰውን ሥጋ የተወሐደ ዘላለማዊ የብርሃን አምላክ ባይሆን ኖሮ እኔን አስቀድማችሁ እንደ ምታውቁኝ የዓይኔን ብርሃን መስጠት ባልቻለም ነበር አላቸው ።

የአይሁድ ፈሪሳውያን መልሰው እንተ ሁለንተናህ በኃጢአት ተሞልተህ የተወለድህ መሆንህን እያወቅን ተመልሰህ እኛን ታስተምረናለህን ፤ ብለው ከምኩራብ (ከመስጊድ) ገፍተረው ወደ ውጭ አወጡት ፤ መድኃኒታችን ኢየሱስም እነርሱ ሳያዩት በመካከላቸው ነበረና ወዲያውኑ ዕውር የነበረውን ሰው እንተ ዘላለማዊ ሕያው በሆነ በእግዚአብሔር ልጅ ታምናለህን ፤ አለው አማን አምኖስም መልሶ አቤቱ አምንበት ዘንድ የምትለኝ ሰው እርሱ ወዴት አለ ብሎ መለሰለት ።

የአዳምን ሥጋ በራሱና በአባቱ ፈቃድ የተወሐደ ኢየሱስ ክርስቶስም መልሶ በዓይኑ በፊትህ ቁሜ የምታየኝና ከእንተም ጋር የምነጋገረው እርሱ እኔ ነኝ ብሎ እውነቱን ነገረው ዕውር የነበረውም ሰው አቤቱ ጌታዬ አምላኬ ሆይ አምናለሁ በማለት በግንባሩ ተደፍቶ ሰገደለት ።

መድኃኒታችንና ፈጣሪያችን ኢየሱስ ክርስቶስም እኔ ወደዚህ ዓለም የመጣሁት የማያዩ ሰዎች ያዩ ዘንድ የሚያዩት ደግሞ እያዩ እንዳያስተውሉ ይሆኑ ዘንድ ለፍርድ ነው ሲል የፈሪሳውያን ሰላዮች አብረውት ነበሩና እኛ ዕውራን መሆናችን ነውን ፤ አሉት እርሱም መልሶ ዕውራንህ ብትሆኑ ኃጢአት ባልሆነባችሁም ነበር ፤ ስለዚህ ለኃጢአታችሁ ስርየት የላትም አላቸው ፤ የዮሐንስ ወንጌል ም. ፱ ቁ. ፩-፱ ላይ ተመልከት ።

ክፍል ፬

አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ በመለኮት
በባሕርይ በሕልውና አንድ አምላክ ናቸው

፩. ትክክል የሚሆኑ በመለኮት አንድም
ሦስትም ናቸው

በስም በግብር በአካል ሦስት ሲሆኑ ፡ በባሕርይ በሕልውና በመለኮት አንድና ትክክል የሚሆኑ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ብቻ ናቸው ። አብ

በልብነቱ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ህልው ነው፡፡ ወልድም በቃልነቱ በአብ በመንፈስ ቅዱስ ህልው ነው፡፡ መንፈስ ቅዱስም በእስተንፋስነቱ በአብ በወልድ ህልው ነው፡፡ ስለዚህ አንድ ሲሆኑ ሦስት፤ ሦስት ሲሆኑ አንድ ናቸው፡፡ ከዚህ የተረፈውን ደግሞ በጥልቀትና በዝርዝር ለመረዳት የሚፈልግ አምስቱ አእማዶ ምስጢር የኢትዮጵያ ሊቃውንት አንድምታ ትርጓሜ በጃጂጃጃ ከገጽ ፲-፵፫ ተመልከት፤ የሐንስ ም. ፲ ቁ. ፱-፲ ። መለኮት ስም ሲሆን ይገኛል፤ ግዛት ሲሆን ደግሞ አንድ ነው፡፡ ይህም በጃጂጃጃ ፩ ዓ.ም. የታተመው ቅዱስ ከገጽ ፩፻፳-፩፻፳፱ ላይ ተመልከት፤ በወላዲተ አምላክ በቅድስት ንጽህት ድንግል ማርያም ቅዱስ ላይ ነው፡፡

፪. እኔ እውነተኛ መንገድ ነኝ፤ በእኔና በአብ በመንፈስ ቅዱስ መካከል ልዩነት የለንም በስም ሦስት ስንሆን አንድ እግዚአብሔር ነን አላቸው

ዘለዓለማዊ የብርሃን አምላክ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው ሆኖ ደቀ መዛሙርቱ ስለአዩትና ስለተጠራጠሩ ፍጹም አምላክ መሆኑን ለማስረዳት የዓለም ብርሃንና እውነተኛ መንገድ እኔ ነኝ በእኔ ካልሆነ በቀር ወደ አብ መሄድ የሚችል የለም ስለዚህ አስቀድሜ ሄጄ በአባቴ ዘንድ ብዙ ቦታ አለና ሥፍራ አዘጋጅላችኋለሁ የምሄድበትን መንገድ ታውቁታላችሁ አላቸው፡፡

ከኢትዮጵያውያን ዘር የተወለደው ተማስም መልሶ አቤቱ ጌታ መምህር ሆይ አስቀድመን ወዴት እንደምትሄድ ሳናውቅ መንገዱን በምን እናውቃለን ብሎ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ጠየቀው፡፡ በራሱና በአብ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ የተወለደ ኢየሱስ ክርስቶስም መልሶ እኔንስ በእውነት እውቃችሁኝ ቢሆን ኑሮ መንገዱንም አባቴንም ባወቃችሁት ነበር፡፡ ነገር ግን አሁን እውቃችሁታል በዓይናችሁም ፈጽማችሁ እይታችሁታል አላቸው፡፡ አሁንም ከኢትዮጵያውያን ዘር የሚወለደው ፊልጶስም መልሶ እንደገና አቤቱ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሆይ እንተ ምን እንደሆንህ እውቀቴል ተረድተናልም ግን ከእኔ እርሱ ይበልጣል የምትለው አብን አሳየንና ይበቃናል አለው፡፡

አምላካችንና ፈጣሪያችን ኢየሱስም አለው “ፈላጊስ ጅጅ እመት ሙሉ ይህን ያህል ዘመን እኔ ከእንተ ጋራ ስኖር አላወቅኸኝም? እንዴት አብን

አሳየን ብለህ ትጠይቀኛለህ” መድኃኒታችን ለፊሊጶስ የሰጠው መልስ ከላይ በክፍል አራት (፩) ላይ በመጠኑ እንደተገለጸው ሁሉ፤ እኔ በአብ አብም በእኔ እንዳለ መንፈስ ቅዱስም እንዲሁ በአብና በወልድ ሕልው እንደሆነ እመን እንጂ አትጠራጠር የሚል ሲሆን በእኔና በአብ በመንፈስ ቅዱስ መካከል መቅደምና መበላለጥ የለብንም ትክክልና እኩል አንድ አምላክ ነን በዚህ እመኑ አላቸው፡፡

እግዚአብሔር ወልድ የአብ የመንፈስ ቅዱስ ቃላቸው ነው፡፡ እግዚአብሔር አብ የወልድ የመንፈስ ቅዱስ ልባቸው ሲሆን፤ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ደግሞ የአብ የወልድ እስተንፋሳቸው ነው፡፡

አዶናይ አብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ሕልው ነው፡፡ አዶናይ ወልድ በአብ በመንፈስ ቅዱስ ሕልው ነው፡፡ አዶናይ መንፈስ ቅዱስ በአብ በወልድ ሕልው ነው፡፡ አምላካችን ኢየሱስም ለሐዋርያት እኔና አብ መንፈስ ቅዱስ አንድ ነን ልዩነት የለንም በዚህ እመኑ ይህም ባይሆን በሥራዬ እመኑ አላቸው፡፡ እንዲሁም ከሐዋርያት ውስጥ ማቴዎስና ማርቆስ ተማስና ፊልጶስ ከኢትዮጵያውያን ዘር መሆናቸውን የሚገልጸውና ሌሎችም ሐዋርያት የማን ዘር መሆናቸውን የሚያስረዳው የመጀመሪያው መጽሐፍ ከላይ በክፍል ፪ በቁጥር ፱ እንደተብራራው ሁሉ በ፫፻-፫፻፶ ዓ.ም. በተጻፈው ላይ ዋልድባ ሄደህ ተረዳ፡፡ የዮሐንስ ወንጌል ም. ፲ ቁ. ፱-፲፫, ም. ፲፪ ቁ. ፵፱-፵፯ ተመልከት፡፡

፫. ሦስት ሲሆን አንድ አንድ ሲሆን ሦስት የሆነ ፈጣሪ

ከመጀመሪያው ጀምሮና ከላይ በክፍል ፪ በምህጸረ ቃል እንደገለጽኩት ሁሉ በስም በግብር በአካል ሦስት በባሕርይ በሕልውና በመለኮት አንድና ትክክል የሚሆኑ የተባሉትንና አንድ ሲሆን ሦስት ሦስት ሲሆን አንድ ይሆናል የተባለው አምላክ ዓለም ላይፈጠረ አስቀድሞ የነበረ ዓለምን የፈጠረ በአንድነትና በሦስትነት የሚጠራ መለኮታዊ የብርሃኖች ብርሃን የፀሐዮች ፀሐይ የከዋክብቶች ኮከብ የሆኑ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ናቸው፡፡ ስለዚህ ቀዳማዊና ደሐራዊ ቃል የሆነ ወልድ ለደቀ መዛሙርቱ ለሐዋርያት ሂዱና

የዓለምን ሕዝብ ሁሉ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቋቸው ብሎ መለኮት በተወሰደው አምላካዊ ቃሉ አዘዛቸው ። ማቴ. ም. ፳፮ ቁ. ፲፰-፲፱ ማር. ም. ፲፮ ቁ. ፲፭-፲፯ ፩ኛ/ዮሐ. ም. ፩ ቁ. ፩-፮, ም. ፱ ቁ. ፩-፪, ቁ. ፳-፳፩, ቁ. ፳፱-፳፭, ቁ. ፳፮-፳፯ ፩ኛ/ዮሐ. ም. ፭ ቁ. ፭-፲፩, ዮሐ. ም. ፲፱ ቁ. ፴፬-፴፰

፬. መለኮት በተዋሕዶ ፍጹም ሰው ሲሆን ፣ ሰውም በተዋህዶ ፍጹም መለኮት ነው ።

በባሕርይ ከሁሉ በላይ የሆነ በሚታየውና በማይታየው ዓለም ውስጥ የሚኖሩትን ፍጥረታት በሙሉ በጥበቡ የፈጠረ ለዘለዓለም የማይጠፋ ብርሃን መለኮታዊ አምላክ በአረት ዘፍጥረት ላይ በም. ፩ ቁ. ፳፮-፳፱ እንደ ተብራራው ሁሉ ብዙ ተባዙ ምድርንም ምሏት ብሎ በመልኩና በአርአያው የፈጠራቸው አባታችን አዳምና እናታችን ሔዋን በዚሁ ጥናት ውስጥ ከላይ በክፍል ፪ እና በተራ ቁጥር ፫ በመጠኑ እንደተገለጸው ሁሉ ፈጣሪያችንና አምላካችን የሆነ እግዚአብሔር በጎ ነገርና ክፉ ነገር ከምታስታውቀው በገነት መሐል ከበቀለችው ዕፀ በለስ እንዳትበላ ብሎ አዞት ነበር፤ ይህ በእኔና በእንተ መሐል ያለው የአዛዥና የታዛዥ ሕግ ነው ከበላህ ግን የሞት ሞትን ትሞታለህ ብሎት ነበር ።

ነገር ግን ጥንተ ጠላታችን የሆነው ፩ያብሎስ (ሰይጣን) በእባብ አድሮ (ተመስሎ) እናታችን ሔዋንን አምላካችንና ፈጣሪያችን እግዚአብሔር ዕፀ በለስን የበላችሁ እንደሆነ የሞት ሞትን ትሞታላችሁ ያለው የሞት ሞትን እንድትሞቱ ሳይሆን ከፋና በጎ ነገርን አውቃችሁ የመንግሥቱ ተካፋዮችና ወራሾች እንዳትሆኑ በምቀኝነት (በቅንነት) ነው ብሎ በለክታለላት ሔዋን በእባብ ምክር አምላክነትን ለማግኘት ተመኝታ ካልተፈቀደላት ዕጽ በልታ አዳምን አበላችው ።

አባታችን አዳምም አምላኩ ያለው አልቀረም ከክብሩና ከማዕረጉ ተገፎ ተዋረደ ሱራፊ በሚባል መልአክ ከመሐል ገነት ወደ ዳር ተባረረ አዳምም በገነት የመለኮትን ድምጽ በሰማ ጊዜ የብርሃን ልብሱ ተገፎ ዕራቁቱን ነበረና አፍሮ ተደበቀ ሐፍረተ ሥጋውንም በሰባት ዕፀ በለስ ሸፈነ

እግዚአብሔርም አዳም ሆይ ብሎ ተጣራ አዳምም ከተደበቀበት ወጥቶ አቤቱ አምላኬ ሆይ እነሆኝ ረዳት እንድትሆኑኝ ያሰጠኸኝ ቤት እስታኝ በድዬ ትእዛዝህን አፈረስሁ ብሎ ተናገረ አዳም በሔዋን ሔዋንም በእባብ እባብም በሰይጣን አመካኝ ። ለዘለዓለም ሕያው የሆነ አምላክም ሁሉንም ምክንያ ተኞች እንደየ ሥራቸው ረገማቸው ፣ አረት ዘፍ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፳፱, ም. ፱ ቁ. ፳-፳፩, ም. ፫ ቁ. ፩-፳፱ ላይ በሚገባ ተብራርቷል ።

፭. ጽዮን ታቦት ፣ ጽዮን ተራራ ፣ ጽዮን መጠጊያ ፣ ጽዮን ማደሪያ ፣ ጽዮን መድኃኒት ፣ ጽዮን እናታችን ቅድስት ማርያም መማፀኛ

አስቀድሜ ከላይ በክፍል ፬ በተራ ቁጥር ፬ በአጭሩ እንደገለጽኩት ሁሉ፤ ቸርና መሐሪ ይቅር ባይ የሆነ መለኮታዊ አምላክ በራሱ መልክና በአርአያው የፈጠረው የሰው ዘር ሁሉ አባት የሆነው አዳም ከማዕረጉና ከክብሩ እንደተዋረደ የኃጢአት ቀንበር ተሸክሞ እንዲኖር አልፈቀደም ። ከልጅ ልጁ ተወልዶ በተዋህዶ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ ደሙን አፍስሶና ሥጋውን ቆርሶ የእርሱን በደል በመሸከም በዕለተ ዓርብ በመስቀል ላይ ተሰቅሎ እንደሚያድነው የማይታበል ተስፋ እንደሰጠው የታወቀ ነው ።

በለዚህ መሐሪና ሩገሩህ ይቅርባይ የሆነ እግዚአብሔር ከአዳም ከልጅ ልጁ እንደሚወለድ በቅዱስ ዳዊት አድሮ ትንቢት አናገረ ይኸውም የትንቢት ቃል በሰማየ ሰማያት የሚኖር ልዑል አምላክ ጽዮንን መርጧ ታልና ማደሪያውም ትሆን ዘንድ ልዑል ወደታልና እንዲህ ብሎ እግዚአብሔር ተናገረ ። ይህች ጽዮን ማርያም ለዘለዓለም ማደሪያዬ ናት መርጧታለሁና በመገፀኗ አድሬ በተዋሕዶ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኜ እወለዳለሁ አለ ። ነቢዩ ኢሳይያስም እንሆ ከዳዊት ቤት የሆነች ድንግል ማርያም ትፀንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች ፤ ትርጓሜውም በተዋሕዶ ፍጹም ሰው የሆነ አምላክ ማለት ነው። መዝ. ፩፻፴፩ ቁ. ፲፫-፲፭, ኢሳ. ም. ፯ ቁ. ፲፫-፲፮, ማቴ. ም. ፩ ቁ. ፳፫-፳፭, ማቴ. ም. ፩ ቁ. ፲፮-፲፱, ማቴ. ም. ፱ ቁ. ፩-፭, ሉቃ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፶፯, ዮሐ. ም. ፲፱ ቁ. ፮-፯, ኢሳ. ም. ፶፫ ቁ. ፫-፲፪, ማር. ም. ፲፭ ቁ. ፲፩-፱, ሉቃ. ም. ፳፫ ቁ. ፳፩-፳፰, ማቴ. ም. ፳፯ ቁ. ፳፩-፴፮, ዮሐ. ም. ፮ ቁ. ፵፰-፶፯, ሉቃ. ም. ፳፪ ቁ. ፲፮-፳፩, ፩ኛ/ ቀሮ. ም. ፲፩ ቁ. ፳፫ ፴, ማቴ. ም. ፳፮ ቁ. ፳፮-፴፩ ።

ክፍል ፭

የእምነት ልዩነቶች እንዴት ተፈጠሩ ፤

፩. ሰዎች ሥልጣን ፍለጋ በእምነት

ሽፋን ስለሚነሱ ነው ።

- ፩ኛ. ከኢትዮጵያውያን ዘር በሊቢያ የተወለደው አርዮስ እግዚአብሔር ወልድ ፍጡር ነው በማለቱ በ፫፻፳፩ ዓ.ም. የቢታኒያ አውራጃ በምትሆን በኒቲያ የተሰበሰበው በታላቁ ቆስጠንጢኖስ ዘመነ መንግሥት ፫፻፲፭ አባቶች አውግዘው ለዩት ።
- ፪ኛ. እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ያንባል ብሎ በሮም የተወለደው የግሪክ ዘር የሆነው መቅዶንዮስ በመካዱ የግሪክና የሮም መናገሻ ከተማ በነበረች በኮንስታንቲኖፓሊ በ፫፻፵፩ ዓ.ም. በታላቁ ቴዎድሮስ፩ኛ ዘመነ መንግሥት ፩፻፶ አባቶች ተሰብስበው አውግዘው አባረሩት ።
- ፫ኛ. ከሮማውያን ዘር በቁስጢንጥንያ የተወለደው ንስጥሮስ እግዚአብሔር ወልድ ፪ት አካል ፪ት ባሕርይ ነው ብሎ በመካዱ በ፬፻፴፩ ዓ.ም. በታላቁ ቴዎድሮስ ፪ኛ/ዘመነ መንግሥት ፪፻ አባቶች በኤፌሶን መንደር በውግዘት ለዩት ።
- ፬ኛ. በእናቱ ኢትዮጵያዊ በአባቱ ደግሞ ግሪካዊ ሆኖ በካይሮ የተወለደው ዲዮስቆሮስ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነው ብሎ ንስጥሮስን በመቃወሙ እውነቱ ወደ ሐሰት ተለውጦ በ፬፻፶፩ ዓ.ም. በማርኪያኖስ (መርቅያኖስ) ዘመነ መንግሥት በፊሱና በሚስቱ ትእዛዝ በሐልኪ መንደር ፮፻፴ አባቶች ተሰብስበው ከ፪ት ስለተከፈሉና አብዛኞቹ አባቶችም ከዲዮስቆሮስ ጋር ስለሆኑ በንጉሥ መርቅያኖስና በንግሥት ብርሰክልያ ትዕዛዝ ዲዮስቆሮስ በደሴተ

ጋግራን በእሥር ቤት ስለተገደለ አንዲት የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ከ፪ት ተከፈለች ፤ ማለትም የምሥራቅ የምዕራብ ወይም ተዋሕዶ አርቶዶክስ ተባለች ።

፭ኛ. ግሪኮችና ሮማውያን አርቶዶክስ ተብለው በአንድ ላይ ለብዙ ጊዜ አብረው ነበሩ ነገር ግን በፖለቲካና በእምነት ምክንያት የተነሣ በ፩፻፲፩-፩፻፶፩ ዓ.ም. ድረስ ፃ አመት ሙሉ ከተጨቃጨቁና ከተቋሰለ በኋላ በ፩፻፶፩ ዓ.ም. ሮማውያን ካቶሊክ በሚል መጠሪያ ስም ከአርቶዶክስ በውግዘት ተለዩ ።

፮ኛ. የምሥራቅ ጀርመን ተወላጅና በካቶሊክ የፍራንሲስካን መነኩሴ በነበረው በማርቲን ሉተር መሪነት በፖለቲካና በእምነት ምክንያት በተፈጠረው የረጅም ጊዜ ውዝግብ በ፩፻፭፻፳፩ ዓ.ም. ጀርመኖች ፕሮቴስታንት በሚል የላቲን ስም ከካቶሊኮች በግዝት ተለዩዋል ።

ከዚህ በላይ እንደ መግቢያ ሆነው በ፩-፮ ድረስ የተገለጹትን ዓረፍተ ነገሮች በዝርዝ ለመረዳት ካስፈለገ ወደፊት በክፍል ፮.፯.፳.፱ ላይ ተመልከት።

ክፍል ፩

ቀጥተኛዋና እውነተኛይቱ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን እንዴት ከፀት እንደተከፈለች

ሀ. የእምነት መሠረት ተዋሕዶ ነው፤ (ከ፩-፴፫) (ከ፴፫-፴፻፶፩) ዓ.ም.

እነዚህም እንደኛ የእምነት ሁሉ መሠረት የሆነችው ተዋሕዶ ስትሆን፤ ሁለተኛዋ እርቶዶክስ፤ ሦስተኛ ደግሞ ካቶሊክ ናቸው። ሌሎች የክርስትና የወንጌል ትምህርት ተከታዮች ነን ባዮች ደግሞ በእየጊዜው ከካቶሊክ የተለዩ ወይም የፈለሱ ስለሆኑ ዛሬ ብዛት ቢኖራቸውም ከቁጥር ውስጥ አይገቡም።

በዚህ ጥናት ውስጥ ከላይ በክፍል ፩ በተራ ቁጥር ፭ በአጭሩ እንደተብራራው ሁሉ ዘለዓለማዊ የብርሃን አምላክ የሆነ ሕያው እግዚአብሔር በመልኩና በአምሣሉ የፈጠረው አዳምን ለማዳን በገባው ቃል ኪዳንና በአናገረው ትንቢት መሠረት ከእናታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም በራሱና በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍስዋ ነፍስ ነስቶ በተዋሕዶ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ሆኖ በመወለድ ፴፫ አመት ሙሉ ከእኛ ጋር አብሮን ሲኖር ያስተማረንና የሰጠን የእምነት መሠረት ተዋሕዶ መሆኑን በማንም ዘንድ የማይካድ እውነት ነው።

ይኸውም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያትን ልባችሁ አይደንግጥ አትፍሩ በአባቴ ቤት ብዙ ሥፍራ አለና እኔም ሄጄ ቦታ አዘጋጅላችኋለሁ ቦታውንም መንገዱንም ታውቁታላችሁ ብሎ በተናገረ ጊዜ ከኢትዮጵያውያን ዘር የሆነ ቶማስ አቤቱ ጌታ ሆይ የምትሄድበትን ሳናውቅ መንገዱን እንዴት እናውቃለን? ብሎ ጠየቀው አምላካችን ኢየሱስም እውነተኛ የብርሃን መንገድ እኔ ነኝ በእኔ በኩል ካልሆነ በስተቀር ወደ አብ መሄድ የሚችል የለም ብሎ ሲመልስለት አሁንም ከኢትዮጵያውያን ዘር

የሚወለደው ፊልጶስም አቤቱ መምህራችንና ፈጣሪያችን ጌታ ሆይ አንተ ምን እንደሆንህ አውቀናል ተረድተናልም ነገር ግን አባቴ ከእኔ ይበልጣል የምትለው አብን አሳየንና ይበቃናል ብሎ ጠየቀው። መድኃኒታችን ኢየሱስም ሲመልስለት ፊልጶስ ፳፯ ዓመት ሙሉ ከእናንተ ጋር ስኖር አላወቅኸኝምን? እንዴት አብን አሳየን ብለህ ትጠይቀኛለህ አለው።

በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፩ በተራ ቁጥር ፩ እና ፪ በመጠኑ እንደተብራራው ሁሉ አምላካችንና ፈጣሪያችን ኢየሱስም ለደቀመዛሙርቱ ሲመልስላቸው፤ ስሙ አስተውሉም በተዋሕዶ እኔ በአብ ሕልው እንደሆንኩ አብም በእኔ ሕልው እንደሆነ መንፈስ ቅዱስም በእኔና በአብ ሕልው እንደሆነ እኔን ያየ አብን መንፈስ ቅዱስን እየ በተዋሕዶ አንድ ነን በዚህ እመኑ አላቸው፤ ዮሐ. ም. ፲፬ ቁ. ፩-፰, ፱-፲፫።

መድኃኒታችን ኢየሱስም ወደ ቂሣርያ የፊልጶስ መንደር በደረሰ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን ሰብስቦ እንዲህ ብሎ ጠየቃቸው እኔን ፍጹም የሰው ልጅ ሆኜ ሲያዩኝ ሰዎች ማነው ይሉኛል? አላቸው። እነርሱም መጥምቁ ዮሐንስ ነው የሚሉህ አሉ፤ ሌሎችም ኤልያስ ነው። እንዳንዱም ኤርምያስ እኩሌቶቹ ደግሞ ከቀደምት ነቢያት አንዱ ነው ይሉሃል አሉት። እርሱም መልሶ እናንተን ማን ነው ብላችሁ ታምናላችሁ አላቸው የአይሁድ ዘር የሆነው ስምእን ጴጥሮስም መልሶ አንተ የህያው እግዚአብሔር እውነተኛ ልጅ ክርስቶስ ነህ ብለን እናምናለን አለው። ፈጣሪያችን ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰለት የዬና ልጅ ስምእን ጴጥሮስ ሆይ ብፁዕ ነህ ተብለህ ትጠራለህ ሰማያዊ አባቴ በአንተ አድሮ ይህንን ቃል እንድትመስክርልኝ ስለአደረገህ በዚህ አብ በገለጸለህ ቃል አንተ የመሰረት ደንጊያ ነህ በዚች ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን እሠራለታለሁ የገሐነም ልጆች የሆኑ መናፍቃንም ሊያፈርሷት አይችሉም አለው። ማቴ. ም. ፲፮ ቁ. ፲፪-፲፰።

የኢትዮጵያ ንግሥት ሁለተኛዋ ሰብአ ሕንደኬ ታናሽ ወንድምና ባለሙሉ ሥልጣን አልጋ ወራሽ ጃንደረባ በመባል የሚታወቀው ትክክለኛ ስሙ ግን መልክ ጼዴቅ ሁለተኛ ነው። እንደኛው መልክ ጼዴቅ ፪፫ ከ.ፌ. (B.C) ለአሁኑ አማናዊ ቁርባን ምሳሌ የሚሆን ለአብርሃም ከንፁህ ስንዴ በተሠራ ሕብስትና በወይን ጭማቂ መሥዋዕት ሰውቶ ያሣየው ነው። እርሱም እንደ መልክ ጼዴቅ ፪ኛ ጃንደረባ ህጽው ሲሆን የሄደውም ከኢትዮጵያ ገዳማት አንዱ የሆነው ከዋልድባ ጫካ ወይም ዋሻ ውስጥ ነው።

መልክ ዲዴቅ ፩ኛ በዕብራውያን መልእክት ውስጥ ሀገሩና ትውልዱ እንደማይታወቅ ነው የተገለጸው ስለዚህ ነገሩ እውነት ነው ከዚያ ዘመን አንስቶ እስከ ዛሬ ድረስ የኢትዮጵያ መናንያን ባህታውያንና ናዝራውያን የትውልድ ሀገራቸውና ዘራቸው እንደማይታወቅ የተለመደና የተረጋገጠ ቢሆንም የመልክ ዲዴቅ ፩ኛ ሀገርና የትውልድ ሐረግ በኢትዮጵያ መሆኑን የሚናገረው ግን በዚሁ ጥናት ውስጥ በክፍል ፪ በተራ ቁጥር ፪ እንደተገለጸው ሚስጢረ ካህናት በሚል ርዕስ ፩፻፱፻፲ ኩፊ (B.C) የተጻፈ ዋልድባ ሕንጻ ውስጥ ይገኛል ። ሌላ ማስረጃ የኢትዮጵያ ቅዳሴ ፩፻፱፻፲፮ ገጽ ፩፻፶፮-፩፻፶፯፣ ዘፍ. ም. ፲፱ ቁ. ፲፭-፳፫፣ መዝ. ፩፻፱ ቁ. ፫-፩፣ ዕብ. ም. ፭ ቁ. ፮-፯፣ ፲-፲፩፣ ም. ፮ ቁ. ፲፱-፳፣ ም. ፯ ቁ. ፩-፳፮ ።

ቢሆንም ምስጢር እንደ ፈረሰ ልንም ስቦኝ ስለ መልክ ዲዴቅ ፩ኛ በአጭሩ ብገልጽም ወደ ተነሳሁበት ፍሬ ነገር ልመለስና ስለ ንግሥት ሕንደኬ ጃንደረባና ታናሽ ወንድም ባለ ሙሉ ሥልጣንና አልጋ ወራሽ በአጭሩ እገልጻለሁ ፤ ይኸውም ከዚህ በላይ በመጠኑ እንደተጠቀሰው ሁሉ ጃንደረባ በመባል የሚታወቀው ትክክለኛ ስሙ መልክ ዲዴቅ ሲሆን ይህ ሰው የሕገ ኦሪት ሊቅና መምህር ነበር ። ስለዚህ በአራቱ ሥርዓትና ሕግ መሠረት የፋሲካን በዓል ለማክበርና በዚያውም ላይ እግረ መንገዱን የኢትዮጵያውያንን ርሥትና ግዛት ለመቆጣጠር ከኢትዮጵያ መንግሥት በ፴፪ ዓ.ም. ወደ ኢየሩሳሌም ተላከ ። የሚሄደውም በመርከብ ሳይሆን አሁንም እግረ መንገዱን ሌሎች የኢትዮጵያ ግዛቶችን እየተቆጣጠረና እየሾመ እንዲሄድ ታስቦ ብዙ ሠራዊት አስከትሎ በእግር ነው ። ማለትም በፈረስና በግመል ነው ። የሚቆጣጠራቸውም ሀገሮች ሱዳን ኑቢያ ፣ ናፓታ ፣ መርዌና ታህታይ ግብጽ ካይሮ ናቸው ።

በስዊዝ ካናል አድርጎ በፈረስ ኢየሩሳሌም የደረሰው ደግሞ ከአምላ ካችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ በኋላ በ፰ኛው ቀን ከምሽቱ ፀሐይ ስትጠልቅ መሆኑን ዜና ትንሣኤ የኢየሩሳሌም ጉዞ በሚል ርዕስ ራሱ የጻፈው መጽሐፍ ይመስከራል መጽሐፉ የሚገኘው በዚህ ጥናት ውስጥ ከላይ ደጋግሞ እንደ ገለጽኩት ሁሉ በዋልድባ ገጻም ውስጥ አርምሃ ደጋ በሚገኘው ሕንፃ ውስጥ ነው ።

የንግሥት ሕንደኬ ታናሽ ወንድምና ባለሙሉ ሥልጣን ጃንደረባ በመባል የሚጠራው መልክ ዲዴቅ ፪ኛ ከትንሣኤ በኋላ በ፰ኛው ቀን ፀሐይ

ሲጠልቅ ጋዛ እንደ ደረሰ ወዲያውኑ መንፈስ ቅዱስ ፊልጶስን የአሪት መምህርና ካህን የሆነ ኢትዮጵያዊ ሰው በሠረገላ ተቀምጦ በሥርዓቱ መሠረት ሊሰግድና የፋሲካን በዓል ሊያከብር መጥቷልና ቀርቦህ እነጋግረው ብሎ አዘዘው ። ፊልጶስም የአምላኩን ትእዛዝ ተቀብሎ እየፈራ ወደ ሰረገላው ተጠጋ ። መንፈስ ቅዱስ አስቀድሞ ጃንደረባውን ወገንህ የሆነ ሰው ወደ አንተ ይመጣል በዚህ ሳምንት የሆነውንም ነገር ሁሉ ይነግርሃል ብሎ አስጠንቅቆት ነበርና ፊልጶስም ወደ እርሱ ሲጠጋ አይቶ ወደ ሰረገላው ግባና ተቀመጥ አለው ከላይ በመጠኑ እንደ ተጠቀሰው ሁሉ ጃንደረባው የብሉይ ኪዳን መምህርና ካህን ስለነበረ ክርስቶስ ስለ አዳምና ስለ ልጅ ልጆቹ ኃጢአት ሲል መከራ እንደሚቀበልና እንደሚገረፍ እንደሚሰቀልና እንደሚሞት በሶስተኛውም ቀን እንደሚነሣ ትንቢቱ እንደ ተፈጸመ አውቆና ተረድቶ ከኢሳይያስ መጽሐፍ ውስጥ የሚመለከተውን ምዕራፍ አውጥቶ ሲያነብ ነው ፊልጶስ በሰረገላ ውስጥ ገብቶ ያገኘው ።

ጃንደረባ በመባል የሚታወቀው መልክ ዲዴቅ ፪ኛ ወዲያውኑ ፊልጶስን በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ነቢዩ ስለማን ይናገራል ስለራሱ ነውን ? ወይስ ስለሌላ ሰው እስኪ አብራራልኝ ብሎ ጠየቀው ። ፊልጶስም በዚያ ሳምንት ውስጥ የተፈጸመውን ነገር ሁሉ እየነገረው ሳለ ወደ ገሊላ ባሕር ደረሱ ጃንደረባውም እነሆ ውሃ እንዳልጠመቅ የሚከለክለኝ ማነው አለ ። ፊልጶስም በኢየሱስ ክርስቶስ ብታምን ይገባሃል አለው ። ጃንደረባውም መልሶ ከላይ ከራሱ ከፊልጶስ ጀምሮ ስለ ምስጢረ ሥጋዊ (ተዋሕዶ) ጠይቀውና ተጠይቀው ከሰጡት መልስ በተሻለ ሁኔታ ኢየሱስ ክርስቶስ የእውነተኛው አምላክ የሕያው እግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ መሆኑንና ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው ብዬ አምናለሁ አስቀድሜም ተረድቻለሁ ብሎ መስከረ ። ፊልጶስም አጠመቀው ጃንደረባውም ከፈጣሪውና ከሐዋርያት ጋር በዓለ ዕርገትና በዓለ ሃምሳን ውሎ ከሐዋርያት ጋር እኩል በረከትን ከፈጣሪው ተቀብሎ ተሸከሟት የሄደው ህገ ኦሪትን በገሊላ ባህር ጥሎ በምትኳ አዲስ ሕገ ወንጌልን እንግቦ በደስታ ወደ ሀገሩ ወደ ቅድስት ኢትዮጵያ ተመለሰ ። የራሱ መጽሐፍ ዜና ትንሣኤ የኢየሩሳሌም ጉዞ በሚል ርዕስ በ፩፻፳፭ ዓ.ም. የተጻፈ፤ ኢ.ሳ. ም. ፶፫ ቁ. ፩-፲፪ የሐ. ሥ. ም. ፳ ቁ. ፳፯-፴፰ ተመልከት ።

አስቀድሜ ከላይ በክፍል ፮ የጠቀስኳቸው ሦስቱ እምነቶች ማለትም ተዋሕዶ ፣ አርቶዶክስና ካቶሊክ ከዚህ ከፍ ብሎ እንደ ተብራራው ሁሉ ፬ ሐዋርያት ማለትም ቶማስ ፣ ፊልጶስ ፣ ጴጥሮስ ፣ መልክዲዴቅ በመስከረትና

ራሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ባፀደቃት እምነት ማለትም ኢየሱስ ክርስቶስ በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነው። ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው። በምትለዋ እምነት ወይም ዶግማ አምነው ለብዙ ዘመናት አብረው እንደነበሩ የታወቀ ቢሆንም በእየጊዜው ከመካከላቸው የተነሱ መናፍቃ ንንም አብረው አውግዘዋቸዋል።

ለምሳሌ ሸኛ ከኢትዮጵያውያን ዘር በሊቢያ የተወለደው አርዮስ እግዚአብሔር ወልድ ፍጡር ነው በማለቱ በ፫፻፳፭ ዓ.ም. ፫፻፲፰ አባቶች በነቂያ ተሰብስበው ለዩት፡ ፪ኛ ከግሪኮች ዘር በሮም የተወለደው መቅዶ ንዮስ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ያንሳል በማለቱ በ፫፻፹፩ ዓ.ም. ፩፻፶ አባቶች በቁስጥንጥንያ ተሰብስበው አወገዙት። ፫ኛ ከሮማውያን ዘር በኮንስታንቲኖፓሊ የተወለደው ንስጥሮስ እግዚአብሔር ወልድ ፪ አካል ፪ ባሕርይ ነው ንጽሕት ድንግል ማርያም ወላጇ ተለምላክ አትባልም በማለቱ በ፬፻፴፩ ዓ.ም. ፪፻ አባቶች በኤፌሶን ተሰብስበው አውግዘው ለዩት።

ይሁን እንጂ ዛሬ ተዋሕዶ፡ አርቶዶክስ፡ ካቶሊክ በመባል የሚጠሩት ሶስቱ አብያተ ክርስቲያናት በዚህ ጥናት ውስጥ ከክፍል ፪ እስከ ክፍል ፮ ድረስ በሚገባ እንደተብራራውና ከነማስረጃው እንደ ተገለጸው ሁሉ ራሱ ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረታትና ሐዋርያት ሰብአ አርድእት ባፀኗት እንዲሁም በየጊዜው የተነሱ አበው ሊቃውንት ማለትም ከዚህ በላይ የተጠቀሱት ፫፻፲፰፡ ፩፻፶ እና ፪፻ አባቶች በጠበቁት ቤተ ክርስቲያንና እምነት አንዲት ቅድስት ተዋሕዶ ተብላው ነበር የሚጠሩት። ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ፍጹም አምላክም ፍጹም ሰው መሆኑን በጥናቱ ውስጥ በየአረፍተ ነገሩ መጨረሻ ጥቅስ የተሰጠ ቢሆንም ከብዙ በጥቂቱ ከዚህ ቀጥሎ አቀርባለሁ። ሉቃ. ም. ፱ ቁ. ፲፰-፳፫፣ ዮሐ. ም. ፲፬ ቁ. ፩-፳፣ ዘ-፲፫፣ ማቴ. ም. ፲፮ ቁ. ፲፪-፳፩፣ ዮሐ. ም. ፩ ቁ. ፩-፮፣ ማቴ. ም. ፳፭ ቁ. ፳፯-፴፩፣ ዮሐ. ም. ፯ ቁ. ፳፯-፪፣ ኢሳ. ም. ፶፫ ቁ. ፩-፲፪ የሐ. ሥ. ም. ፳፭ ቁ. ፴፯-፴፰፣ ዮሐ. ም. ፲፪ ቁ. ፵፬-፵፰፣ ዮሐ. ም. ፳፭ ቁ. ፲፱-፳፣ ፳፱-፴፩፣ ዮሐ. ም. ፱ ቁ. ፩-፲፬፣ ሉቃ. ም. ፳፱ ቁ. ፳፯-፪፩፣ ሉቃ. ም. ፳፫ ቁ. ፴፱-፶፩፣ ማር. ም. ፭ ቁ. ፯-፳፩፣ ማር. ም. ፫ ቁ. ፲፩-፲፫፣ ሉቃ. ም. ፩ ቁ. ፴፫-፴፯፣ ሉቃ. ም. ፬ ቁ. ፩-፲፫፣ ማቴ. ም. ፱ ቁ. ፩-፲፪፣ መዝ. ፩፻፴፩ ቁ. ፲፫-፲፭፣ ሉቃ. ም. ፩ ቁ. ፳፯-፶፯ ለምሳሌ ያህል እነዚህን ጠቀስኩ እንጂ ከጳውሎስ መልእክትና ከሐዋርያት ሥራ ከብሉይ ኪዳን ከመጽሐፍተ ሊቃውንት ብዙ መጥቀስ ይቻላል ነገር ግን ለሚያምን የተጠቀሱት ይበቃሉ።

ክፍል ፯

አንዲት ተዋሕዶ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ከሁለት ተከፈለች፡

ለ. አርቶዶክስ ፬፻፶፩ ፩፻፲፱ ዓ.ም.

አስቀድሜ ከለይ በክፍል ፮ በሚገባ እንደ ገለጽሁት ሁሉ ራሱ ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረታትና በኋላም የእርሱ ደቀ መዛሙርት የሆነ ሐዋርያትና ሰብአ አርድእት፡ ፫፻፲፰፣ ፩፻፶ እና ፪፻ አባቶች ባጸኗት በአንዲት ቅድስት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ሥር ፪ት የትምህርተ መለኮትና የምርምር ወይም የትዮሎጂና የፍልስፍና ትምህርት ቤቶች ነበሩ።

እነዚህም ሸኛዋ የአሌክሳንዲሪያ ስትሆን፡ ፪ኛዋ ደግሞ የቁስጢንጥንያ ናቸው። ቢሆንም የአሌክሳንዲሪያ ትምህርት ቤት የሚመራው በኢትዮጵያ ውያንና በዓረቦች ሲሆን የቁስጢንጥንያ ትምህርት ቤት ደግሞ የሚመራው በግሪኮችና በሮማውያን ነው። ይሁን እንጂ የአሌክሳንዲሪያ ትምህርት ቤት በትምህርተ መለኮት (ትዮሎጂ) እየዳበረና እየበለፀገ በመሄዱ ብዙ ደቀ መዛሙርቶችን ሲያፈራ በአንጻሩ ደግሞ የቁስጢንጥንያው ትምህርት ቤት እየተዳከመ በመሄዱ ጭራሹንም ሊዘጋ በመቃረቡ ምክንያት በ፪ቱ ፓትርያርኮች መካከል በቅንካትና ምቀኝነት የተነሣ ከፍተኛ የሆነ ጥላቻና ንትርክ ተፈጠረ።

በዚህ ምክንያት የቁስጢንጥንያው ፓትርያርክ ለምን ተበለጥኩ በማለት በምቀኝነትና ቅንካት በተሞላ ሰይጣናዊ ትዕቢት ተነሣሽነቱ ከላይ በክፍል ፮ ወደ መጨረሻው ገጽ እንደ ተገለጸው ሁሉ በ፬፻፴፩ ዓ.ም. በኤፌሶን መንደር ፪፻ አባቶች ተሰብስበው ከሐዲው ኒስጥሮስን አውግዘው እንደ ለዩት የታወቀ ሲሆን እነዚያ አባቶችና ሊቃውንት በማለቃቸው ምክንያት የተነሣ ማን አለብን በማለት የቁስጢንጥንያው ፓትርያርክ ወይም ሊቀ ጳጳሳት ፍላጋቸውና የሮሙ ፓፓ ሊዮን በውስጣቸው ደብቀዋት የነበረችው የከሐዲው አባታቸው የኒስጥሮስን ፪ት አካል ፪ት ባሕርይ ትምህርት በምስጢር ወደ ቁስጢንጥንያ ት ቤት በማስገባታቸው ምክንያት በአባቱ አንጻዚያዊ በእናቱ ደግሞ ግሪካዊ የሆነው ቆሞስ ኤፍቴሂስ ስለተቃወማቸው አሁንም የእነርሱን ክህደት በምስጢር ደብቀው ኤፍቴሂስ

የአሌክሳንዲሪያ ተማሪ ስለነበረ የማይታወቅ ትምህርት አስተማሪ ብለው በዘመኑ የሃይማኖት የበላይ ጠባቂ የነበረውን ንጉሥ ማርኪያኖስን አሳስተው ጉባዔ እንዲጠራ አደረጉት።

ስለዚህ በ፪፻፶፩ ዓ.ም. ፪፻፴ አባቶች በኬልቄዶን መንደር ስለሚሰበሰቡ ከዚያ በፊት እንደ ተለመደው ጉባዔውን ለመምራት ማለትም በ፪፻፳፩ በኒቂያ በ፪፻፹፩ በቁስጢንጥንያ በ፪፻፴፩ ዓ.ም. በኤፌሶን የተደረጉ ጉባዔዎችን በጥሩ ሁኔታ የመራ በእየጊዜው ከአሌክሳንዲሪያ የሚመጣው ፓትርያርክ መሆኑ የታወቀ ነው። በዚህ ምክንያት ሥርዓቱን ጠብቆ ትውልዱ በእናቱ ኢትዮጵያዊ በአባቱ ደግሞ ግሪካዊ ሆኖ በአሌክሳንዲሪያ ከተማ የተወለደው ቅዱስ ዲዮስቆሮስ በ፪፻፶፩ ዓ.ም. በኬልቄዶን መንደር የሚደረገውን ጉባዔ ለመምራት ከአቡነ ቀሲሱ ጀምሮ ጳጳስ ኤጲስ ቆጶሳትን አስከትሎ ከሁሉ ቀድሞ ኬልቄዶን ገባ ከ፳፯ቱ ኤጲስ ቆጶሳት ፲፪ቱ ከኢትዮጵያ ዘር ሲሆኑ ፩ቱ ከግሪክ ዘር ፲ፋ ደግሞ ከተለያዩ የዓረብ ዘር ናቸው። የሮማው ፓፓ ሊዮን ፩ኛና የቁስጥንጥንያው ፓትርያርክ ፍላጊያኖስ ዲዮስቆሮስ ቀድሞ ኬልቄዶን ገብቶ እንዳንድ የጉባዔውን አባላት ማነጋገሩን በሰሙ ጊዜ በጣም ተቆጥተው ተበላጩ ዲዮስቆሮስን በቅንኦትና በምቀኝነት በከንቱ ተነሣሰተው ለመጣል ለብዙ ጊዜ ያቀዱት ዕቅድ ሁሉ ውድቅ ሆነባቸው። ከቁጣቸውም የተነሣ ወደ ጉባዔው ቦታ ለመምጣት አልፈለጉም ነገር ግን በጣም ታማኝ የሆኑ ሰዎቻቸውን መርጠው የሚከራከሩበት ነጥብና መልእክት አስይዘው ወደ ጉባዔው ላኩ።

በቅዱስ ዲዮስቆሮስ ሊቀ መንበርነት በኬልቄዶን በሚካሄደው ሲኖዶስ ላይ የፓፓ ሊዮን እንደኛ መልእክት ተከፍቶ ሲነበብ ከዚህ በላይ ከፍ ብሎ እንደ ተጠቀሰው ሁሉ ወንጀለኛው ቆሞስ ኤፍታኒስ ሣይሆን ነገር ግን አውጣኪ መሆኑን ይገልጻል። አውጣኪም የሊዮንና የፍላጊያኖስ ወሬ አቀባይ ወስላታ ከመሆኑም እምነተኪስ አጭበርባሪ ስለሆነ የጀት አካል ጀት ባሕርይ ትምህርትና ደግማ (እምነት) በጉባዔው ላይ መነባንብ እንዲያነብ ላቸው በገንዘብ አስቀድመው ገዝተውት ስለነበረ ነው የጠቆሙት።

ነገር ግን ቅዱስ ዲዮስቆሮስ ስለ አምላካችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ በሚገባ ለሲኖዶሱ ሰፋ ያለ ገለጻ ካደረገ በኋላ አውጣኪ ተነስቶ በጉባዔው ፊት ቆሞ ስሜን በሐሰት ጠቀስኩት እንጂ እምነቴ ቅዱስ

ዲዮስቆሮስ * አሁን ለዚህ ጉባዔ እንዳብራራው ሁሉ በአንዲት ቅድስት ተዋሕዶ ነው። በማለት ለተሰበሰበው ሲኖዶስ በመሐላና ራሱን በመራገም አረጋገጠ። ከጉባዔው አባላትም አብዛኞቹ በጭብጨባ ሲቀበሉት ነገር ግን ፓፓ ሊዮን ፩ኛና ፓትርያርክ ፍላጊያኖስ ሙሉ የሆነ ሥልጣን ሰጥተው የወከሏቸው ጥቂት የጉባዔው አባላት አውጣኪን ተቃውሙት የጀት አካል የጀት ባሕርይ ትምህርት ከገንዘብ ጋራ ለጉባዔው አባላት በማዳረሳቸው ትምህርትና ምክር ተግሣጽ ተሰጥቷቸው እንዲመለሱ ቢጠየቁም ከሊዮንና ከፍላጊያኖስ የተሰጠን ትምህርትና መመሪያ ይህ ነው እንመለስም ሰላሉ በኬልቄዶን የተሰበሰበው ሲኖዶስም ነገሩን አውጥቶ አውርዶ መክሮ ዘክሮ ውጤት አልባ መሆኑን ተረድቶ ውሻ ወደ ትፋቱ ይመለሳል። ዕሪያም ወደ ጭቃው ይመለሳል፤ የተባለው የአበው አባቶች ምሳሌ መስለው ፓፓ ሊዮን ፩ኛና ፓትርያርክ ፍላጊያኖስን ለዩዋቸው።

በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፮ እና በክፍል ፯ት ላይ በሚገባ እንደተብራራው ሁሉ በ፪፻፴፩ ዓ.ም. በኤፌሶን ፪፻ አባቶች ተሰብስበው ከሐዲው ኒስጥሮስን አውግዘው እንደለዩት የታወቀ ሲሆን ከ፪፻ አባቶች ውስጥ አብዛኞቹ ሮማውያንና ግሪኮች ነበሩ። ታዲያ የሮሙ ሊዮንና የቁስጢንጥንያው ፍላጊያኖስ እንዲሁም መልእክተኞቻቸው አባቶቻቸው የተፋትን የከሐዲው ኒስጥሮስን ምራቅ ወደ ኋላ ተመልሰው በመላሳቸው በቅንኦትና በምቀኝነት ዲዮስቆሮስን ለማስወንጀል በኬልቄዶን መንደር እንዲሰበሰብ ያደረጉት ፪፻፴ አባላት ያቀፈ ጉባዔ ውስጥ ከሁለት ተከፍሎ ፩፻፱ አባላትን የያዘው በቅዱስ ዲዮስቆሮስ ሊቀ መንበርነት የሚመራው ሲኖዶስ ፓፓ ሊዮን ፩ኛና ፓትርያርክ ፍላጊያኖስን እንዲሁም አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ፩፻፳፩ የእነርሱ መልእክተኞችና ደጋፊዎች ከሐዲዎች በመሆናቸውና የአበው አባቶቻችንን ቀኖና ስለአፈረሱ አውግዘው ለዩዋቸው። የደንቆሮ ልቅሶ መልሶ መላልስ እንደተባለው የአባቶች ምሳሌ ሁሉ ፪፻፴ አባላት ካሉት ታላቅ ጉባዔ ውስጥ የሊዮንና የፍላጊያኖስ መልእክተኞችና ደጋፊዎቻቸው ጭምር ፩፻፳፩ አነስተኛ ቁጥር ሆነው ሳለ በድምጽ ብልጫ ብቻ እንኳን መሸነፍ ሲገባቸውና እምነው ንስሐ በመግባት ፈንታ ያዳቆን ሰይጣን ሳያቀስሥ አይቀርም እንደ ተባለው የአባቶች ምሳሌ

* ቀደም ሲል ዲዮስቆሮስ የተወለደው በካይሮ እንደሆነ የተገለፁ ሲሆን አሁን ደግሞ ከዚህ ላይ በአሌክሳንዲሪያ ነው ያለል ሁለቱም አይቃረኑም። በካይሮ ሲል ጤናቱ በአሌክሳንዲሪያ ሲል በአባቱ ስለሆነ ነው።

ከአባቶቻቸው በወረሱት ቅንአትና ምቀኝነት ተገፋፍተው ፩፻፱ አባላት ያለውን ቅዱስ ሲኖዶስ በድፍረት በማውገዛቸው እንዲት የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ከጀት ተከፈለች ።

ይሁን እንጂ ከክፍል ፮ ጀምሮ እንደ ተብራራውና በክፍል ፯ በተጠቀሰው ርእስ መሠረት ራሱ ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረታት እንዲት ቅድስት ተዋሕዶ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን በ፩፻፶፩ ዓ.ም. ጥቅምት ፭ ቀን በኬልቄዶን መንደር በተደረገው በሮማውያን ሴራ የተቀነ ባበረ የፖለቲካ ጉባዔ ምክንያት በጀት ተከፈለች ማለትም የምሥራቅ የምዕራብ ተባለች ።

ማለትም ፩ኛ ምሥራቅ ማለት ተዋሕዶ ሲሆን ተዋሕዶም ኢትዮጵያ ፣ ግብጽ ፣ እንደከያ ፣ በኋላም አርመንያ ሕንድ ናቸው ።

ማለትም ፪ኛ ምዕራብ ማለት አርቶዶክስ ሲሆን አርቶዶክስም ሮማውያን ፣ ግሪኮች በኋላም ደግሞ አውሮፓውያን ናቸው ።

የሮሙ ሊዮን ፩ኛ በእንዲት ተዋሕዶ እምነት ውስጥ ሆኖ የበላይነት ሥልጣን ማግኘት ስለማይችል ሌላ አማራጭ የሆነ ፈለገ ይኸውም ዘዴ የከሐዲው የኒስጥሮስን ትምህርት ማስፋፋትና ክርክር እንዲፈጠር ማድረግ ከዚያም የብዛንታይን መሪዎች በሚገባ ማሳመንና በንትርኩ መሐል አልፎ ቁልፍ የሆነውን ቦታ መያዝ ነው ብሎ ፕላን አዘጋጀ ። ይኸው ዕቅዱ ተግባራዊ ሆኖለት ከዚህ በላይ ከፍ ብሎ እንደ ተገለጸው ሁሉ በ፩፻፶፩ ዓ.ም. እንዲት ተዋሕዶ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ከጀት እንድትከፈል ካደረገ በኋላ እርሱ ራሱ በሥልጣኑ ዲዮስቆሮስን በሌለበት እንዲወገዝ አደረገው ። ወዲያውኑ ብዙ ሊቃነ ጳጳሳት ዲዮስቆሮስ የተዋሕዶ አባት ነው ፣ ዲዮስቆሮስ የእምነት መሪያችን ነው የሚል ተቃውሞ ከእየአቅጣጫው ሲደርሰው ጊዜ ዲዮስቆሮስ የተወገዘው በሃይማኖት ሳይሆን ነገር ግን የነገሥታቱንና የእኔን ሥልጣን ስለተጋፋ ፍጹም ዲክታተር ስለሆነብን ነው የሚል መልስ ሰጠ ።

ሊዮን አሁንም በዲዮስቆሮስ ማሰሩን አልተወም እርሱን የሚያጠምድ ቦት አመች የሆነ ጊዜም አጋጠመው ስለዚህ ወደ ንግሥት ብርስክልያና ወደ ንጉሥ መርቅያኖስ ሄዶ የአሌክሣንዲሪያው ፓትርያርክ ዲዮስቆሮስን

በሚገባ የምታወቁት ይመስለኛል ከ፩ኛው የጊዜ ስብሰባ ብጠራው አልመጣም አሻፈረኝ ብሎ ቀርቷል ። እንደምታውቁት ሁሉ አብዛኞቹ ሊቃነ ጳጳሳትም የእርሱ ደጋፊዎች ናቸው እንዳንዶቹ ጳጳሳት እንደነገሩኝና እኔም እንደምገነዘበው መንግሥትን ከሥልጣን ክህነት ጋር አንድ አድርጎ ለመያዝ ዕቅድ እንዳለው በሚገባ አስቀድሜ አውቃለሁ ብሎ አባበቀበት ።

ንጉሥ መርቅያኖስና ንግሥት ብርስክልያ ሥልጣናቸውን የሚቃረን ነገር ከሮሙ ፓፓ ሊዮን ፩ኛ በሰሙ ጊዜ ይዋል ይደር የተባለው ነገር እውነትና ሐሰት መሆኑን እናረጋግጥ ሳይሉ ንጉሡና ንግሥቲቱ በግል ጉዳይ በአስቸኳይ ይፈልጉሃል የሚል መልዕክት ለቅዱስ ዲዮስቆሮስ ላኩበት እርሱም ደብዳቤውን በአነበበ ጊዜ የንጉሥ መልእክት እንገት አያስቀልስ አያስመልስ በፍጥነት ድረስ እንደ ተባለው የአበው ምሳሌ ሁሉ ነገሩን ላጥናው ለምን ፈለጉኝ ሊዮንን ያህል ጠላት አስቀምጧል ሳይል ፭ ጳጳሳት አስከትሎ ከአሌክሣንዲሪያ ተነስቶ ቁስጢንጥንያ ደረሰ ንጉሡና ንግሥቲቱ ሊዮንም ጭምር እንደ አጋጣሚ ከቤተ መንግሥቱ ሰገነት ወይም በፎቅ በረንዳ ላይ ተቀምጠው ነበር ።

ዲዮስቆሮስ ወደ ቤተ መንግሥቱ ሲመጣ ሁሉም በአንድ አይን አዩት ። ይኸው መጣ ተባባሉ ይመጣል ብለው አላሰቡም ነበርና ቢሆንም ይግባና ይረፍ እናነጋግረው ሳይሉ ከቤተ መንግሥቱ በር እንደ ደረሰ ለምን እንደተጠራና ማን እንደከሰሰው ሳያውቅ በወታደሮች ታፍኖ ወደ ሐልኪ ደሴት ተወስዶ ተጋዘ ። ወዲያውኑ የሮሙ ፓፓ ሊዮን ፩ኛ ሕልሙና ቅዠቱ ተፈጽሞለት የአሌክሣንዲሪያና የቁስጢንጥንያውን መንበር በእጁ ውስጥ ጨበጠ ።

የቁስጥንጥንያው ንጉሥና ንግሥት ከሊዮን ጋር ተማክረው በቅዱስ ዲዮስቆሮስ ምትክ አንድ የሮም ተወላጅ የሆነ ፕሮቴሪየስ የተባለ መነኩሴ የእስክንድሪያ ፓትርያርክ አድርገው በ፩፻፶፫ ዓ.ም. ላኩ ። ስለዚህ ሕዝቡና ሊቃነ ጳጳሳቱ አባታችን ወዴት ወሰዳችሁትና ነው ይህንን ከሐዲ የላካችሁልን በማለት ረብሻ ተፈጠረ በአምባ ጓሮው መካከል የሮሙ ሹም ፕሮቴሪየስ ሞተ በአመቱ በ፩፻፶፬ ዓ.ም. ቅዱስ ዲዮስቆሮስ በደሴተ ጋግራን በእሥር ቤት ሳለ እንደ ቅዱስ ጴጥሮስና ጳውሎስ ከብዙ ሥቃይ በኋላ በሰማዕትነት ተገደለ ። በ፫ኛው አመት የግብጽ ጳጳሳትና ሕዝብ ተሰብስበው

በቅዱስ ዲዮኖሮስ ምትክ ጢሞቴዎስን የተዋሕዶዎች ፓትርያርክ አድርገው ሾሙት ። የኢትዮጵያዊው ቅዱስ ኢፕርስም ስማዕትነት የተፈጸመው በሀገሩ ውስጥ በነፍስ ገዳዮች በሮማውያን እጅ መሆኑ የታወቀ ነው ።

ክፍል ፰

በሥልጣን ጥም እጅና ጓንት (አፍ) ሆነው ከተዋሕዶ የተለዩ ላቲኖችና ግሪኮች ከ፪ት ተከፈሉ ፤

ሐ. ካቶሊክ ፊኒኬ-ፊኒኬ ፩-፩ ዓ.ም.

በዚች በጣም ሐሰተኛ ተብላጭላጭና ተለዋዋጭ አስመሳይና ከዳተኛ አብልታና አወፍራ ተመልሳ የምትበላ ከንቱ የሆነች ዓለም ወይም ምድር ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች ምድሪቱ ባላት ሀብትና ውበት ተማርከው ለዘለዓለም የሚኖሩ እየመሰላቸው የማይፈጽሙት የእመጽና የግፍ ሥራ የላቸውም በክፋትና በሽንገላ የሰለጠኑና የተካኑ ናቸው ። ቢሆንም ከጥሩ ሥራቸው ይልቅ መጥፎ ሥራቸው የሚያመዝን ሲሆን የዚህ ዓለም መጥፎም ሆነ ጥሩ ድርጊት ተመልሶ ራሱን እንደሚደግም የታወቀ ነው ።

ስለዚህ ግሪኮችና ላቲኖች ማለትም ሮማውያን በዚሁ ጥናት ውስጥ በክፍል ፮ና ፯ት ላይ በሚገባ እንደገለጽኩት ሁሉ የኢክሳርያው ፓትርያርክ በትምህርተ መለኮትና በምርምር ማለትም በትዮሎጂና በፍልስፍና በመብለጡ ምክንያት በእየጊዜው በሚደረጉ ሲኖዶሶችና ጉባዔዎች ሁሉ በጳጳሳቱ ዘንድ ሊቀ መንበር እንዲሆን በመመረጡ ምክንያት ተመቅኝተው የሮሙ ፓፓ ፊኒኬ መንበር ነው እንጂ ሊቀ መንበር መሆን ያለበት የኢክሳርያው መንበር ግርቆስ አይደለም ብለው ጳጳሳቱ በገንዘብ ቢሸነግሉም ስላልሆኑላቸው የሥልጣን ጥግቸውን ለመወጣት ሲሉ ወደ ኋላ ተመልሰው በ፪፻፴፩ ዓ.ም. በኤፌሶን መንደር የእነርሱ አባቶች ጭምር

አውግዘው የተፋትን የከሐዲው ፊኒኬ ትምህርትና ደግሞ ተመልሰው እንደ ውሻ በመላስ እንደገና በማንፀባረቃቸውና በማደላቸው ምክንያት ኢየሱስ ክርስቶስ ከመሠረታት ከእናት ቤተ ክርስቲያን ከተዋሕዶ በውግዘት አርቶዶክስ በሚል መጠሪያም ስም በ፪፻፶፩ ዓ.ም. መለየታቸው የታወቀ ቢሆንም የኢክሳርያው ፓትርያርክ ዲዮኖሮስን በተለያዩ ምክንያት አሳፍነው አሳስረው ካስገደሉት በኋላ የኢክሳርያው መንበር ለመያዝ ያደረጉት ጥረትና ሙከራ ሁሉ እንዳልተሳካቸው ከላይ በክፍል ፮ና ፯ት በሚገባ ተብራርቷል ።

ይሁን እንጂ ክፍ ብሎ በክፍል ፰ እንደተጠቀሰው ሁሉ ራሱ ታሪክ በሮማውያንና በግሪኮች ላይ እንደገና ደገመ ፤ ይኸውም እንደልማዳቸው በሥልጣንና በልዩ ልዩ ጥቅም ከ፩፻፲፬-፩፻፶፩ ዓ.ም. ድረስ ፃ አመት ሙሉ ሲቋሰሱና ሲነታረኩ ከቆዩ በኋላ በትዮሎጂና በፍልስፍና የግሪክ ተወላጆች የሆኑ አባቶች በመብለጣቸው በሕዝብ ዘንድ ተወዳጅነትንና ዝናን እንደ አሌክሳንዲሪያ አባቶች ስላገኙ አሁንም እንደልማዳቸው በወንበር የበላይ ነትና የሥልጣን ጥም ከተፀናወታቸው የሮማ አባቶች አንዱ ቤኔዲክቶስ ፩ኛ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሰው ልጅና በሌላም የሚሳደቡት ስድብ ሁሉ በንስሐ ይሰረይለታል ፤ በመንፈስ ቅዱስ የሚሳደቡት ስድብ ግን በዚህ ዓለምም በሚመጣውም ዓለም ቢሆን አይሰረይለትም ብሏል ። ማቴ. ም. ፲፪ ቁ. ፴፩-፴፫, ማር. ም. ፫ ቁ. ፳፭-፴፩, ሉቃ. ም. ፲፪ ቁ. ፲-፲፩ ተመልከት ቢሆንም ታዲያ የሮሙ ፓፓ ቤዴኔክቶስ ፩ኛ ከዚህ በላይ የተነገረውን የአምላክ ቃል ረስቶ ነውን ወይስ ባለማወቁ ነው ፤ ወይንስ በሥልጣን ጥም ተሸፍኖ ነው ትክክለኛ የሆነ መልስ የወንጌሉ ቃል ምን እንደሚል አያውቀውም ብል አልተሳሳተኩም ሮማውያን እንኳንስ በዚያን ዘመን በአሁኑ ዘመንም ቢሆን የሚካኑትና የሚሰለጥኑት በሌላ ነገር እንጂ ስለ ወንጌል ትምህርት ስሜት አይሰጣቸውም ስለዚህም ነው ብዙ ከሐዲዎች ከእነርሱ ቤተ ክርስቲያን የመነጨት ።

ስለዚህ ነው የሮሙ ፓፓ ቤኔዲክቶስ ፩ኛ እንደፈለገው ሥልጣን ማግኘት ስላልቻለ ከግሪኮች የሚለይበትን አዲስ ክህደትን ፈጠረ ይኸውም ፊኒኬ ማለትም መንፈስ ቅዱስ ከአብም ከወልድም ነው የሰረፀው ማለትም የተገኘው የሚል ክህደት ነበር በዚህም ምክንያት ሮማውያንና ግሪኮች ፃ ዓመት ሙሉ የተቋሰሱበትን አፈነዳላቸው ወዲያውኑ ተሰብስበው

ከሐዲ፡ ከሐዲ፡ ርኩስ፡ ርኩስ ተባብለው በውግዘት ተለያዩ። በ፩ሺሃ፱ ዓ.ም. ካቶሊክ በሚል መጠሪያ ስም ከኦርቶዶክስ ተገነጠለች።

ይሁን እንጂ በጣም ከሚያሳዝነው ነገር አንዱ በሃይማኖት ሽፋን ስንት አመጽና ግድያ ይፈጸምባት የነበረችው የታሪክ ከተማ ቁስጥንጥንያ በአርያም ሆኖ የሚፈጸመው ግፍና በከንቱ የፈሰሰውን የንጹሐን ሰማዕታት ደም ይቆጣጠር የነበረው ሕያው አምላክ በ፩ሺ፱፻፶፪ ዓ.ም. በጣም ጨካኝ የሆኑ የቴርክ እስላሞችን ከሞንጉሊያ አስነስቶ እንድትወረር በማድረግ የሰማዕ ታቱን ደም ተበቅሏል ከተማይቱም እስከ ዛሬ ድረስ በቴርክ እስላም እጅ ነች።

ክፍል ፱

በሥልጣን ሰብኝነት ከተዋሕዶ በኦር

ቶዶክስ ስም፣ ከኦርቶዶክስ ደግሞ

በካቶሊክ ስም የተለየች ራሷ

በሥልጣን ጥመኛ ከ፪ት ተከፈለች፤

መ. ፕሮቴስታንት ከ፩ሺ፭፻፲፯-

፩ሺ፭፻፳፩ ዓ.ም.

የሮማውያን እምታዬር ወይም አገዛዝ እንደ እራት የመረራቸውና ያንገሸገሻቸው ጀርመኖችና የአውሮፓ ሀገሮች ነገሥታት ከሮማውያን አገዛዝ ውድቀት በኋላም ቢሆን ግብር ሳይገብሩ ራሳቸውን ችለው በነጻነት መኖር አልቻሉም ነበር። ይኸውም በካቶሊክ ሃይማኖት ወይም እምነት ሺፋን ከሚያመርቱት የገቢ ምንጭ ሁሉ ከአሥር አንድ ለቫቲካን መንግሥት እንዲከፍሉ ይገደዱ ነበር።

ስለዚህ በካቶሊክ እምነት ውስጥ ያሉ የእነርሱ ተወላጆች የሆኑ ጳጳሳትና መንኮሳት እንደ የሆነ ምክንያት ፈጥረው ከካቶሊክ እምነትና ባርነት ነጻ እንዲያወጧቸው ቢለምኗቸውና ቢያግባቧቸውም ጳጳሳቱና

መንኮሳቱ በካቶሊክ እምነት ውስጥ ሆነው የበለጠ ጥቅምና ክብር ስሚያገኙ የእየሀገሮቻቸው ነገሥታት ያቀረቡላቸውን ጥሪ አልተቀበሉትም። ነገሥታቱም ተስፋ ቆርጠው ከሚያገኙት የገቢ ምንጭ ሁሉ ከአሥር አንድ በመገበር ላይ እንዳሉ የፍራንሲስካን የምንኩስና አርማ ተከታይ የሆነና የምሥራቅ ጀርመን ተወላጅ የሆነው ያልታሰበና ያልተጠበቀ ማርቲን ሉተር የተባለው መንኮሴ በ፩ሺ፭፻፲፯ ዓ.ም. ገፄ ርዕሶችን ወይም አርቲክሎችን የያዘ ፀረ ካቶሊክ የሆነ ጽሑፍ ለመላው አውሮፓ በመበተን በድንገት አፈነዳላቸው። ወዲያውኑ ነገሥታቱና ሕዝቡም ሲጠባበቁት የነበረ ስለሆነ አውሮፓ ከአረመኔ ክርስቲያን መሳዮች ከቫቲካን ከባድ ቀንበር ነጻ ወጣች በማለት ሁሉም በእየአሉበት ለማርቲን ሉተር ደስታቸውን ገለጹለት።

ካቶሊኮች ሥልጣን ፍለጋ መድኃኒታችንን እየሱስ ክርስቶስ በደሙ የመሠረታት አንዲት ቅድስት ተዋሕዶን በክህደት ከ፪ት እንደከፈሏት እነርሱም ቁና ደርሷቸው በሰፈሩት መስፈሪያ ተትረፍርፎ በእየጊዜው ከመሐላቸው በሚነሱ ከሐዲዎች ተሰፍሮባቸው ብትንትናቸው እየወጣ መሆኑን አይካድም። ማቴ. ም. ፯ ቁ. ፩-፫።

ይሁን እንጂ የሮሙ ፓፓ ሊዮን ፲ኛ የጀርመን መንኮሴ የነበረው ማርቲን ሉተርን ከክህደቱና ከስህተቱ እንዲመለስና የሚፈልገውን ሹመትና ገንዘብ ሁሉ እንዲሰጠው ቃል እንደሚገባለት ፱ት አመት ሙሉ ቢያስመክረውና ቢሸነግለውም ሉተር ከፀረ ካቶሊክነቱ እንደማይመለስ ስለአረጋገጠ ሊዮን ፲ኛ ነገሩ የማይሆን መሆኑን ስለተገነዘበ በ፩ሺ፭፻፳፩ ዓ.ም. በሮም ጉባዔ ሰብስቦ ማርቲን ሉተርንና ተከታዮቹን በሙሉ አውግዞ ለያቸው። እነርሱም አወገዙት እንደ ልማዳቸው ከሐዲ ከሐዲ ርኩስ ርኩስ ተባብለው ተለያዩ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ጀርመን ሉተራን ተብላ ተሰየመች።

አስቀድሜ ከላይ በክፍል ፮፡፮ እንደ አብራራሁት ሁሉ ታሪክ ራሱን መድገም ስላለበትና ጀርመኖችም የባርነት ቀንበር ስለከበዳቸው ካቶሊኮች በቀላሉ ተፍረከረኩ እንጂ የፍራንሲስካን መንኮሴ የነበረው ማርቲን ሉተር የጻፋቸው ገፄ ርዕሶች ወይም አርቲክሎች የካቶሊኮችን ከንቱ የሆነ ልማድ ብቻ የሚያንጸባርቁና ጥናት የጎደላቸው ጽሑፎች ነበሩ ቢሆንም ሌባ ሌባውን ቢሰርቀው እንደማያስደንቅ ሁሉ፤ ከሐዲም ከሐዲውን ከሐዲ ቢለው የሚያስገርም ነገር አይደለም። ይሁን እንጂ ሉተር በመጠኑ እንደ ጠቆመው ሁሉ ካቶሊኮች በተለያየ ዘዴ ተጠቅመው በዘረጉት የገቢ ምንጭ

ወይም የኢኮኖሚ አውታር ምክንያት ብዙ የሆነ ገንዘብና ብዙም የማያደርጉ የገቢ ምንጭ ስላላቸው አሁንም ቢሆን በቀላሉ የሚበገሩ አይደሉም ።

ስለዚህ የቅርብና የሩቅ አባሎቻቸውን በተለያዩ ጥቅምና በምችት ስለያዟቸው ብዙ ደጋፊዎች እንዳሏቸው የማይካድ እውነት ነው ። ምክንያቱም ዓለም የሚገዛው ለጥቅምና ለገንዘብ ስለሆነ ነው ። ኃያላን የሚባሉ የዓለም መሪዎች አብዛኞቹ በገንዘብ ኃይል በእነርሱ ቁጥጥር ስር ናቸው ።

የሰላላ ድርጅታቸውም አሉ ከሚባሉ የሰላላ ድርጅቶች ከሲ አይኤና ከሞሳድ በተሻለ ሁኔታ በመላ ዓለም መዋቅሩ የተዘረጋ ነው ። ያውም በጣም አደገኛ ሳይታወቅ በሃይማኖት ሽፋን ሆኖ የአሜሪካኖችና የአይሁዶች የሰላላ ድርጅትም ቢሆን በጣም ጠቃሚ የሆኑ መሪዎችን የሚያገኘው ከካቶሊክ የሰላላ ድርጅት መሆኑ የማይካድ እውነት ነው ።

ቀደም ሲል የነበረው የሰላላ ድርጅት ማለትም ማሦኒክ ቁጥር ፫ በመባል የሚታወቀውና በዓለም የመሪዎች መልማይ የሆነና በአመጽ በግፍ የተሞላ የዚህም ድርጅት መሥራችና አባል የሆኑ የካቶሊክ ሃይማኖት መሪዎች መሆናቸው የታወቀና የተረጋገጠ ቢሆንም የባሰው ደግሞ በዘመናችን አዲስ አለም በመባል የሚታወቀው ወይም በራእዩ የሐንስ በም ፲፫ ቁ ፲፪-፲፱ ላይ እንደተገለጸው አውሬ የ666 መሥራችና አባላትም የካቶሊክ ሃይማኖት መሪዎች መሆናቸው ነው ።

ስለዚህም ነው በኢትዮጵያ የአንድ ቤተ ክርስቲያን ቅጽረ ግቢ እንኳን የማታሰብ የቫቲካን ትንሽ ከተማ በመንግሥትነት እንድትታወቅና ራሱን እንደቻለ እንደ አንድ ሀገር እንድትጠራ ያደረገት ፤ በዓለምም እንደ ማንኛውም ሀገርና መንግሥት ሁሉ አምባሳደሮችንና ቆንስሎችን ትሾማለች በአጸፋውም የሌላውን ሀገር አምባሳደርና ቆንስልም ትቀበላለች ይህች ሀገር መንግሥት ናት ወይንስ የሃይማኖት ድርጅት?

እንደ እውነቱ ከሆነ ይህች በጣም ትንሽ የሆነችው ከተማ የምትታወቀውና የምትጠራው እንደ አንድ መንግሥት ነው ። መንግሥትም ከሆነች ማንኛውም የአለም መንግሥት ሁሉ እንደ ሚፈጽመው የአመጽና የግድያ

ሥራ ሁሉ ትፈጽማለች ማለት ነው ። ይህ የማይካድ እውነት ነው የራሷንም አባላት ሳይቀሩ በሞት ቀጥታለች እንዳልቆጥራቸው ብዙ ናቸው ፤ የታወቁ ስለሆነ ታሪክ ይቁጠራቸው ።

በኢጣሊያ ሀገር ሮም ውስጥ ጀት መንግሥታት አሉ ማለት ነው ፤ እንደኛው ዓለም አቀፍ የሆነ የቫቲካን ሲሆን ፤ ሁለተኛው ደግሞ የኢጣሊያ መንግሥት ነው ። በሮም ከተማ ውስጥ በፖሊስ ሞተር ሣይክል የሚታጀበው ከፕሬዚዳንቱና ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ይልቅ ፓፓው ነው ፤ ምክንያቱም በሃይማኖት አባትነቱ እክብረው ሣይሆን በፖለቲካና በኢኮኖሚ የበላይነቱን በማመን መሆኑ አይካድም ።

ከዚህ ቀጥቶ ደግሞ በእየጊዜው ከካቶሊክ ተገንጥለው ሉተርን ጨምሮ በስማቸው የሃይማኖት ድርጅትን የመሠረቱና የትውልድ ሀገራቸውን ሳይቀር በዝርዝር አቀርባለሁ ። ቀደም ሲል ከላይ በክፍል ፮ ውስጥ ከተወሰዱ፤ ከኦርቶዶክስ ፤ ከካቶሊክ በስተቀር ሌሎች ክርስቲያን ነን የሚሉ ሁሉ ብዛት ቢኖራቸውም ከቁጥር ውስጥ እንደማይገቡ መግለጹን አስታውሳለሁ ። አሁንም ቢሆን ጸድቃን ፤ ሰማዕታት ፤ መላእክት ፤ ንጽሕት ድንግል የአምላክ እናት የሆነች ቅድስት ማርያምን ጭምር አያማልዱም ከማለት በስተቀር በቤተ ክርስቲያን በኩል የራሳቸው የሆነ ባሕልና ሥርዓት ስለሌላቸው ታሪክ ስለሆነ እዚህ ላይ ጠቀስኳቸው እንጂ ከቁጥር ውስጥ አይገቡም ከተገነጠሉበት በካቶሊክ ሥር ናቸው ። እነዚህም እንደሚከተሉት ናቸው ።

- ፩. ሉተር ሉተራኒዝም ፡ ጀርመን ፤
- ፪. ፍሊጅ ሚላቶን ሚላቶኒዝም ፡ ጀርመን ፤
- ፫. ሲመንስ ሚኖኒዝም ፡ ዴንማርክ ፤
- ፬. ናክስ ፕሬዝቪተርያኒዝም ፡ ስኮትላንድ ፤
- ፭. ክራንሚር አግሊካኒዝም ፡ ኢንግላንድ ፤
- ፮. ስሚዝ ባቭቲዝም ፡ ኢንግላንድ ፤
- ፯. ዝውንጂል ዝውንጂሊዝም ፡ ፍራንስ ፤
- ፰. ግሬቪል አንባቪቲዝም ፡ ስዊዝ ፤
- ፱. ካልቪን ካልቪንዝም ፡ ስዊስ ፤

ከዚህ በላይ ከቁጥር ፩ እስከ ፱ ድረስ የተጠቀሱት የሥልጣን ጥመኞች ከእናታቸው ከሥልጣን ሱሰኛዋ ከካቶሊክ የተገነጠሉት እውነት ፍለጋና ትክክለኛ የሆነ የሃይማኖት ድርጅት ለመመሥረት ሳይሆን ነገር ግን ከላይ በክፍል ፱ እንደተጠቀሰው ሁሉ የካቶሊኮች የባርነት ቀንበር ስለፀናባቸውና የእየሀገሮቻቸውም ነገሥታት ባቀረቡላቸው ጥሪ መሠረት መሆኑ የታወቀ ነው ። የሃይማኖት ወይም የእምነት ድርጅት ለማቋቋም ቢፈልጉ ኖሮ ድርጅታቸውን በእግዚአብሔር ስም በሰየሙት ነበር ። ነገር ግን ከዘጠኙ አንዱም እንኳን በስመ አምላክ ድርጅቱን የሰየመ የለም ፤ ስለዚህም ነው የሥልጣን ጥመኞች ስለሆኑ በየስማቸው የሰየሙት ።

በፈጣሪያችን በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም የተመረጣችሁ ክቡራን አንባቢያን ሆይ ይህንን ጥናት እንዳጠና ያነሳሳኝ ዋና ምክንያት ከላይ በክፍል ፭ በአጭሩ እንደገለጽኩት ሁሉ የታሪክ ቁስሎ የማይረሳ ቢሆንም እንደገና ወደ ጎላ ተመልሼ አዲስ ክርክር ለማንሳት ሣይሆን ነገር ግን በተዋሕዶዎች ፣ በእርቶዶክሶች ፣ በካቶሊኮች ፣ እንዲሁም በሌሎች የሃይማኖትና የታሪክ ሰዎች የተጻፉ መጻሕፍቶች ብዙ ውሸት በጣም ጥቂት እውነት ተጽፎባቸው በማንበቤ ሲሆን አዲሱ ትውልድ እውነቱንና ሐሰቱን በታሪክ ተመራምሮ እንዲያውቅ ይሆን ዘንድ በተቻለኝ መጠን ከሐሰት በመራቅ ይህንን አጭር ጥናት ማቅረቤን በትህትና አሳስባለሁ ።

ክፍል ፲

ስለ ምስጢረ ቁርባን ሥራና አፈጻጸም

በቺስቱ ታላላቅና ቀደምት ቤተ

ክርስቲያኖች

ሀ. በኢትዮጵያ ተዋሕዶ ብቻ ፡

ስለ ምስጢረ ተዋሕዶ ማለትም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው ። ወይም ስለ ምስጢረ ሥላሴ (ክርስቶሎጶ) ትንተና አስቀድሜ ከላይ በቺቱም አብያተ ክርስቲያናት አባባል በክፍል ፪ እና ፮.፯.፭ ላይ በሚገባ የተገለጸ ሲሆን ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ ስለ ምስጢረ ቁርባን አሠራርና አሰጣጥ በቺቱም ቤተ ክርስቲያኖች ሕግና ሥርዓት መሠረት በቅደም ተከተል አቀርባለሁ ። አመዛዝኖ ትክክለኛውን ለይቶና ተረድቶ የመምረጡን ሁኔታ ግን አስተዋይ የሆነ አእምሮ ላለው ሰው ትቸዋለሁ ።

ስለ ምስጢረ ቁርባን አሠራርና አሰጣጥ በእናት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓትና ሕግ መሠረት እንደሚከተለው በአጭሩ እገልጻለሁ ። ይኸውም እንደሚታወቀው ሁሉ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፫ በተራ ቁጥር ፭ ላይ እንደ ተብራራው የእናት ኢትዮጵያ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እንደ ሌሎቹ ሃይማኖቶች ከአረማዊነት ወይም ከአምልኮ ጣዖት ወደ ክርስትና እምነት የገባች ሳትሆን ነገር ግን የተሸጋገረችው በቀጥታ ከሕግ ወደ ሕግ መሆኑን በማንም ዘንድ የታወቀና የተረጋገጠ ስለሆነ ሌላ ተጨማሪ ማብራሪያ አያስፈልገውም ። እውነት ነው ይኸውም የሕገ ለሪት የብሉይ ኪዳን ሥርዓት መሥራች እንደመሆንም መጠን አስቀድሜ ከላይ በክፍል ፪.፫.፱ እና ፮.፯.፭ ላይ ማስረጃውን ከእነልዩነቱ ጭምር በሚገባ እንደገለጽሁት ሁሉ ዘለዓለማዊ የብርሃን አምላክ የሆነ ሕያው እግዚአብሔር በመጀመሪያ በፅሁፍ እሑድ ሰማይንና ምድርን ፈጠረ አንድነትን የሚያመ

ክፍል ፲፩

የቅዱስ ቁርባን የመስዋዕት ሥራ በአውሮፓ ቤተ ክርስቲያን ፤

ለ. በግሪክ ኦርቶዶክስ ፤

ይሁን እንጂ ከላይ በክፍል ፪ና ፩-፮-፰ ጀምሮ ታሪካቸው በሚገባ የተብራራው የቅዱስ ቁርባን የመስዋዕት ሥራ ከክርስቲያኖች ሃይማኖት የሥልጣን መሣሪያ ማለትም ፖለቲካ እየሆነ ሄዶ ከመለያየታቸው በፊት ከ፩ ዓ.ም. እስከ ፬፻፶፩ ዓ.ም. ድረስ ከፍ ብሎ በክፍል ፲ ላይ የመስዋዕት ማለት የቁርባኑ አሠራር ቅደም ተከተሉን ጠብቆ ታሪኩ ጭምር እንደተገለጸው ሁሉ የግሪክ ኦርቶዶክስ ፣ የሮማ ካቶሊክ ፣ የቅዱስ ቁርባን ሥርዓት እንደ ዛሬዋ የእናት ኢትዮጵያ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ቁርባንና ሥርዓት እንደነበር የማይካድ እውነት ነው ።

የግሪክ ኦርቶዶክስ በአሁኑ ጊዜ ያለው የቅዱስ ቁርባን ሥርዓትና አሠራር በምን ጊዜ እንደተጀመረ ራሳቸውም በትክክል የማያውቁት ቢሆንም አብዛኞቹ እንደሚሉት በ፲፯፻፲፱ ዓ.ም. ገደማ እንደተጀመረ ይተረክ ለታል ፣ በለዚህ የክርስቶስ ሥጋ ይሆናል ብለው የሚያቀርቡት ኅብሥት ከዓጼህ ሰንዴ የተሠራ ይሁን አይሁን አይታወቅም ለማወቅም አይፈለግም ፣ ነገር ግን በማንኛውም ዳቦ ቤት የተጋገረ ሆኖ ግን ካህናቱም ሆኑ ወይም ምዕመናን ለመስዋዕት ብለው በተለይ ከብ አድርገው ያሠሩት መሐሉ መስቀል ያለበት ኅብሥት ሲሆን ዱቄቱ ግን በማንኛውም ዳቦ ቤት ለሕዝብ የሚጋገረው ነው ፤ እንግዲህ የኦርቶዶክሶች የመስዋዕት አሠራር ከዚህ በላይ እንደተገለጸው ሲሆን የክርስቶስ ደም ይሆናል ብለው የሚያቀርቡት ደግሞ እንደማንኛውም የወይን ጠጅ በፋብሪካ የተሠራ ሆኖ በተለይ በወፍራሙ የተጨመቀ ነው ፤ ነገር ግን ኦርቶዶክሶች በሚቀድሱበት ጊዜ ወዲያውኑ ስለሚያሰክር እንዳይሰክሩ የፈላ ውሀ ይጨምሩበታል ። ወይኑ ለቁርባን ብቻ የተዘጋጀ ሳይሆን የፈለገ ማንኛውም ሰው ገዝቶ ሊጠቀምበት ይችላል ። በለዚህ የኅብሥቱን አሠራር ከፍ ብሎ ገልጿለሁ የወይኑም አሰራር ይህንን ይመስላል ። ቢሆንም የኦርቶዶክስ እምነት ተከታዮች የሆኑ ሀገሮች በሙሉ የቅዱስ ቁርባን አሠራራቸውና የቤተ ክርስቲያን ሥርዓታቸው ከቋንቋው

በስተቀር ምንም ሳይጨመርበትና ሳይቀነስበት ልክ እንደ ግሪኮች የመስዋዕት አሠራር ነው ።

የግብጽ ተዋሕዶ ኮብቲክ ቤተ ክርስቲያንም አስቀድሞ በክፍል ፲ ወደ መሐል ገባ ብዬ እንደጠቀስኩት ሁሉ ከኢትዮጵያ ተዋሕዶ ጋር እንደ የሚሆኑት በእምነት ብቻ መሆኑ የተረጋገጠ ሲሆን ነገር ግን በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት በኩል ግን ግብጾች ከኢትዮጵያ ተዋሕዶ ይልቅ ኮብቲክ ከሚባል ከቤተ ክርስቲያናቸው ቋንቋ ጀምሮ ከግሪክ ኦርቶዶክስ ቋንቋና ሥርዓት በጣም እንደሚቀራረብ የታወቀ ነው ። የቅዱስ ቁርባን አሠራራቸውም ከግሪኮች የሚለየው ሰንዴውን ከገበያ ገዝተው አስፈጭተው ኅብሥቱን ስለሚሠሩ ብቻ ሲሆን ወይኑ ግን እንደ ግሪኮች በፋብሪካ የተጨመቀ የሚያሰክር ነው ። የሌሎች የተዋሕዶ እምነት ተከታዮችም የቅዱስ ቁርባን ሥራ ልክ እንደ ግብጾች መስዋዕት አሠራር ነው ።

ሐ. የቅዱስ ቁርባን አሠራር በሮማ ካቶሊክ ፤

የሮማ ካቶሊኮች የመስዋዕት ሥራ በክፍል ፭ እንደተገለጸው ሁሉ ጥቅምና ሥልጣን ፍለጋ ከግሪክ ኦርቶዶክስ ከመገንጠላቸው በፊት ከላይ በክፍል ፲፩ እንደተብራራው ልክ እንደ ግሪክ ኦርቶዶክስ የመስዋዕት አሠራር እንደነበር የታወቀ ነው ። ነገር ግን ከ፩፻፲፱ እስከ ፩፻፶፱ ዓ.ም. ከኦርቶዶክስ ካቶሊክ በሚል ስም ከተለዩ በኋላ ግን የራሳቸው የሆነ የመስዋዕት ሥራ አላቸው ። ይኸውም ካቶሊኮች ለቅዱስ ቁርባን የሚሆን የክርስቶስ ሥጋ ይሆናል ብለው የሚያቀርቡት አዚም የሚባል ልክ እንደ ሃምሳ ሣንቲም ሆኖ የተሠራ ብስኩት የሚመሥል ሲሆን ከአፍ ሲገባ ወዲያውኑ መካከ የሚል ነው ፤ ለብዙ ዘመን የሚሆን በአንድ ጊዜ በፋብሪካ የተሠራ እንደሆነም አይካድም ።

እንዲሁም የክርስቶስ ደም ይሆናል ብለው የሚያቀርቡት ደግሞ ከፍ ብሎ በክፍል ፲፩ ላይ እንደተጠቀሰው ሁሉ እንደ ኦርቶዶክሶችና እንደ ግብጾች ጣፋጭ ሆኖ በፋብሪካ የተጨመቀ የሚያሰክር የወይን ጠጅ ነው ።

አስቀድሜ በክፍል ፱ ላይ እንዳብራራሁት ሁሉ በዘመናችን ለገብረተሰቡ በጣም ጠንቅ የሆኑ የተለያዩ እምነቶች በሙሉ የመነጨትና የፈለሱት ከካቶሊክ መሆኑን የታወቀ ቢሆንም የአብዛኞቹ የመሥዋዕት ሥርዓት የሚከተሉት ምንም ሳይጨመርበትና ሳይቀነስበት ልክ እንደ እናታቸው እንደ ካቶሊክ የቅዱስ ቁርባን አሠራር ነው ።

መ. የጥናቱ መዝጊያ ፡

በዚህ ዝግጅትና ጥናት ውስጥ አስቀድሜ በክፍል ፪ና ፮-፯ ላይ ስለ ሦስቱም ቀደምትና ታላላቅ ቤተ ክርስቲያኖች የእምነት ልዩነት ከእነማን ረጃው ጭምር በሚገባ እንደገለጽኩት ሁሉ ሃይማኖት የገዢዎች የሥልጣን (የፖለቲካ) መሣሪያ እየሆነ ሄዶ ከመለያየታቸው በፊት ፈጣሪያችንና አምላካችንን ኢየሱስ ክርስቶስ በመሠረታት ሐዋርያት ሰብአ አርድዕት ባጸኗት እንዲሁም በ፪፻፳፩ ዓ.ም. በኋላ ፪፻፲፰ አባቶች በ፪፻፳፩ ዓ.ም. በቁስጢንጥንያ ፩፻፶ አባቶች በ፬፻፴፩ ዓ.ም. በኤፌሶን ፪፻ አባቶች ተሰብሰበው የጠበቁት የእምነት መሠረት አንዲት ቅድስት ተዋሕዶ ነበረች ።

ነገር ግን ከጊዜ በኋላ ሮማውያንና ግሪኮች የገዢዎች መሣሪያ በመሆን እንድትከፋፈል አደረገች ። ይኸውም በ፬፻፶፩ ዓ.ም ከተዋሕዶ አርቶዶክስ በሚል ስም ተገነጠለች ፤ እንደገና ከ፩፻፲፬ እስከ ፩፻፶፬ ዓ.ም. ደግሞ ከአርቶዶክስ ካቶሊክ በሚል ተለየች ፤ በ፩፻፳፻፲፯ እስከ ፩፻፳፻፳፩ ዓ.ም. ከካቶሊክ ፕሮቴስታንት በሚል ስም ተከፋፈለች ። ይህ ሁሉ የሆነው ዋና ምክንያት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሥልጣንና ጥቅም ፍለጋ የገዢዎች የፖለቲካ መሣሪያ በመሆናቸው ነው ።

ስለዚህ ዘለዓለማዊ የብርሃን አምላክ የሆነ ፈጣሪያችን ኢየሱስ ክርስቶስ በደሙ የመሠረታት አንዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ዝንጀሮ የዋለበት የስንዴ ክምር በማስመሰል የብዙ ከሐዲዎች መፈንጫና ገንዘብ ማግኛ ዘዴ የዓርብ ገበያ እንድትሆን አጋለጧት።

ይሁን እንጂ ተዋሕዶዎች ፣ አርቶዶክሶችና ካቶሊኮች የሚለያዩባቸው ከቤተ ክርስቲያን የእምነት ቀኖናዎችና ሥርዓቶች ውስጥ በጀቱ ብቻ መሆኑን የታወቀ ሲሆን ፤

፩ኛ) ከ፩ቱ አእማዶ ምሥጢር ውስጥ ማለትም ከ፩ቱ የእምነት ምሰሶዎች በምስጢረ ተዋሕዶ (ክርስቶሎጂ) ፤

፪ኛ) ከ፩ቱ ምስጢራት ማለትም ከ፩ቱ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በምስጢረ ቁርባን ነው ።

ስለዚህ ፫ቱ ቀደምት ቤተ ክርስቲያኖች የሚለያዩት በምስጢረ ተዋሕዶና በምስጢረ ቁርባን ብቻ ሲሆን በሌሎች ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ግን የአሠራር ቅደም ተከተል ካልሆነ በስተቀር ልዩነት የላቸውም ። የጀቱም ልዩነት በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፪-፮-፯-፲-፲፩ ላይ በሚገባ የተብራራ መሆኑን አረጋግጣለሁ ።

በአንድነት ፣ በእኩልነት ፣ በመፍጠር ፣ በማስገኘት ፣ ትክክልና አንድ አምላክ በሚሆኑ በአብ ፣ በወልድ ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም የተፈጠራችሁ ክቡራን እንባብያን በዚሁ ጥናት ውስጥ የእናት ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ቋንቋ በብዛት አልተጠቀምኩም ማለትም እንደ ግዕዙ አባባል ጥናቱ የተዘጋጀው ለአዲሱ ትውልድ ስለሆነ በተቻለኝ መጠን እየተረጉምኩ ነው ያቀረብኳቸው ። በዚያውም ላይ ሌላው ክፍለ ዓለም የኢትዮጵያውያንን እምነት (ዶግማ) ማወቅ ስላለበት በተለያዩ የውጭ ሀገር ቋንቋዎች ለትርጉም እንደሚመች አድርጌ ነው ያዘጋጀሁት በዚህ ቅር የሚለው ወገን ካለ ይቅርታ እጠይቃለሁ ።

ክፍል ፲፪

በራሱ ጥበብ ዘለዓለማዊ የሆነ ኃይል በጣም አስደናቂ የሆኑ ሥራዎችን የሚሠራባቸው የጥበብ ሰዎች

ሀ.፩. ራፋኤል

በባሕርይ የኃይልና የፍጥረት ሁሉ መገኛ ምንጭ የሆነ ፈጣሪ እካሉ በቀስተ ደመና ብርሃን የተሸፈነ ሆኖ ነገር ግን በዓይን ሲታይ የሰው ፊት የሚመስል፤ በአንድ አንገት ላይ ጌት ራስ ያለው እንዲሁም ደግሞ ጌት ዓይነቱ የማይታወቅ የዕንቁ ዘውድ በራሱ ላይ ያደረገ ከዓይኖቹ ውስጥ በጣም የሚያስደስቱ የብርሃን ጨረር የሚያወጣ፤ በጌቱ ሰማዮችና በጌቱ የመላእክት አለቆች፤ እንዲሁም በጌቱ የኩራዝ መብራቶች እንዲሁም ጌት ቀንድና ጌት ዐይን ባለው በግ የሚመስል ሩገሩ መሐሪና ይቅር ባይ የሆነ አምላክ እርሱ ብቻ ነው።

ሀ.፪. ኪሩቤልና ሱራፌል፤

ዘለዓለማዊ ቅዱስ የሆነ መንበር የተሸከመ የጥበብ ኃይሎች ኪሩቤልና ሱራፌል ሙሉ ለሙሉ በዓይን የማይታይ ገብሩ የማይታወቅ በአንድነትና በሦስትነት የሚጠራና የሚመሰገን ለዘለዓለም የማይጠፋ የእሳት ብርሃን የሆነ ዙፋን ወይም መንበር የተሸከመና የያዙ ወይም እርሱ የተሸከማቸው አራቱ እንስሳ የሚባሉት ሲሆኑ እነርሱም በ፬ቱ ክፍለ ዘመናትና በ፬ቱ ወንጌላውያን የተመሰሉ ናቸው።

፩ኛ) ኪሩቤል፡ የሚባሉት ኃይሎች በሰው የተመሰለ ማቴዎስና በአንበሳ የተመሰለ ማርቆስ ሲሆኑ፤

፪ኛ) ሱራፌል፡ የሚባሉት ኃይሎች ደግሞ በላም የተመሰለ ሉቃስና በአሞራ የተመሰለ ዮሐንስ ናቸው።

ሀ.፫. ሣጥናኤል፤

ያለ ባሕርይ ፈጣሪ ለመሆን የተመኘ ፍጡር ወደቀ ይኸውም እካሉ አራት እግር ያለው ባለ ከንፍ ጅራታም ዘንዶ ሆኖ ነገር ግን ፊቱ የማይታወቅ

፮ አንገት፤ ፯ ራሶች፤ ፮ ዘውድ አለው ስለተባለው አውሬ ምስል (የሌሎቹ መላእክታን መልክ በሚቀጥለው መጽሐፍ ይወጣል)

አውሬ የሚመስል በአንድ አንገት ላይ ጌት ራስ ያለው፤ ደግሞም በእየራሶቹ ላይ ጌት የወርቅ አክሊል የደፋ ሲሆን ከዓይኖቹ ውስጥ በጣም የሚያስፈራ የእሳት ጨረር የሚፈነጥቅ የመላእክት አለቃ የነበረ ነው።

ሀ.፩. በታማኝነት የቆሙ አለቆች ፡

- ሀ. ሚካኤል ፤
- ለ. ገብርኤል ፤
- ሐ. ሩፋኤል ፤

ለፈጠራቸው ኃይል ለዘለዓለም በታማኝነት የቆሙ የሠራዊት ኃይሎች ሲሆኑ እነዚህም ፫ቱ ሊቃነ መላእክት ደግሞ ለእያንዳንዳቸው ፪ት የብርሃን ክንፍ ያላቸው ሲሆን የኃይል ሁሉ መገኛና ምንጭ ከሆነ ማለትም በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል አንድ ላይ እንደተጠቀሰው ሁሉ የብርሃኖች ብርሃን ፣ የኮከቦች ኮከብ ፣ የፀሐዮች ፀሐይ ከሆነ እውነተኛው ፀሐይ አፍ በእየቀኑ የሚወጣውን ፪ት ስለት ያለው የሰይፍ ትእዛዝ ለመቀበል በተጠንቀቅ የሚጠባበቁ ናቸው ። በቀኝ እጃቸው የያዙት የመስቀል ቅርጽ ያለበት የእሳት ፍሕም የሚመስል ጦራቸውም ቀለሙ በጣም የሚያስደስት ወይን ጠጅ ነው።

ሀ.፭. በ፩ቱ የሰውነት ክፍል የተሾሙ አለቆች ፡

- ጁ. ሱርያኤል ፤
- ፪. ሰዳካኤል ፤
- ፫. ሰላታኤል ፤
- ፬. አናንያኤል ፤

እነዚህ ፬ቱ ሊቃነ መላእክት ደግሞ ለእያንዳንዳቸው ፬ት በጣም የሚያስፈራ መሐሉ ጦር ያለበት የጨረር ክንፍ ያላቸው ሲሆኑ በቀኝ እጃቸው የያዙት የምሕረት ቃል የተጸፈበት ሰይፍ ቀለሙ የሚያምር አረንጓዴ የእሳት ነበልባል የሚመስል ሲሆን ቁጥራቸውም ከእነሚካኤልና ገብርኤል ሩፋኤል ጋራ ፪ቱ ሊቃነ መላእክት ተብለው የሚጠሩ ናቸው ።

ስለዚህ እነርሱም ትእዛዝ የሚቀበሉት በቀጥታ ሁሉን ከፈጠረ ፍጥረቱ ሁሉ የእሱ ከሆነ የብርሃንና ኃይል ሁሉ ምንጭ ከሆነው በፍጡር ዓይን የማይታይና ከሚያቃጥል መለኮታዊ ፀሐይ ልሳን (አንደበት) ሲሆን በ፪ቱ

ባሕርያት ሥጋ ማለትም በየሥጋ ፀባያት ላይ የሚፈጸመውን የምህረትና የቁጣ ማለት የመቅሰፍት ትእዛዝ ተቀብለው ሳይውል ሳያደር በከፍተኛ ፍጥነት ተግባራዊ እንዲሆን ያደርጋሉ ። ቢሆንም በመሬት ያለውን ትእዛዝ የሚቀበል ሱርያኤል ሲሆን በውሃ ያለውንም ሰዳካኤል ነው እንዲሁም በእሳት ያለውን ትእዛዝ የሚቀበል ሰላታኤል ሲሆን በነፋስ ያለውንም ደግሞ የሚቀበለው አናንያኤል ነው ።

ሀ.፮. ፫ቱ ባሕርያት ነፍስ የአምላክ ናቸው ፡

በዚህ ጥናት ውስጥ አስቀድሜ በክፍል ፪ት ከቁጥር ፩ና በክፍል ፫ት ከቁጥር ፫ት ላይ በሚገባ እንደ ገለጽኩት ሁሉ ፫ቱ ባሕርያት ነፍስ ማለትም የነፍስ ተግባር ወይም ሥራ ግን ዘለዓለማዊ የሆነ የእግዚአብሔር ባሕርይ ናቸው ። ማለትም ሰውን በአርአያችንና በአምሳላችን እንፍጠር ባለበት ሰዓት ከፍ ብሎ በሀ. ፪ት ላይ እንደተብራራው ሁሉ የሰው ሥጋ ከ፪ቱ ባሕርያት የተወሐደ ነው ማለትም ከመሬትና ከውሃ ከእሳትና ከነፋስ ሲሆን ፣ ፫ቱ ባሕርያት ነፍስ ማለት ደግሞ ሕያዊት ፣ ለባዊት ፣ ነባቢት ፣ ናቸው ። ለባዊት ማለት አብ ነው ፣ ሕያዊት ማለት መንፈስ ቅዱስ ሲሆን ፣ ነባቢት ማለት ደግሞ ወልድ ነው ። ስለዚህ እግዚአብሔር አብ ፣ እግዚአብሔር ወልድ ፣ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ የራሱን ባሕርይ ከአዳም ባሕርይ ጋር በማዋሐድ ሰውን በአርአያችንና በመልካችን እንፍጠር ያለውን ቃል በዚህ ዓይነት ሁኔታ ተግባራዊ እንዲሆን አድርጎታል ። ዘፍ. ም. ፩ ቁ. ፳፮ ።

ሀ.፯. ፭ቱ ሊቃነ መላእክት የ፬ቱ መእዘን ዓለም ሹሞች ፡

- ሀ. ኡራኤል ፡
- ለ. ራጉኤል ፡
- ሐ. ፋኑኤል ፡
- መ. ሣቂኤል ፡
- ሠ. አፍኒናኤል ፡

የእነዚህም ኃይላት ቁጥራቸው ከላይ በሀ.፩ትና ፩ት እንደተጠቀሱት መላእክት ጋራ ፲፪ቱ ሊቃነ መላእክት ተብለው የሚጠሩ ሲሆን ለፍጥነት እንዲያመቻቸው ለእያንዳንዳቸው ፩ት ከንፍ አላቸው የከንፋቸውም ቀለሙ አረንጓዴ ፡ ብጫና ቀይ ሰማያዊና የወይን ጠጅ ነው ። የሚታዘዙትም ከፍ ብሎ እንደ ተገለጹት መላእክት ሁሉ በቀጥታ ከፀሐዮች ፀሐይ የሆነና ለዘለዓለም ከማይቋረጠው ኃይል ሲሆን ትእዛዙን ተቀብለው ወደ ፬ቱ መእዘን ዓለም ይላካሉ ።

ይኸውም ምሥራቁን ክፍል የሚቆጣጠረው መልአክ ኡራኤል ሲሆን ፡ ምዕራቡን ደግሞ ራትኤል ነው ። እንዲሁም ሰሜኑን ክፍል የሚቆጣጠረው መልአክ ፋትኤል ሲሆን ደቡቡን ደግሞ ሣቁኤል ነው ። በ፬ቱ መእዘን ያለው ክፍት ቦታና በዓለም ዙሪያ ያለውን ሁሉ የሚቆጣጠረው መልአክ ደግሞ አፍኒናኤል ከጃፀኙ ሠራዊት ማለትም ነገደ መላእክት ጋር ሆኖ ነው ።

ሀ.፩. በዓይን ሲታዩ የሚያስደንቁ ኃይሎች

፩. የሰው መልክ ፡

፪. የበግ መልክ ፡

፫. የአሞራ መልክ ፡

፬. የአንበሳ መልክ ፡

፭. የተኩላ መልክ ፡

፩. የሰው መልክ የሚመስለው ኃይል እግሩ እንደ አንበሳ እግር ሆኖ እጅና ፊቱ እንደ ሰው የሆነ የሰንደ ዘለላና የፀሐይ ምልክት ያለበት ሞላላ ዘውድ በራሱ ላይ ያደረገ ነው ።

፪. የበግ መልክ የተባለው ኃይል ደግሞ እጅና እግሩ ሰውነቱ በሙሉ እንደ ሰው መልክ ሆኖ ከአንገቱ በላይ ግን ፬ት ቀንድ ያለው በግ የሆነ የዘንባባና የፀሐይ ዓይነት ምልክት ያለበት ደፍጣጣ የሆነ ዘውድ በራሱ የደፋ ነው

፫. የአሞራ መልክ የሚመስል የተባለው ኃይል ደግሞ እጅና እግሩ ሰውነቱ በሙሉ ልክ እንደ ሰው አካል ሆኖ ከአንገቱ በላይ ብቻ የአሞራ ፊት የሆነ የዘንዶና የፀሐይ ጨረር ያለበት ከብ የሆነ ዘውድ በራሱ ላይ ያደረገ ነው ።

፬. የአንበሳ መልክ የተባለው ኃይል ደግሞ እጅና እግሩ ሌላው ሰውነቱ በሙሉ እንደ ሰው አካል ሆኖ ከአንገቱ በላይ ብቻ ጀሮው ወደ ጓላው የተኛ አንበሳ የሚመስል ነው ።

፭. የተኩላ መልክ የሚመስል የተባለው ኃይል ደግሞ እጅና ደረቱ እስከ ወገቡ ድረስ እንደ ሰው አካል የሆነ እግሩ ደግሞ የፈረስ ኮቲ ሲሆን ከአንገቱ በላይ ግን ጀሮው ወደ ላይ ቀጥ ብሎ የቆመ ሲያዩት በጣም የሚያስፈራ የተኩላ ገጽ ነው ።

እንደ እነዚህ ዓይነቱ ፍጥረታት ከሚደነቁ በስተቀር በሰው አእምሮ የሚመረመሩ አይደሉም ። ቢሆንም ለእያንዳንዳቸው ፬ት ሰማያዊ ከንፍ ያላቸው ሲሆኑ የተደበቁ ልዩ ልዩ የሆኑ ምሥጢሮችንና የጥበብ ሥራዎችን ለሰው ልጆች እንደሚገልጹ ይነገርላቸዋል ።

ከሀ.፩ እስከ ሀ.፭ የተገለጹት ኃይሎች፤

ይሁን እንጂ በክፍል ፲፪ት ከሀ.፩ እስከ ሀ.፭ ድረስ የተገለጹት ኃይሎች በዓለም ውስጥ በጣም አስደናቂ የሆኑ ሥራዎችና ሥነጥበቦችን የሚሠሩና የሚያሠሩ እነርሱ መሆናቸውን የሥነ ክዋክብትና የሥነ ፍጥረት ተመራማሪዎች የሆኑ የጥንት የኢትዮጵያ ሊቃውንት ወይም አባቶች ጽፈዋል ። በተለይም በኢትዮጵያ ውስጥ በመሬትና በባሕር ሥር የተደበቁ ወይም የተቀበሩ ልዩ ልዩ የሆኑ ሕንጻዎችና የፕራሚድ ባለ ፫ት መእዘን ከተሞች መኖራቸውንና እንዲሁም የተለያዩ ቅርጽ ያላቸው ሐውልቶች ጭምር እንደሚገኙ አስረድተዋል ።

፩ኛ) አሐሚነስ መዝገበ ሰማያትና አውደ ከዋክብት በሚል ርዕስ በ፩ሺ፱፻ ከ.ፊ (B.C) የተጻፈ ።

፪ኛ) ሄኖክ አዶናይ የፍጥረት ሁሉ ምንጭ የሆነ የፀሐዮች ፀሐይና ሥራዎቹ በሚል ርዕስ በ፳፻ ከ.ፊ (B.C) እነዚህ መጻሕፍቶች በሚገባ ያስረዳሉ። ከላይ የተጠቀሱት መጻሕፍት በታወቀው ቦታ በዋልድባ ውስጥ ይገኛሉ ።

፫ኛ) ተጨማሪ ሚስረጃ በክፍል ፲፫ መጨረሻ ላይ ይመልከቱ ።

ክፍል ፲፫

በእናት ኢትዮጵያ በመሬት ውስጥ

የተቀበሩ የፒራሚድና ሌሎች

ከተሞች ማን እንደ ሠራቸው ፤

፩. እንዴት ተሠሩ በማን እጅ ፤

ይሁን እንጂ በመሬት ውስጥ ስለ ተቀበሩ ከተሞችና ፒራሚዶች ማን እንደ ሠራቸው ከመግለጹ በፊት በጥንት ስሙ ምሥር ዛሬ ደግሞ ግብጽ ተብሎ በሚጠራው ሀገር ስለሚገኙ ሐውልቶችና ፒራሚዶች እንዲሁም ደግሞ በኢትዮጵያ ውስጥ ስለሚገኙ ሐውልቶችና በጣም አስደናቂ የሆኑ የቤተ መቅደስ ሕንጻዎችን በአጭሩ መጥቀስና መግለጽ አስፈላጊ ነው ።

ይኸውም ብዙ የዓለም የታሪክ ጸሐፊዎችና የክርሰ ምድር ተመራማሪዎች የጥንት ቅርሳቅርስ አዋቂዎች ማለትም አርክዮሎጂስቶች ስለ ጥንት የኢትዮጵያ ቤተ መቅደሶችና ሐውልቶች እንዲሁም ደግሞ ስለ ጥንት የግብጽ ሐውልቶችና ፒራሚዶች ብዙ መጻሕፍት ጽፈዋል ብዙም የመላምት የሆኑ ማስረጃዎችን አቅርበዋል ።

ቢሆንም ከእየሀገሩ ተወላጆች የሆኑ ሁሉ የተሳሳተ የቃል መረጃ በመቀበል ራሳቸው ተመራምረው እንደ አገኙት በማስመስል ያቀረቡት ጽሑፍ ሁሉ ፍጹም የሆነ ሐሰት ሲሆን በተለይ ደግሞ በአስላይድና በቪዲዮ ክር የሰጡት ገለጻ በሙሉ ከእውነት የራቀ መሆኑን በአዋቂዎች ዘንድ የታወቀ ከመሆኑም በላይ ከግብጽ በፊት እነርሱ የማያውቋቸው የፒራሚድ ከተሞች ከመኖራቸውም በላይ እንዲሁም ደግሞ የአክሱም የላሊበላ ዓይነት ፲፮ ከተሞች ይገኛሉ ። እነዚህም ሲከፈሉ የአክሱም ዓይነት ፯ ብቻ ሲሆኑ የላሊበላ ደግሞ ፲ ናቸው ። ስለዚህ ማን እንደ ሠራቸውና በማን ኃይል እንደ ታነጹ አብዛኛው ምስጢር እንደተጠበቀ ሆኖ ለታሪክ ሰዎችና ለክርሰ ምድር ተመራማሪዎች መግቢያ ይሆናቸው ዘንድ በአጭሩ እንደሚከተለው አቀርባለሁ ።

፪. በራሱ በራፋኤል እጅ የተሠሩ

በ፱ሺ፯፻፴ ክ.ፊ (B.C)

በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፪ በሀ.፩ ላይ በመጠኑ እንደተገለጸው ሁሉ በመሬት ውስጥ የተቀበሩ ፒራሚዶችንና በጣም አስደናቂ የሆኑ ከተሞች የተሠሩት በራፋኤል ትእዛዝ መሆኑ ቢታወቅም በተለይ ደግሞ በጥንት ዘመን የኢትዮጵያ ወደብ ወደ ነበረው በአዶሊስ በቀይ ባሕር አካባቢ የተሠሩ የፒራሚድ ከተሞች የኃይሉ ማረፊያ እንዲሆኑት በራሱ በራፋኤል እጅ ነው።

የፒራሚዶቹ ሥራ ባለ ፫ት መእዝን ወይም ትሪያኦንግል ሲሆን ቁጥራቸውም ፫ት ናቸው የተሠሩትም መበላለጥ ሳይኖርባቸው እኩል ሆነው እንደ ፫ቱ ሥላሴዎች ሥዕል ሲሆኑ በ፩፻፲ ሜትር ርቀት በአስደናቂ ሁኔታ ቁመው ይታያሉ ። ሥራቸውም ዓይነቱ የማይታወቅ ድንጋይ የሚመስል ሆኖ ቅጥልጥል የሌለበት እንድ ወጥ ነው ። ፫ቱም ፒራሚዶች በጣም የሚያምር የራሳቸው የሆነ ፫ት ዓይነት ቀለም አላቸው ። ይኸውም ከአዶሊስ ፊትን ወደ ምሥራቅ አዙሮ በተለየ ዓይን በርቀት ሲመለከቷቸው ከመሐል ወደ ቀኝ ያለው ፒራሚድ ቀለሙ ፍጹም አረንጓዴ ነው ። መሐለኛው ብሜ ቀለም ሲሆን በግራ በኩል ያለው ፒራሚድ ደግሞ ቀለሙ ፍጹም ቀይ ነው ። ማለትም እንደ ዛሬዋ የእናት ኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ ቀለም ነው ። ቢሆንም የፒራሚዶቹ ውስጣዊ አካል ግን ይህንን ይመስላል ብሎ በፍጡር እንደበት ሊነገር አይቻልም ። ይላል መጽሐፈ ምሥጢር ዘአዶናይ ራፋኤል ።

፫. በኪሩቤልና በሱራፊል እጅ

የተሠሩ በ፱ሺ፯፻ ክ.ፊ (B.C)

ይሁን እንጂ በክፍል ፲፪ ቁጥር ሀ.፪ ላይ እንደ ተብራረው ሁሉ እንዲሁም ከዚህ ከፍ ብሎ በክፍል ፲፫ በተራ ቁጥር ፪ እንደተገለጸው ከሁሉ በላይ በሆነው በራፋኤል ፈቃድ በኪሩቤልና በሱራፊል እጅ የተሠሩ የፒራሚድ ከተሞች ደግሞ ከዙብል ራማ በሐዳር ፣ በአስብ አፋር ፣ እስከ

ጂቡቲ ድረስ የሚገኙ ሲሆን ቁጥራቸውም ቦት ናቸው። የእነዚህ ፒራሚዶች ሥራ ቅጥልጥል የሌለባቸው እንደ ወጥ የሆነ ዕብን በረድ የሚመስል ሲሆን በጣም ሰፋፊ ናቸው። ቀለማቸውም የወይን ጣጅ፣ ውሃ ሰማያዊ፣ ጥቁር ሲሆኑ በኪሩቤልና ሱራፊል የሚታዘዙ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ነገደ መላእክት በገዛ ኃይላቸው እንዳይቃጠሉ የመሬት ስበት የሚያገኙባቸው ከተሞች ናቸው። ለምን ድጋ። አስፈላጊቸው የሚል ሰው ቢኖር መላእክት ተፈጥሯቸው ከእሳትና ከነፋስ ነው። እንደ ሌላው ፍጥረት ሁሉ የመሬት ስበት ያስፈልጋቸዋል። ይህ ባይሆን ግን በገዛ ኃይላቸው ይቃጠላሉ። ስለዚህ ለዘለዓለም መኖር እንዲችሉ ስበት ያስፈልጋቸዋል፤ ማለትም ቅዱሳን የሆኑ መናፍስትና መላእክት ወደ ተቀደሰ ሰውና ሥፍራ በከፍተኛ ፍጥነት ወርረው በዚህ ዓለም የሚገኙ ገዳማትና አብያተ ክርስቲያናትን እንዲሁም ክፉትና

አውሬው ከእሳትና ከነፋሳቸው ሠራዊቱ ጋር ሆኖ በታማኝነት ከቆመ የቀረበ መላእክት ጋር ሲዋጋ

ተንኮል የሌለባቸውን ሰዎች በመጉብኘት ከፍተኛ የሆነ የድጋፍ ኃይል ያገኛሉ። ለበታውና ለሰውም የበለጠ ቅድስና ይሰጡታል፤ በእንፃሩ ደግሞ ርኩሳን የሆኑ መናፍስትና ኃይላትም ወደዚህ ዓለም ወርደው የረከሰ ሥፍራና

የረከሱ ሰዎችን በመገናኘት ኃይላቸውን ያድሳሉ። የረከሱ ሰዎችና የረከሰ ሥፍራ ማለትም ያለማድረግ አመጽና ግድያን የሚፈጽሙ በውሽት ሰውን የሚያጣሉና የሚያጋድሉ ሲሆኑ የረከሰ ሥፍራም ጽፎ ሰዓት ሙሉ ጭፈራና ዝሙት የሚፈጸምበት ወይም ዳንስ ቤት ነው። መናፍስት ርኩሳኑም ለረከሱ ሰዎችና ለረከሰው ሥፍራ በፊት ከነበራቸው በይበልጥ የባሰና የከፋ ርከሰናን ይሰጧቸዋል ማለት ነው ይላል መጽሐፈ ምስጢር።

፩. በሣጥናኤል እጅ የተሠሩ በ፲፯፻፱ ክ.ፈ (B.C)

የዚህም ከፍ ብሎ በክፍል ፲፪ በቁጥር ሁ፫ ላይ እንደ ተጠቀሰው ሁሉ ከምሌ ዱፍቲ አንስቶ የአዋሽ ወንዝ መጨረሻ፣ ከፑንቲ በርበራ እስከ ሕንድ ባሕር ድረስ የሚገኙ ቦታ የፒራሚዶች ከተሞች የተሠሩት በራፋኤል ትእዛዝ በሣጥናኤል እጅ ሲሆን በ፲፱፻፲፱ ሜትር ርቀት የሚገኙ ናቸው። ሥራቸውም እንደ ሌሎች ፒራሚዶች እኩል የሆነ ባለ ቦታ መላዝን ወይም ትሪያዝንባል ሆኖ በጣም ሰፋፊ ሆነው ጥቁር ድንጋይ በሚመስል ቅጥልጥል በሌለበት ሥራ የታነጹ ሲሆን በወንዝ የጠጠር ድንጋይ ፈርጥ ወይም ሞሳይክ የተለበሱ ባለ ቦታ ቀለም ናቸው።

ይኸውም ከቁንድዶ ተራራ ሆኖ ፊትን ወደ ምሥራቅ አዙሮ ሲመለከቱ የሁሉም ዓይን ሳይሆን የተለየ ዓይን ማለቱ ነው በቀኝ ያለው የፒራሚዶች ከተማ ቀለሙ እንደ በረዶ ነጭ ነው በመሐል ያለው ደግሞ በጣም ጥቁር ሲሆን በግራ በኩል ያለው ግን ቀለሙ በፍጣራ ነው። ቢሆንም እነዚህ ፒራሚዶች የጥበብ ከተሞች ሲሆኑ ለሰው ልጆችና ለሌላው ፍጥረት ሁሉ ልዩ ልዩ የሆነ ጥበብን የሚያስተምሩና የሚሰጡ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ቅዱሳን የሆኑ መላእክትና ርኩሳን መላእክት እንዲሁ ሥጋ የለበሱ ርኩሳን የሆኑ መናፍስት የሚኖሩባቸው ከተሞች ናቸው።

ይሁን እንጂ ከላይ በክፍል ፲፪ ከቁጥር ፩ ጀምሮ እንደ ተገለጸው ሁሉ ቅዱሳን የሆኑ መላእክት ከ፴፭ አመት በላይ እድሜ ያላቸውን ሰዎች እየመረጡ ወደ ከተማቸው በመውሰድ ለሰው ልጆችና ለፍጥረት ሁሉ በጣም ጠቃሚ የሆኑ ልዩ ልዩ የሥነ ጥበብ ሥራዎችን መሥራት እንዲችሉ በእእምሯቸው ውስጥ የሚሰሉና በቀዶ ጥገና የሚያስተካክሉ የጥበብ

ኃይሎች ሲሆኑ የሚያስገርመው ነገር ግን ለዚሁ የፈጠራ (የፍልስፍና) ሥራ የሚመርጧቸው ሰዎች ከማንኛውም እምነት የማይወግኑትን ሰዎች ብቻ መሆኑን ነው። ይህም የሚሆነው በጥቁር የፒራሚድ ከተማ ሲሆን በነጩ የፒራሚድ ከተማ ተወስደው አመጽንና ግፍን ማንኛውንም የርኩስት ሥራ ሁሉ እንዲፈጽሙ በቀዶ ጥገና በእለምሯቸው ውስጥ የሚቀረጽላቸው ሰዎች ደግሞ ከአይሁድ ከክርስትና እምነት ጀምሮ የማንኛውም ሃይማኖትና እምነት ተከታዮች ከሆኑት ሰዎች ብቻ ነው።

ለዚህም ለማስረጃና ለምሳሌ ያህል ከብዙ በጥቂቱ እጠቅሳለሁ፤ ይኸውም በጣም ጨካኞችና ደም አፍሳሾች የሆኑ ነገሥታቶችና ዲክታተሮች ወይም ወታደሮች የተነሱትና ለወደፊቱም የሚነሱት ከኢትዮጵያ ከመካከለኛው ምሥራቅ ከፋርስ ባሲሎን ከሮም ከአስፔን ከፈረንሳይ ከእንግሊዝ ከጀርመን በጠቅላላ ከመላው አውሮፓና ከአሜሪካ መሆኑን የታወቀና በዓለም ታሪክም የተረጋገጠ ቢሆንም የፅኑና፣ የፂኖውን የዓለም ጦርነትም የጠነሰሱትና የጀመሩትም ክርስቲያኖች ነን በሚሉ የሥልጣን ጥመኞች በአረመኔ ዲክታተር ወታደሮች መሆኑ አይካድም። የሚያስገርመው ደግሞ የሮማ ቤተ ክርስቲያን መሪ ነኝ ባዩ ፋሺስት ፓፓ ፒዩ ፲፩ኛ የፋሺስቱ የሙስሊኒ ጦር ባርኮ ኢትዮጵያ እንድትወረር በማድረጉ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ክርስቲያኖች በቦምብ ተቃጥለው ሲሞቱ በሺ የሚቆጠሩ ገዳማትና ቤተ ክርስቲያኖች ከእነ ሙሉ ማስረጃዎቻቸው ጋር ተቃጥለዋል።

እንዲሁም ደግሞ በአሕዛብ አረመኔ አሜሪካኖች በምብ ነጋሳኪና ሕሮሺማ ሙሉ በሙሉ የወደሙ ሲሆን በኮሪያና በቬትናምም አሜሪካኖች የፈጸሙት የጭካኔ ተግባር በቀላሉ የሚገመት ባይሆንም ዛሬም ቢሆን አሜሪካኖች ያለማቋረጥ እጃቸውን በንጹሐን ደም እንደ ተነከረ ነው። እግዚአብሔር ይቅር ይበላቸው እነርሱም ቢሆኑ በጣም አስከፊ የሆኑ ሥራቸውን የረሱት አይመስለንም ለምሳሌ ቁሻሻ አስቀያሚ ሥራ የሲኦይኤ በአፍሪካ በሚል ርዕስ በ፩ሺ፱፻፹ ዓ.ም. ያሳተሙት መጽሐፍ በቂ ማስረጃ ነው። ከብዙ በጥቂቱ ይህንን ይመስላል፤ የክርስቲያኖች ነን ባዮችን ሥራና ተግባር በአጭሩ አስተዋይ አእምሮ ያለው ያስተውል።

አስቀድሜ ከላይ ከፍ ብሎ በመጠኑ እንደ ጠቀስኩት ሁሉ ቀለሙ በኖማ የሆነው የፒራሚድ ከተማ ሥራው እንደ ሌሎቹ የፒራሚድ ከተሞች

ባለ ፫ት ማዕዘን ወይም ትሪያኦንግል ሲሆን ወደዚህ የጥበብ ከተማ ተወስደው እንዲሰለጥኑ የሚደረጉ ሰዎች ደግሞ ከክርስቲያኖች ጀምሮ የማንኛውም ሃይማኖት ተከታዮች የሆኑትን ሲሆን ሰልጥነው ሲወጡ ፍጹም መንፈሳውያን ሆነው ልዩ ልዩ የሃይማኖት መጻሕፍትን የሚፅፉና ልዩ ልዩ የሆኑ የሃይማኖት ተቋሞችን የሚሠሩና የሚመሠረቱ እንዲሁም በእየቋን ቋቸው ልዩ ልዩ በጣም የሚያስደስቱ መንፈሳዊና ሥጋዊ የሆኑ መዝሙሮችንና ጫወታዎች የሚደርሱና የሚያዘጋጁ የጥበብ ኃይሎች ይሆናሉ። ስለዚህ ከላይ በክፍል ፲፫ት ከቁጥር ፩-፪-፫-፬ ላይ በሚገባ እንደ ተብራራው ሁሉ እነርሱ የማያውቋቸው ፱ የፒራሚድ ከተሞች የተባሉት ከዚህ በላይ በአጭሩ የተገለጹት ናቸው ይላል መጽሐፍ ምስጢር።

በዓይን ሲታዩ በሚያስደንቁ ኃይሎች እጅ የተሠሩ በ፩ሺ፫፻-፫ሺ፩፻፲፪- ፪ሺ፯፻፹-፪ሺ፩፻-፩ሺ፭፻፲ ከ.ፊ (B.C)

የምሥር ዓይነት የፒራሚድ ከተሞች ደግሞ የሚገኙት በላዕላይ ግብጽ በኑብያ፣ በናፖታ፣ በመርዌ፣ እንዲሁም በታህታይ ግብጽ በስፊንከስ፣ ሲሆኑ ሥራቸውም ባለ ፫ት መካዘን ወይም ትሪያኦንግል ሆኖ ያለ ሲምንቶና ጭቃ ሰው ሊሸከመው በማይችል በትላልቅ ደንጊያ ተቀጣጥሎና ተነባብሮ በሚያስደንቁ ሁኔታ የተሠራ ነው። ነገር ግን በክፍል ፲፫ ከቁጥር ፩ ጀምሮ በመጠኑ እንደ ጠቀስኩት ሁሉ የዓለም የታሪክ ጸሐፊዎችና የጥንት ቅርሳቅርስ የከርሠ ምድር ተመራማሪዎች ማለትም አርክዮሎጂስቶችና የዛሬዋ የግብጽ ተራኪዎች እንደሚሉት ፒራሚዶቹ የተሰሩት በሰው ኃይል ነው ብለው እንደሚያነበንቡት አይደለም። ስለዚህ ከላይ አስቀድሞ በክፍል ፲፪ በቁጥር ሁ-፭ ላይ እንደተብራራውና በክፍል ፲፫ በተራ ቁጥር ፭ት በተገለጸው ርዕስ መሠረት፡

- ፩. የሰው መልክ
- ፪. የበግ መልክ
- ፫. የእምራ መልክ
- ፬. የአንበሳ መልክ
- ፭. የተኩላ መልክ

በእነዚህ በዓይን ሲታዩ በሚያስደንቁ ፎት ኃይሎች ነው የግብጽ ፒራሚዶች የተሠሩት እንጂ ከፍ ብሎ እንደተገለጸው ታሪክ ጸሐፊዎችና የመላ ምት ተራኪዎች የግብጽ ፈርዖኖች በትንሣኤ ሙታን ስለሚያምኑ ለእነርሱ መቃብር ቤት እንዲሆናቸው በሚል የን በሚቆጠሩ ሕዝቦች በሰው ኃይል አሠሩት የሚለው ኃይል ቃል ፍጹም የሆነ ሐሰት መሆኑን ለአንባቢያን እገልጻለሁ ።

ይሁን እንጂ ፒራሚዶቹ እንዴት እንደ ተሠሩና ማን እንደ አነጻቸው የሚገልጸው ማስረጃ በእያንዳንዱ ፒራሚድ ውስጥና በሐውልቶቹ ላይ በጥንት ኢትዮጵያ የምሥር ጽሑፍ ወይም ሂሮ ግሊፊክ ተቀርጾ ይገኛል ። ቢሆንም በምሥር የነበሩ ሐውልቶች አብዛኞቹ ወደ ባዕድ ሀገር የተወሰዱ ሲሆን ጅጌቱ ሐውልቶች በሮም ከተማ ውስጥ ይገኛሉ ። የኢትዮጵያ ትልቁ ሐውልትም በሮሜ ይገኛል ። እንዲሁም ሌሎች የምሥር ወይም የግብጽ ሐውልቶች በእንግሊዝ ፣ በፈረንሳይ ፣ በጀርመን ፣ በእሜሪካ መኖራቸው ባይካድም የምሥር የፒራሚድ ከተሞችና ሐውልቶችን የሠሩት ግን በክፍል ሺ እና በክፍል ሺ ከተራ ቁጥር ፎት ጀምሮ በተጠቀሰው ርዕስ መሠረት የሚያስደንቁ ፎት ኃይሎች በሰው የሬሣ ሽታ ስለሚታደሱና ከወርቅ ከዕንቁ ከአልማዝ የተሠራ ልዩ ልዩ የሆነ ቅርጻቅርጽና በሐውልቶች የተቀረጸ ልዩ ልዩ ሥዕልን ማየት ስለሚወዱ የኃይላቸው ማረፊያ እንዲሆኗቸው ነው ያሠሯቸው እንጂ በሰው ኃይል የተሠሩ አይደሉም ። እንኳን በዚያ ዘመን ቀርቶ በዛሬው ዘመንም ቢሆን በሰው ኃይል መሥራት እንደማይቻል እመን የሆነ ነገር ነው ይላል መጽሐፈ ምሥጢር ዘአዶናይ ራፋኤል ።

በሰው የሬሣ ሽታ የሚታደሱ ፎት ኃይሎች ፣ አሁንም ቢሆን በእናት ሀገራችን እንዳሉ ነው የሚታመነው ፣ የደብረ ብርሃን ፣ የዓርብእ ሐራ ምሥጢር ምን ይሆን? ወደፊት ይቀጥላል ።

፮. በፎቱ ሊቃነ መላእክት የ፬ቱ መአዝን ዓለም ሹሞች እጅ የተሠሩ በ፫ሺ-፪ሺ-፩ሺ፭፻-፩ሺ ከ.ፊ (B.C)

በዘለዓለማዊ የብርሃን አምላክ ትእዛዝ አስቀድሜ በክፍል ሺ በቁጥር ሁ.፭ ላይ እንደ ጠቀስኩት ሁሉ የአክሱም ወይም አካዝም ዓይነት የሕንጻ ሥራ ትናንሹን ትቼ ትላልቁን ብቻ እጠቅሳለሁ ። ይኸውም በሽሬ ፣ በዋልድባ ፣ በጎንደር ፣ በጣና ፣ በጉዛም ፣ ወይም በወዛም ፣ በወለጋ ፣ በመቀደሻ ወይም በመቋደሻ ፣ (በመቃድሾ በርበራ) ድረስ ያሉ ፤ ሲሆኑ የሠሩትም የኃይላቸው ማረፊያ እንዲሆናቸው በክፍል ሺ በቁጥር ፮ በተጠቀሰው ርዕስ መሠረት ።

- ፩. በሱርያኤል
- ፪. በሰዳካኤል
- ፫. በሰላታኤል
- ፬. በእናንያኤል

በነዚህ ፬ት የጥበብ ኃይሎች እጅ ነው ።

የሥራቸውም ዓይነቱ ከአንድ ደንጊያ ወጥ ሆኖ በአስደናቂ ሁኔታ የታነጸ ሲሆን ባለ ፷ት መአዝን ባለ ፮ትና ፬ት መአዝን ነው ፣ ጣራቸውና ግድግዳቸውም ኅብሩ በማይታወቅ ሐረግና በልዩ ልዩ ሥዕል ያሸበረቀና ያጌጠ ነው ይላል መጽሐፈ ምሥጢር ዘአዶናይ ራፋኤል ።

፩. በታማኝነት የቆሙ አለቆች እጅ የተሠሩ በ፪ሺ፱፻-፩ሺ፰፻-፩ሺ፬፻-፱፻-፭፻-፫፻ ክ.ፈ (B.C)

ይህ ደግሞ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፪ በቁጥር ሀ-፱ ላይ በአጭሩ እንደ ተገለጸው ሁሉ ለዘለዓለም ሕያው የሆነ አምላክ ለመድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ በታማኝነት የቆሙ አለቆች፤

ሀ. ሚካኤል

ለ. ገብርኤል

ሐ. ሩፋኤል

እነዚህ ፫ት ሊቃነ መላእክት ለኃይላቸውና ለሠራዊቶቻቸው ማረፍያ እንዲሆናቸው የሠሯቸው ቤተ መቅደሶችና የቤተ መንግሥት አዳራሾች በልዩ ልዩ መስቀሎችና ሐረጎች እንዲሁም ደግሞ በተለያዩ ሥዕሎች የተዋቡና ያሸበረቁ ናቸው። እነዚህም የላሊበላ ዓይነት ተብለው በዘመዶ፣ በየጁ፣ በኃይንት፣ በሸዋ፣ በኤረር፣ በዝቃላ፣ በአዳዲ፣ በሐረር፣ በደብረ አስቦት፣ በአሩሲ፣ በገሙ ጉፋ፣ እስከ ከፋ ድረስ የሚገኙ ታላላቆቹ ብቻ ፲ ሲሆኑ ሥራቸው ያላለቀና ትናንሾቹ ግን በጣም ብዙ እንደሆኑ ይታመናል። ስለዚህ በመሬት ውስጥ የተቀበሩት ግን ሥራቸው ባለ ጅትና ፯ት እንዲሁም ባለ ፱ትና ፫ት መካከን ሲሆን የአክሱም ዓይነቱም ሆነ የላሊበላው ዓይነት በጣም አስደናቂ የሆኑ ሕንጻዎች በየትኛው ተራራና በስንት ሜትር አፈር ተቆፍረው እንደሚወጡ ምሥጢሩ እንደ ተጠበቀ ነው። ለመግለጽ ገና ነው አልተፈቀደም ይላል መጽሐፈ ምሥጢር ዘቅዱስ አዶናይ ራፋኤል።

በክፍል ፲፪ ከቁጥር ሀ-፩ እስከ ሀ-፰ ድረስ ለተጠቀሱት ንዑሳን ርዕሶች ሁሉ ማስረጃ የሚሆንና ስለ ልዩ ልዩ የሆኑ ኃይሎች የሚያስረዱ መጽሐፍት፤

፩ኛ) መጽሐፈ ሄኖክ ኢትዮጵያዊ የብራና የታተመው ጉደሉ ነው።

፪ኛ) ጊወርጊስ ወልደ አሚድ ኢትዮጵያዊ የብራና፤

፫ኛ) መጽሐፈ አውሻክር የዘመናት መቁጠሪያ የኢትዮጵያ ሊቃውንት የቀመሩት (ያዘጋጁት)

፬ኛ) የዮሐንስ ራዕይ አንድምታ ትርጓሜ የኢትዮጵያ ሊቃውንት የተረገሙት፤ ራዕይም ፱. ቁ. ፩-፲፩, ም. ፭. ቁ. ፩-፲፬

፭ኛ) እንዲሁም ደግሞ በተጨማሪ የመላእክት ድርሳናት የሚካኤል፣ የገብርኤል፣ የሩፋኤል፣ የኦራኤል፣ የራጉኤል፣ ላይ ተመልከት።

፮ኛ) ከክፍል ፲፪ እስከ ክፍል ፲፫ ድረስ ለተገለፁት በጣም አስደናቂ የሆኑ ኃይላ ቃላቶች በሙሉ ዋና ምንጭና የምሥጢሩ ቁልፍ የሆነ ከመጽሐፈ ምሥጢር ዘአዶናይ ራፋኤል ተመርጠው የተወሰዱ ናቸው። መጽሐፉ በሙሉ ቃል በቃል ቢተረጎም በጣም አስፈሪና አስደንጋጭ የሆነ ታይቶና ተስምቶ የማያውቅ ምሥጢር አላው ይህም ጊዜ ይፍታው እላለሁ።

፯ኛ) ማክሲማሮስ ወይም አክስማሮስ ኢትዮጵያዊ በስሙ የተጻፈ መጽሐፍ ነው፤ የብራና ስለ አምላክ፣ ስለ መላእክትና መናፍስት ስለ ዘመናት ትርጉም ስለ ልዩ ልዩ የሆኑ ፍጥረታት አመጣጥ እንዴት እንደ ሆነ የሚያስረዳ ነው።

፭ኛ) የቅዱስ ያሬድ ኢትዮጵያዊ የዜማ መጻሕፍቶችና ድጓውም ስለ ዘመናትና አመታት ስለ ልዩ ልዩ የሆኑ ኃይላት ተፈጥሮና አመጣጥ ያስረዳሉ።

ክፍል ፲፬

ትምህርተ መለኮት ምሥጢረ ሥላሴ በግብጽ ኮብቲክ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አይታወቅም፤

፩. አካል የሌለው ስም በግብጽ ኮብቲክ፤

በዚህ ምርምራዊ በሆነ ጥናት ውስጥ አስቀድሜ በክፍል ፮.፲.፲፩ ላይ የዛሬውን ሳላውቅ የጥንቱን ታሪክ ብቻ በመከተል የግብጽ ኮብቲክ ቤተ ክርስቲያን በሥርዓት፣ በቋንቋ፣ በመሥዋዕት አሠራር ከምንለያይ በስተቀር በእምነት ወይም በደግሞ ግን እንደ ነን ብዬ መጻፈ የሚታወቅ ነው። ነገር ግን ከዚህ በላይ የጠቀሰኝቸውን ክፍሎች ከጸፍኩኝ በኋላ በኦርቶዶክሶችና በወንጌላውያን መካከል ክርስቶስን እንዴት በአንድነት እንሰብካለን በሚል ርዕስ በግብጽ አሌክሳንድሪያ ውስጥ ከሐምሌ ፲ እስከ ፲፭/፩፻፱፻፲፭ ዓ.ም. እንደ አውሮፓ አቆጣጠር በተደረገው ጉባዔ ላይ በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ፈቃድ እኔ አባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስና ሊቀ ካህናት ክንፈ ገብርኤል አልታዩ የእናት ቤተ ክርስቲያናችን ጥንታዊ ታሪክና እምነት ወይም ደግሞ በጽሑፍ ለጉባዔው እንድናቀርብ በታዘዝነው መሠረት እኛም አስደናቂ የሆነ ጥንታዊ የቤተ ክርስቲያናችንን አጭር ታሪክና ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በማስረጃ የተደገፈ ጥንትም ሆነ ዛሬ ያልተለወጠና ለወደፊትም የማይለወጥ የቤተ ክርስቲያናችን የተዋሕዶ እምነት ማለትም ሥላሴ በስም፣ በግብር፣ በአካል የት በባሕርይ፣ በሕልውና፣ በመለኮት ፩ድ መሆናቸውን የሚገልጽ ጽሑፍ ለጉባዔው አቅርቦን የጉባዔው አባላት ከፍተኛ የሆነ እድናቆት ያቀረቡልን ሲሆን ነገር ግን በአንጻሩ ደግሞ ያልጠበቅነው ከግብጽ ኮብቲክ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች የቀረበልን ከፍተኛ የሆነ ተቃውሞ ነው።

ይኸውም መጻሕፍትን ሳይመረምሩ በድፍረትና በድንቁርና ተገፋፍተው አላዋቂነታቸውን ለመግለጽ እንዴት ሥላሴ አካል አላቸው ብላችሁ በጽሑፍ ታቀርባላችሁ? ሥላሴ በስም የት እንጂ በአካል የት አይደሉም አካል ያለው ወልድ ብቻ ነው የሚል ነበር የቀረበልን ተቃውሞ። ይህም ከመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ ከመጻሕፍተ ሊቃውንት ማስረጃ የማይገኝለት በተለይ ደግሞ ከ፪፻፲፰ አባቶች ቀኖና ውጭ የሆነ የግብጻውያን አዲስ ክህደት በመሆኑ አስገርሞናል፤ ይሁን እንጂ እንደ እኛ ወልድ ዋሕድ የሚሉ በዓለም ውስጥ ግብጻውያን አባቶች ብቻ ናቸው፤ ብለው ለሚያምኑ ለኢትዮጵያውያን አባቶችና ሊቃውንቶች በሙሉ ይህ አስደንጋጭ የሆነ አዲስ ምዕራፍ ነው ብዬ አምናለሁ።

፪. አካል የሌለው ስም በዓለም ውስጥ አይገኝም፤

ይሁን እንጂ ከላይ በክፍል ፲፱ ለተጠቀሰው ርዕስም ሆነ እንዲሁም በቁጥር ፩ እና ፪ ለተገለጸው ንዑስ ርዕስ ከስብሰባው እንደተመለሰን በአሌክሳንድሪያ ለተደረገው ጉባዔ ከተዋሕዶዎች የተሰጠ የታሪክና የእምነት መልስ፣ በሚል ርዕስ ሐምሌ ፳፩ ቀን ፩፻፱፻፲፭ ዓ.ም. እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ባለ ፱ ገጽ የሆነ መግለጫ ወይም ሪፖርት ለብፁዕ አቡነ ጳውሎስ ባቀረብነው ላይ በቂ የሆነ መልስ የተሰጠበት ቢሆንም አሁንም ለግብጻውያን ጳጳሳት ከስህተታቸው እንዲመለሱ ይሆን ዘንድ በዓለም ውስጥ አካል የሌለው ስም እንደሌለ ሁሉ፤ ስም የሌለው አካልም ፈጽሞ አይገኝም።

ስለዚህ ሥላሴ በስም የት ለመሆናቸው፣ አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ ይባላሉ። ማቴ. ም. ፳፰ ቁ. ፲፱-፳ ሥላሴ በአካል የት ለመሆናቸው አብርሃምም ቀትር በሆነ ጊዜ በራሱ ድንኳን ደጃፍ ተቀምጦ ሳለ እግዚአብሔር ተገለጠለት ዓይኑንም አቅንቶ ባየ ጊዜ የት እኩል የሆኑ ሰዎችን በአካል እየዘፍ. ም. ፲፰ ቁ. ፩-፫, ቁ. ፮, ፲፮, ፳፪ ላይ ተመልከት፤ እንዲሁም ደግሞ አብ የራሱ የሆነ አካል እንዳለው ሁሉ ወልድም የራሱ የሆነ አካል አለው፤ መንፈስ ቅዱስም የራሱ የሆነ አካል እንዳለው የሚያመለክት ማስረጃ

ደግሞ ወልድ በተለየ አካሉ በዮርዳኖስ ወንዝ ሲጠመቅ መንፈስ ቅዱስ በርግብ እምሣል ሆኖ በአካል ሲታይ፤ አብ ደግሞ በብሩህ ደመና ሆኖ አካሉ እየታየ የምወደው ልጄ ይህ ነው። ደስታዬን የማይበት እርሱን ስሙት ብሎ መሰክረ፤ ማቲ. ም. ፫ ቁ. ፲፫-፲፰, ም. ፲፯ ቁ. ፭-፮, ዮሐ. ም. ፩ ቁ. ፴፪-፴፭, ዮሐዋ. ም. ፩ ቁ. ፭-፮, ማር. ም. ፩ ቁ. ፱-፲፪, ሉቃ. ም. ፫ ቁ. ፳፩-፳፫, ም. ፱ ቁ. ፴፫-፴፮, ጄኖ ኢጥ. ም. ፩ ቁ. ፲፯-፳, ኤፌ. ም. ፩ ቁ. ፭-፮, ዘግግም ም. ፲፰ ቁ. ፲፭-፳ ስለ ሥላሴ አካል መኖር በእነዚህ ቁጥሮች ተመልከት።

ግብጻውያን ሥላሴ አካል የላቸውም ሲሉ ምን ማለታቸው ነው? በዚህ ጥናት ውስጥ ከፍ ብሎ በክፍል ፲፬ ከቁጥር ፩ ጀምሮ እንደተብራራው ሁሉ መጻሕፍትን በሚገባ አጠናቅቀው እንደ ማያውቁ በግልጽ ያስረዳናል። እንዲያውም ከላይ በክፍል ፲፬ ከቁጥር ፪ት እንስቶ እንደ ገለጽነው ሁሉ ፩ሺ፱፻፲፭ ዓ.ም. እንደ አውሮፓ ሐምሌ ፲-፲፭ ድረስ በአሌክሳንዲሪያ ውስጥ በተደረገው ጉባዔ ላይ የቁስጥንጥንያው ተወካይ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት አባልና ሠራተኛ የሆኑ ፋዘር ጆርጅ የተባሉት ካህን ግብጻውያንም ባሉበት ስለ ግብጽ ጳጳሳት ለጉባዔው ሲያብራሩ አብዛኞቹ የግብጽ አባቶች የወጡት ከትዮሎጂና ክፍልስፍና ት/ቤት ሳይሆን ነገር ግን ከመካኒክነት፣ ከሜዲካል፣ ከዲሬሰርነት፣ ከወታደርነት ነው የመጡት በማለት ሰፊ የሆነ ገለጻ አድርገዋል። ስለዚህ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፬ ከቁጥር ፩ እና ፪ ጀምሮ በሚገባ እንደ ገለጽኩት ሁሉ ትምህርተ መለኮት ምሥጢረ ሥላሴ የማይገባቸው በማለት በድጋሚ አረጋግጣለሁ።

፫. በስም፣ በግብር፣ በአካል፣ ፫ት በባሕርይ፣ በህልውና፣ በመለኮት፣ ፩ድ የሆነ አምላክ፤

አስቀድሜ ከላይ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፪-፬-፮-፩ ላይ በማስረጃ የተደገፈ በአጭሩ የገለጽኩት ቢሆንም እንዲሁም ደግሞ በእምነት ከኢትዮጵያውያን ጋር እንድናቸው ብለን የምናምናቸው የነበረ የግብጽ ጳጳሳት

ከስህተታቸውና ከመሠረነታቸው እንዲመለሱ ይሆን ዘንድ ከፍ ብሎ በክፍል ፲፬ በተጠቀሰው ርዕስ መሠረት ሥላሴ በስም በግብር በአካል ፫ት ለመሆናቸው ከእነማስረጃው ጭምር ለሕዝብ በሚገባ ቋንቋ በሚገባ አብራርቻለሁ።

ይሁን እንጂ በክፍል ፲፬ በተራ ቁጥር ፫ት ንዑስ ርዕስ ላይ የተጠቀሱትን መለኮታዊ የሆኑ ቃላት ዘለዓለማዊ የሆኑ የብርሃን አምላክ መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስን ይቅርታ በመጠየቅ የኢትዮጵያውያን ሁሉ እናት በሆነች በወላዲተ አምላክ አማላጅነት የቃላቶቹን ትርጉም ለመስጠት እምክራለሁ።

ስለዚህ ብዙ የዓለም ሊቃውንት ለመተርጉም ሲሞክሩ ከሐዲ የሚባል የቅጽል ስም እንደተሰጣቸው ባውቅም እንዲሁ ደግሞ ኢትዮጵያዊው ቅዱስ አባ ሕርያቆስ በ፪፻-፯፻ ዓ.ም. ገደማ በብራና የተጻፈ በመንፈስ ቅዱስ ተሞልቶ የራሱ ድርሰት በሆነው በቅዳሴ ማርያም ላይ ሲያብራራ፣ ያንተን ጥበብ ለማወቅ ፈልጌ ወደ ላይ ወጥቼ አየሩን ሁሉ አልፌ በሰማያቶቹ ውስጥ ያለውን ሁሉ ለማዬት ብሬልግም እንደገና ወደ ታች ወርጄ በባሕሮች ጥልቅ ውስጥ ያለውንም ነገር ሁሉ ለማወቅ ብሞክርም አልመረመረኝ ብሎ ወደ ቀደመው አለማወቄ ተመልሻለሁ ብሏል።

ነገር ግን እኔ ከላይ ትርጉም እሰጣለሁ ስል ከሌሎች አባቶች እበልጣለሁ ማለት ሳይሆን በትህትና በመሆን እገልጻለሁ ማለቱ ነው።

- ሀ. ግብር፣ ፩ኛ) የአብ ግብሩ ማስገኘት ማለትም መውለድ ማስረጽ ነው፤ በልብነቱ፤
- ፪ኛ) የወልድ ግብሩ መወለድ ነው በቃልነቱ፤ ከአብ፤
- ፫ኛ) የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ መሥረጽ ነው፤ በእስትንፋስነቱ ከአብ፤

፩. አብ፣ የወልድ የመንፈስ ቅዱስ ልባቸው ነው።

፪. ወልድ፣ የአብ የመንፈስ ቅዱስ ቃላቸው ነው።

፫. መንፈስ ቅዱስ፣ የአብ የወልድ እስትንፋሳቸው ነው።

ለ. ባሕርይ፣ ፩ኛ) የአብ ባሕርዩ ማስገኘት፣ መፍጠር፣ ዘለዓለማዊነት ነው። ወዘተ...

፪ኛ) የወልድ ባሕርይ ማስገኘት፡ መፍጠር፡ ዘለዓለማዊነት ነው። ወዘተ...

፫ኛ) የመንፈስ ቅዱስ ባሕርይ ማስገኘት፡ መፍጠር፡ ዘለዓለማዊነት ነው ወዘተርፈ

ሐ. ሀልውና፡ ፩ኛ) አብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ሀልውናው ይኖራል በልብነቱ፤

፪ኛ) ወልድ በአብ በመንፈስ ቅዱስ ሀልውናው ይኖራል በቃልነቱ፤

፫ኛ) መንፈስ ቅዱስ በአብ በወልድ ሕልውናው ይኖራል በእስትንፋስነቱ፤

መ. መለኮት፡ ፩ኛ) አብ መለኮት ነው፡ ፈጥሮ የሚገዛ አምላክ፤

፪ኛ) ወልድ መለኮት ነው፡ ፈጥሮ የሚገዛ አምላክ፤

፫ኛ) መንፈስ ቅዱስ መለኮት ነው ፈጥሮ የሚገዛ አምላክ፤

ሠ. ሀልውና፡ ፩ኛ) አንድነትና ግንዛቤ፡ አብ ልብ ነው ልብነቱም ለራሱ፡ ለወልድ፡ ለመንፈስ ቅዱስ ነው።

፪ኛ) ወልድ ቃል ነው፡ ቃልነቱም ለራሱ፡ ለአብ፡ ለመንፈስ ቅዱስ ነው።

፫ኛ) መንፈስ ቅዱስ እስትንፋስ ነው፡ እስትንፋስነቱም ለራሱ፡ ለአብ ለወልድ ነው።

ረ. ፩ኛ) አብ ልብ በመሆኑ ከወልድ ከመንፈስ ቅዱስ አይበልጥም፤ አያንስም፤

፪ኛ) ወልድ ቃል በመሆኑ ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አይበልጥም፤ አያንስም፤

፫ኛ) መንፈስ ቅዱስ እስትንፋስ በመሆኑ ከአብ ከወልድ አይበልጥም፤ አያንስም፤ ይህም የሀልውና የአንድነት ግንዛቤ ወይም ትርጉም ይባላል።

ስለዚህ ነው፡-

፩ኛ አምላክ፤

፪ኛ ሃይል፤

፫ኛ ሥልጣን፤

፬ኛ አገዛዝ፤

፭ኛ መንግሥት፤

፮ኛ ፈቃድ፤

ሥላሴ በስም፡ በግብር፡ በአካል፡ ደት በባሕርይ፡ በሀልውና፡ በመለኮት ፩ኛናቸው ብላ ጥንትም ዛሬ ለወደፊቱም ቢሆን እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ የእናት ኢትዮጵያ ተዋሕዶ አርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን የምታምነውና የምታሳምነው ይህ ነው። የጥንቶቹ ቅዱሳን ኢትዮጵያውያን አባቶች እምነት ወይም ደግሞ በማለት ለግብጻውያንና ለዓለም ሕዝቦች በድጋሚ ሳረጋግጥ በወላዲተ አምላክ በንጽህት እናታችን በድንግል ማርያም አማላጅነት በማመን ነው።

ማስረጃ ከብዙ በጥቂቱ የሐ. ም. ፲፩ ቁ. ፳፮-፳፯, ም. ፲፱ ቁ. ፳፮-፳፯, መዝ. ፩፻፱ ቁ. ፫-፯, የሐ. ም. ፲፪ ቁ. ፱፭, ፱፮-፱, ም. ፲፱ ቁ. ፱-፲፪, ም. ፲ ቁ. ፴፰-፴፱, ም. ፲፩ ቁ. ፳፭-፱፮, ም. ፮ ቁ. ፴፪-፳፬, ም. ፩ ቁ. ፩-፲፩, መዝ. ፴፪ ቁ. ፭-፯ እንዲሁም ደግሞ ስለ ሥላሴ አንድነትና ለስትንፋስ ልብ፡ ቃል፡ እስትንፋስ፡ ፩ኛ መሆን ለማወቅ የሚፈልግ ሰው የየሐንስ ወንጌል ም. ፩ ቁ. ፳፱, ፲, ፲፱ ላይ ተመልከት ዘፍ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፳፯።

፬. ጳጳሳት ከግብጽ ወደ ኢትዮጵያ

ለምን ይመጡ እንደነበረ፡ ዋና

ዋናዎቹ ምክንያቶች፡

በዚህ ንዑስ ርዕስ መሠረት ምክንያቶቹን ሁሉ በሙሉ መተንተን ሰፋ ያለ ጊዜ የሚጠይቅ ቢሆንም፡ ዋና ዋናዎቹን ብቻ በአጭሩ ለመግለጽ እፈልጋለሁ። ይኸውም በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፱ በቁጥር ፩-፪ ላይ እንደጠቀስኩት ሁሉ ከአሌክሳንዲሪያው ጉባዔ መልስ ከተዋህዶዎች የተሰጠ የታሪክና የእምነት መልስ በሚል ርዕስ ሐምሌ ፳፩ ቀን ፳፻፱፻፱ ዓ.ም. እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ለብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ባቀረብኩት የሥራ መግለጫ ወይም ሪፖርት ላይ ከምክንያቶቹ በከፊል የጠቀስኳቸው መሆኑን አስታውሳለሁ።

ስለዚህ ከነቢያት ውስጥ አብዛኞቹ ኢትዮጵያውያን እንደነበሩ የታወቀ ቢሆንም ከሐዋርያት አብዛኞቹም በዘር ኢትዮጵያውያን እንደሆኑ አይካድም፤ እነዚህም ስማቸው እንደሚከተለው ናቸው።

፩. ማቴዎስ፤

፪. ማርቆስ፤

፫. ፊልጶስ፤

፬. ቶማስ ሲሆኑ፤

፭. ያዕቆብና ዮሐንስ በርናባስ ግማሽ ትውልዳቸው ከኢትዮጵያ ውያን ዘር ነው። ቀጥሎ ደግሞ የምሥርና የኢትዮጵያ ፓትርያርኮች ወይም አባቶች የነበሩትን በስም ዝርዝር አቀርባለሁ።

፩ኛ) ማርቆስ ሙሉ በሙሉ ኢትዮጵያዊ ነው፤ በፓላስቲኒያ የተወለደ።

፪ኛ) አትናቴዎስ ሙሉ በሙሉ ኢትዮጵያዊ ነው። በላዕላይ ግብጽ የተወለደ።

፫ኛ) ቄርሎስ በእናቱ ኢትዮጵያዊ የሆነ በአባቱ ደግሞ የግሪክና የአርመን ተወላጅ ሆኖ በሰፊንከስ የተወለደ።

፬ኛ) ዲዮስቆሮስ በእናቱ ኢትዮጵያዊ በአባቱ ግሪካዊ በታህታይ ግብጽ የተወለደ ነው።

ከዚህ በላይ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን አባቶችና ፓትርያርኮች እነማን እንደ ነበሩና የማንበ ሀገር ተወላጆች እንደ ነበሩ በአጭሩ ገልጿለሁ። ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ በክፍል ፲፬ በተራ ቁጥር ፬ በተጠቀሰው ንዑስ ርዕስ መሠረት ከግብጽ ወደ ኢትዮጵያ ጳጳሳት ለምን እንደሚመጡ ዋና ዋናዎቹን ምክንያቶች በአጭሩ አብራራለሁ።

ይኸውም በ፪፻፲ ዓ.ም. ነጋዴዎች ከግሪክ፣ ከሶሪያ፣ ከሊባኖስ ተውጣጥተው በመርከብ ወደ የመን ሲጓዙ አውቀውም ይሁን ወይም በነፋስ ኃይል ተጉትተው ወደ ጥንቱ የኢትዮጵያ ወደብ አዶሊስ ውስጥ ገቡ፤

ወዲያውኑ ሰዎቹ በሙሉ ተገድለው ጀት ሕጻናት ብቻ ቀሩ፤ የሕጻናቱም እድሜ ፩ እና ፪ ዓመት ነበሩ።

ስለዚህ የአስቡ የመርከብ ሹም ልጆቹንና መርከብዋን ለምጽዋው የመርከቦች አዛዥ ያስረከባል። እዛንም ልጆቹን ለባሕረ ነጋሽ ሹም ይሰጣል፤ የባሕረ ነጋሽ ሹምም ሕጻናቱን ለአክሱሙ ንጉሠ ነገሥት በባርነት ያስረክባል፤ የአክሱሙም ንጉሥ ልጆቹ ባሮች እንዲሆኑ ነበር የሰጣቸውን አባቶች እናታቸውም እንደ ተገደሉባቸው ነግራችሁኛል፤ ቢሆንም እንደ ልጆቹ አድርጌ ለስተምሬ አላድጋቸዋለሁ ብሎ ቃል ገባላቸው፤ ልጆቹም ትምህርታቸውን እንደጨረሱ እንዲን የቤተ መንግሥት የጠጅ ኃላፊና ባለሙሉ ሥልጣን ሲያደርገው ሁለተኛው ደግሞ ዲቄና ምንኩስና ቅስና ተቀብሎ የቤተ መቅደስ አገልጋይና ኃላፊ ባለሙሉ ሥልጣን ሆኖ ተሾመ። ይህም አባ ፍሬ ጳጳስ ወይም ፍሬምናጦስ የተባለ በኋላ ደግሞ አባ ሰላማ ከሣቴ ብርሃን የተባለው ነው።

፭. በግዮን ወይም በዓባይ ወንዝ ምክንያት ከምሥር ጋር በተደረገው ጦርነት

በዓባይ ወይም በግዮን ወንዝ ምክንያት የተነሳ ግብር ጨምሩ አንጩ ምርም በማለት ከግብጽ ወይም ከምሥር ሰዎች ጋር በተደረገው ጦርነት ሳቢያ ኢትዮጵያውያን እንደ ልባችን በስዊዝ ካናል በእግር እየተሸጋገርን የኢየሩሳሌም አጽመ ርስታችን የሆነ መሬታችንን በሚገባ ከዘራፊዎችና ከቀማኞች እጅ እንጠብቅ እንደነበር በማንም ዘንድ የታወቀና የተረጋገጠ ነው። ነገር ግን ከዚህ በላይ እንደ ተጠቀሰው ሁሉ ከምሥር ሰዎች ጋራ በተደረገው ጦርነት ምክንያት ሰዎቻችን እንደ ልብ በእግር የምናስተላልፍበት የስዊዝ ካናል መንገድ ለብዙ ዘመን ስለተዘጋብን የኢየሩሳሌም አጽመ ርሥታችን ከቀማኞች እጅ ወደቀ።

ስለዚህ ሮማውያንና ግሪኮች፣ አርመኖች፣ ኢትዮጵያውያን ሰዎች ለመላክ አለመቻላችንን ስለ አወቁና ስለ ተረዱ በኢየሩሳሌም ውስጥ ሆነው አጽመ ርሥታችንን የሚጠብቁ በጣም መንፈስ ጠንካራ የሆኑ ኢትዮጵያውያን መነኮሳትን በሙሉ በመርዝ ፈጅተው የታሪክ ማስረጃዎችን በሙሉ

ያቃጠሏቸው ቢሆንም ለጊዜው በኛ ይዞታ የሚገኝ ቦታ በጎልጎታ ጌታችን የተሰቀለባት ማዕከል ምድርና ወደ መቃብሩ የምታስገባ የበር ቁልፍ ብቻ በኢትዮጵያውያን እጅ ሲቀር ሌላውን ርስታችንን ግን ለየት ተካፈሉት ።

ዛሬ በአርመኖች ፣ በግሪኮች ፣ በሮማውያን ፣ እጅ ሆኖ የሚገኘው ቦታ ሁሉ የኢትዮጵያውያን አጽመ ርሥት እንደነበረ የታሪክ መዝገቦች ይመስ ክራሉ ። ማቴ. ም. ፳፯ ቁ. ፴፫-፴፭, ዮሐ. ም. ፲፱ ቁ. ፲፮-፲፱ ይሁን እንጂ በኢየሩሳሌም ውስጥ የሚገኘው አጽመ ርሥታችንን የሚጠብቁ ኢትዮጵያውያን አባቶች በሙሉ በመርዝ ተገደሉ ። ልብሶቹን ለራሳቸው ተካፈሉ በቀሚሴም እጣ ተጣጣሉ እንዳለ መድኃኒታችን ፣ ማቴ. ም. ፳፯ ቁ. ፴፮-፴፯, ዮሐ. ም. ፲፱ ቁ. ፳፫-፳፭ ከላይ በክፍል ፲፱ ከቁጥር ፭ ጀምሮ እንደ ጠቀስኩት ሁሉ ፣ እንዲሁም አባቶቻችን የፈጣሪያችን ዕድል ደርሷቸው ወይም ተፈጽሞባቸው በሙሉ ተገድለው ሮማውያንና ግሪኮች አርመኖች የኢትዮጵያውያንን ርሥት በሙሉ ለየት ተካፍለው ቀሪውን የጎልጎታ ቦታ ደግሞ ፅጣ እየተጣጣሉበት ነው ፣ የሚል መልእክት በአስቸኳይ ኢትዮጵያ ደረሰ ።

ስለዚህ ወዲያውኑ መልስ ለመስጠት የቤተ መንግሥትና የቤተ ክህነት ባለሥልጣኖች በአንድነት ተሰብስበው ከምሥር ሰዎች ጋር ያለን ቅራኔ በፍጥነት እንዲወገድና ሰዎቻችንን በስዊዝ ካፍል በኩል ወደ ኢየሩሳሌም ለመላክ እንድንችል በማለት በአንድነት ወሰኑ ።

ይኸውም የውሳኔው ፍሬ ሀሳብ የሚለው ፲፪ መነኮሳት ተመርጠው ወደ ምሥር እንዲላኩና በመካከላችን የተፈጠረው ቅራኔና አለመግባባት እንዲያስወግዱ የሚል ነበር ። ከዚህ መሠረተ ሀሳብ በኋላ አባ ሰላማ የተባለው ፍሬምናጦስን ጨምሮ ፲፪ አባቶች ተመርጠው በ፪፻፳ ዓ.ም. ወደ ምሥር ወይም ግብጽ ተላኩ ። ከዚያም በኋላ የኢትዮጵያና የግብጽ ፓትርያርክ በነበረው በኢትዮጵያዊው ቅዱስ አትናቴዎስ ሊቀ መንበርነት ጉባዔ ተደርጎ በኢትዮጵያና በምሥር ሰዎች መካከል የነበረው ከፍተኛ የሆነ ቅራኔ ሁሉ ተወግዶ መግባባትና ወንድማማችነት በተሞላበት ሁኔታ ዕርቀ ሰላም ወረደ ። ቅዱስ አትናቴዎስም በዚህ በጣም ስለተደሰተ ከኢትዮጵያ ከተላኩት ፲፪ መነኮሳት ውስጥ ፮ቱን አባ ሰላማን ጨምሮ ጳጳሳት ሲያደርጋቸው ፮ቱን ደግሞ ወደ አስቄጥስ በረሃ ሄደው የምሥር ገዳማትን እንዲመሠርቱና እንዲያቀኑ እደረጋቸው ። እንዲሁም ፭ቱን ጳጳሳት በምሥር ሀገር ከእርሱ ጋር እንዲቀመጡ ሲያስቀራቸው ፮ተኛው አባ ሰላማን ግን ወደ ሀገሩ ወደ ኢትዮጵያ በአስቸኳይ እንዲመለስ አድርጎታል ።

ስለዚህ ከክፍል ፲፱ በቁጥር ፱ በተጠቀሰው ንዑስ ርዕስ መሠረትና እንዲሁም ከፍ ብሎ ከቁጥር ፭ት ጀምሮ ከእነምክንያቱ እንደተብራራው ሁሉ ፣ ጳጳሳት ከግብጽ ወደ ኢትዮጵያ የሚመጡበት ዋና ምክንያት ከላይ የተገለጸ ቢሆንም ፣ የምሥር ሀገሩም ሆነ ፈርዖኖች በሙሉ ፣ እንዲሁም ደግሞ ከቅዱስ ማርቆስ ጀምሮ የግብጽ ፓትርያርኮችና አብዛኞቹ ጳጳሳት ኢትዮጵያውያን ስለ ነበሩ ሥልጣኑም ሆነ ሀገሩ የኢትዮጵያ እንደሆነ ስለሚገመት ቀስ በቀስ ሀገሩን እንደገና እንደዛለን የሚል ዕቅድ ስለነበረና ይህም በኢትዮጵያ ካህናት ፣ ነገሥታትና መኳንንት ዘንድ ስለሚታመን መገናኛ መንገድ እንዲሆን ተብሎ ታስቦ ነው ሥልጣን የሌለው ጳጳስ ከግብጽ ወይም ከምሥር ወደ ኢትዮጵያ ይመጣ የነበረው ።

ይሁን እንጂ በ፪፻፴፱ ዓ.ም. ምሥር ወይም ግብጽ በፋርሶች እጅ ወደቀች ፣ ቀጥሎም ደግሞ ግብጽ በእስላሞች እጅ ገባች ፣ ነገር ግን አሁንም ቢሆን ግብጽ ተአምር ካልተፈጠረ በስተቀር መጨረሻ የሌለው እስከ ዛሬ ድረስ በእስላሞች መዳፍ ውስጥ ናት ።

አስቀድሜ ከላይ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፱ ከቁጥር ፱ እና ፭ ላይ ጳጳሳት ከምሥር ወይም ከግብጽ ወደ ኢትዮጵያ ለምን እንደሚመጡ ከእነመነሻ ምክንያቱ ጭምር የገለጽኩት ቢሆንም አሁንም ምሥር ወይም ግብጽ ሀገራችን የነበረ ነው ። ስለዚህ በምክንያቱ እጃችን ውስጥ አስገብተን ግብጽን እንደገና ከኢትዮጵያ ጋራ እንድንማድረግ አለብን የሚለው የኢትዮጵያ ነገሥታትና ካህናት እንዲሁም የመኳንንቱ የምኞት ሕልም በመቀጠሉ በፈለግነው ጊዜ ሁሉ ወደ ምሥር መግባት እንድንችልና ለስላላም ስለሚያመቸን ሥልጣን የሌለው ጳጳስ ከግብጽ መምጣት አለበት ብለው በምሥጢር ስለወሰኑ ነው ጳጳሱ የሚመጣበት ዋና ምክንያት ።

ይኸውም ከ፪፻፳-፪፻፶፱ ዓ.ም. ድረስ ጳጳስ ከምሥር ወደ ኢትዮጵያ ይላክ እንደነበረ እውነት ቢሆንም ነገር ግን የሚላከው ጳጳስ ቋንቋችን አያውቅ እኛም ቋንቋውን የማናውቅ ከመሆኑም በላይ እንዲያውም የቤተ ክርስቲያኖችን እምነትና ሥርዓት ሊያውቅ ቀርቶ የራሱን ቤተ ክርስቲያን እምነትና ሥርዓት ሳይቀር ፈጽሞ የማያውቅ የለየለት መሐይም እንደ ነበረ የማይካድ ሐቅ ነው ። ስለዚህ ለ፪ቱም ሀገሮች የመገናኛ መንገድ ሆኖ ለስላላ ከሚያገለግል በስተቀር መብት የሌለው ዝም ብሎ የተቀመጠ ጉልት ነበር ። እንዲያውም የግብጽ ጳጳሳት እንኳን በዚያን ዘመን ዛሬም ቢሆን የሃይማኖት ሰዎች እንዳልሆኑ የሚያስረዳ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፲፱ በቁጥር ፩ እና ፪ ጀምሮ በሚገባ የተብራራ ስለሆነ ተመልከት ።

ከዚህ በላይ ከፍ ብሎ እንደ ገለጽኩት ሁሉ ከግብጽ የሚላከው ጳጳስ ጩርሶ ችሎታ የሌለው ከመሆኑም በላይ ከርስቲያን መሆኑም ስለማይታመን ማለትም ከምሥር ሰዎች ጋር ያለን ግንኙነት የሃይማኖት ብቻ ሳይሆን በውስጡ ታዋቂ የፖለቲካ ወይም ምሥጢራዊ ጭምር ስለነበር ያለን ግንኙነት እንደ ተጠቀበ ሆኖ በቂ የሆነ ችሎታ ያላቸውን መነኮሳት እየመረጥን ወደ ግብጽ በመላክ ጽሕፈት ተሹመው ይመጡልን እንደነበር በማንም ዘንድ የማይካድ እውነት ነው።

ለስቀድሜ ከላይ እንደገለጽኩት ሁሉ ምሥር ወይም ግብጽን ከኢትዮጵያ ጋር አዋሕደን በአንድ ላይ አድርገን እናስተዳድራለን የሚል ዕቅድና ምኞት የነበራቸው የአክሱም እና የላስታ፣ የአንኮበርና የጎንደር ነገሥታትና መኳንንት እንዲሁም በጣም መንፈስ ጠንካራ የሆኑ የተዋሕዶ ካህናትና ሊቃውንት በማለቃቸው ምክንያት የተነሣና ግንኙነቱም በአምባሳደር ደረጃ ስለሆነ ግብጽን እንደገና እንይዛለን የሚለው የኢትዮጵያውያን ነገሥታት አላማና ምኞት በ፩፻፱፻፱ ዓ.ም. እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ተቋርጦ፣ የመጀመሪያውን የኢትዮጵያ ፓትርያርክ በመሾም ከግብጽ ጋር የነበረን የረጅም ጊዜ የግንኙነት ሰንሰለት ተበጠሰ።

ማስረጃ አብዛኞቹ ከነቢያትና ከሐዋርያት እንዲሁም የምሥር ወይም የግብጽ ፓትርያርኮችና ጳጳሳት፣ ስለ ኢየሩሳሌም የመሬት ይዘታ የማን እንደ ነበረ ስለ አስቂጥስ ገዳማት መሥራቾች አብዛኞቹ የኢትዮጵያ አባቶች እንደነበሩ የሚያብራሩና ከላይ በክፍል ፲፬ ከቁጥር ፬ እና ፭ ጀምሮ ለተገለጸው ኃይለ ቃል ሁሉ በዝርዝር የሚያስረዱና ለሌላም ነገር ቢሆን በቂ የሆነ ማስረጃ የሚገኝባቸው የምስጢር መጻሕፍቶችን እንደሚከተለው አቀርባለሁ። መጻሕፍቶቹ የሚገኙት በአንዳንድ የእናት ኢትዮጵያ ታላላቅ ገዳማትና አድባራት ውስጥ ማንም ሰው በማይደርስበት ቦታ ነው።

፩ኛ) መጽሐፈ ትውልድ ዘነቢያት ወዘሐዋርያት፣ ፭ መጽሐፍ የብራና ከ፲፬-፩፻ ዓ.ም. ገደማ የተጻፈ።

፪ኛ) ምሥጢረ ካህናት ዘአበው ቀደምት ቅዱሳን፣ ፳፱ መጽሐፍ ከብራና ፳፱-፻፪ ዓ.ም. የተጻፈ።

፫ኛ) መጽሐፈ አበው ዘሊቃኑ ጳጳሳት፣ ፲፪ መጽሐፍት ፫፻-፳፻ ዓ.ም. የብራና።

፬ኛ) መጽሐፈ ጥበብ ወምሥጢር ዘአክሱማዊ ወልደ ኢያሱ፣ ፫ት መጽሐፍት በ፮፻ ዓ.ም.

ማሳሰቢያ ለአንባቢያን

ጥንተ አብዕም የግብፃውያን ከሀደት ነው። ማለትም ለዘላለም ንጽህት ቅድስት የሆነች እናታችን ድንግል ማርያም ከአዳም ጀምሮ ሲያያዝ የመጣ የኃጢአት ውርስ አለባት ለሚሉ ከሐዲዎች ሁሉ መልሱን በሁለተኛው መጽሐፍ ከእነማስረጃው ጭምር የማቀርብ መሆኑን በትህትና አሳስባለሁ።

ክፍል ፲፭

ከዓለም ውስጥ አምኖ የተጠመቀ የመጀመሪያ ሰው፣ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ መልከጼዴቅ ፪ኛ ነው።

፩. የተዋሕዶ አንበሳ፣

የተዋሕዶ አንበሳ ማለት በራሱ ፈቃድ ሰው የሆነ አምላክ መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ማለት ሲሆን ይኸውም ተወሐዶ አንድ ሆነ፣ ማለትም አምላክ ፍጹም ሰው ሆነ፣ ሰውም ፍጹም አምላክ ሆነ፣ ማለት ነው። ስለዚህ በመጀመሪያ ቃል ነበረ ቃልም እግዚአብሔር ነው ሁሉም በእርሱ ሆነ፣ ከሆነውም ነገር ሁሉ ያለ እርሱ ቃልነት የሆነ ምንም ነገር የለም፣ ቃልም የሰውን ሥጋ ተወሐዶ ከእኛም ጋር አንድ ሆነ፣ የዮሐንስ ወንጌል ም. ፩ ቁ. ፩-፶፪ ላይ ተመልከት።

የይሁዳ አንበሳ ማለትም፣ በፈቃዱ የአዳምን ሥጋ በመወሐድ በቤተ ኅብሥት ወይም በቤተ ልሔም መንደር በገሊላ አውራጃ የተወለደ።

የአይሁዶች ንጉሥ የዓለም መድኃኒት መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ቢሆንም የኢትዮጵያ ነገሥታት ሞግ አንበሳ ዘአምነገደ ይሁዳ ብለው አርማቸውን ሲያስቀርዱ የድል አድራጊው አንበሳ ንጉሥ ክርስቶስን በማሰብ መሆኑን አይካድም። የሐ. ም. ፲፰ ቁ. ፴፫-፵, ም. ፲፱ ቁ. ፫-፬, ፲፪-፲፫, ፲፭-፲፮, ፲፱-፳፫, ሉቃ. ም. ፳፪ ቁ. ፳፱-፴፩, ም. ፳፫ ቁ. ፴፮-፵, ማር. ም. ፲፭ ቁ. ፱-፲፫, ፲፰-፲፱, ፳፮-፳፯, ፴፪-፴፫, ማቴ. ም. ፳፯ ቁ. ፳፱-፴, ፴፮-፴፰, ፵፪-፵፫, ራዕ. ም. ፭ ቁ. ፭-፮ በእነዚህ ቁጥሮች ላይ ተመልከት።

፪. ፩ኛ / በራሱ ፈቃድ የተጠመቀ ፡

ከየሐንስ በፊትም ሆነ ራሱ የሐንስ የሚያጠምቀው የነበረው ጥምቀት የመዘጋጀት የንስሐ ጥምቀት እንጂ እውነተኛ ጥምቀት እንዳልነበረ በማንም ሰው ዘንድ የታወቀ ስለሆነ ብዙ ማብራሪያ አያስፈልገውም። ነገር ግን በራሱና በአብ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ በዮርዳኖስ ወንዝ በውሃ ተጠምቆ ለሰው ልጆች ሁሉ አዲስ ሥርዓትንና ሕግን የሠራልን ዘለዓለማዊ ሕያው አምላክ የሆነ መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ይኸውም በዚያን ጊዜ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በየሐንስ እጅ ይጠመቅ ዘንድ ከገሊላ ተነስቶ ወደ ዮርዳኖስ ወንዝ መጣ። የሐንስ ግን መድኃኒታችን ኢየሱስን እኔ ካንተ ልጠመቅ ያስፈልገኛል እንጂ አንተ ወደ እኔ ልትመጣ ይገባል? ብሎ አምቢ አለው። መድኃኒታችን ኢየሱስም ጽድቅን ሁሉ እንፈጽም ዘንድ ይገባል እና ተው አለው። ከዚያም በኋላ የሐንስ ፈጣሪያችን ኢየሱስ ክርስቶስን በዮርዳኖስ ወንዝ አጠመቀው። በዚያን ጊዜ ከውሃው እንደ ወጡ ሰማዮች ተከፈቱ የእግዚአብሔርም መንፈስ በአምላካችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ወርዶ በርግብ አምሳል በራሱ ላይ ሲቀመጥበት እየወዲያውኑ ታላቅ የሆነ ድምጽ ከሰማይ ወደ ምድር መጣ እነሆም ይህ ነው የምደው ልጄ ደስታዬን የማይበት እርሱን ስሙት ብሎ አብ መሰከረለት። ማቴ. ም. ፫ ቁ. ፲፫-፲፰ ይህ ነው ዋናው ምክንያት ለሰው ልጆች ሁሉ የድኅነት አርአያ ለመሆን ራሱ ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ ከውሃና ከመንፈስ ቅዱስ እንደገና እንድንወለድ ይሆን ዘንድ እርሱ የጥምቀት ጀማሪ ምሳሌ በመሆን ለእኛ ከላይ አዲስ የሆነ ሥርዓትና ሕግ ሠራልን ተብሎ ለተጠቀሰው ማስረጃው።

ፈጥሮ የሚገዛ ዘለዓለማዊ ሕያው የሆነ አምላክ መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ የአይሁዶች መምህር ለሆነ ለኒቆዲሞስ ሌሊት በማደሪያው በሚያስተምርበት ጊዜ የሰው ልጆች ከውሃና ከመንፈስ ቅዱስ እንደገና

ካልተወለዱ በስተቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት አይችሉም ብሎ ባስተማረው መሠረት፤ ከዚህ ከፍ ብሎ በመጠኑ እንደጠቀሰኩት ሁሉ ራሱ ባለቤቱ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ በአብ ፈቃድ በየሐንስ እጅ በዮርዳኖስ ወንዝ የመጀመሪያ ሰው አንደኛ ተጠማቂ በመሆን ለኛ አዲስ ሕግና ሥርዓት እንደ ሰጠን የማይካድ እውነት ነው።

ማስረጃ፡ ከብዙ በጥቂቱ ማቴ. ም. ፫ ቁ. ፲፫-፲፰, ማር. ም. ፩ ቁ. ፱-፲፭, ሉቃ. ም. ፫ ቁ. ፳፩-፳፫, የሐ. ም. ፩ ቁ. ፴፩-፴፪, ም. ፫ ቁ. ፫-፲፪, ማቴ. ም. ፲፯ ቁ. ፭-፲, ም. ፲፯ ቁ. ፳-፳፩, ኤፌ. ም. ፭ ቁ. ፳፯-፳፰, ቲቶ. ም. ፫ ቁ. ፭-፮ ላይ ተመልከት።

፫. ፪ኛ / አምኖ በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቀ ፡

ስለ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ወይም በትክክለኛ ስሙ መልክ ጺዴቅ ፪ኛ አስቀድሜ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፩ ላይ መነሻ ታሪኩን ጭምር በሚገባ የገለጽኩት ቢሆንም እንዲሁም ደግሞ ከፍ ብሎ በክፍል ፲፭ ላይ በተጠቀሰው ርዕስና በተራ ቁጥር ፩ እና ፪ በተገለጸው ንዑስ ርዕስ መሠረት የአዳምን ሥጋ ከተወሐደ ክርስቶስን፤ የአዳምን ሥጋ ከለበሰ መልክ ጺዴቅ ፪ኛን ጠቅለል ባለመልኩ ከሰው ዘሮች ውስጥ በውሃና በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ ፪ት ሰዎች ብቻ ናቸው። ይኸውም ፩ኛ/ የሕግና ፍጥረት ሁሉ ምንጭና ባለቤት ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ የሆነ የዓለም መድኃኒት ኢየሱስ ክርስቶስ ሲሆን፤ ፪ኛው/ ደግሞ ኢትዮጵያዊው ልዑልና ጃንደረባ በመባል የሚታወቀው የንግሥተ ንግሥታት ሰብአ ሕንደኬ ታናሽ ወንድም የሆነው መልክ ጺዴቅ ፪ኛ/ ነው። ስለዚህ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ በየሐንስ እጅ በዮርዳኖስ ውሃ ወይም ወንዝ የተጠመቀ ፪ኛ/ ሰው የሆነ አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲሆን እንዲሁም ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ በፊልጶስ እጅ በገሊላ ውሃ ወይም ባሕር የተጠመቀ ፪ኛ/ ሰው ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ መልክ ጺዴቅ ብቻ ነው። የሐዋ. ም. ፳ ቁ. ፳፯-፵, የሐ. ም. ፫ ቁ. ፫-፲፪, ማቴ. ም. ፫ ቁ. ፲፫።

፬. ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ መሆኑን አምናለሁ አለ።

በዓለም ውስጥ የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች ኢትዮጵያውያን እንደሆኑ የማይካድ ቢሆንም እንዲያውም በኢትዮጵያውያን ዘንድ የእምነት

ዘመን መቆጠር የለበትም ፣ ምክንያቱም የብሉይ ኪዳንም ሆነ የሐዲስ ኪዳን ሕግ ባለቤቶችና የመጀመሪያዎቹም አማኞች ኢትዮጵያውያን ስለሆኑ ነው ። ሌላው ሀገርና ሕዝብ ግን የብሉይ ኪዳንም ሆነ የሐዲስ ኪዳንን እምነት ኢየሩሳሌምን ጨምሮ የተቀበለው ነቢያትንና ሐዋርያትን በመግደል በደም መሆኑ የታወቀ ነው ።

ስለዚህ ኢትዮጵያውያን ግን የብሉይ ኪዳንም ሆነ የሐዲስ ኪዳን እምነት የተቀበሉት በደስታ ሲሆን ይኸውም የእምነቱን ሕግ በማስተማርና በማስፋፋት ጭምር ነው ። ምክንያቱም በክፍል ፲፬ ከቁጥር ፬ ጀምሮ በመጠኑ እንደተጠቀሰው ሁሉ አብዛኞቹ ነቢያትና ሐዋርያት በዘር የትውልድ ሐረጎቻቸው ኢትዮጵያውያን እንደ ነበሩ ባይካድም ለዚህም ዋናው ማስረጃ ከላይ በክፍል ፲፭ በተገለጸው ርዕስና በተራ ቁጥር ፪-፫-፬ ላይ በተጠቀሱት ንዑሳን ርእሶች መሠረት ፣ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ወይም በትክክለኛው ስሙ መልክ ጸዴቅ ፪ኛ/ የንግሥተ ንግሥታት ሰብአ (ሳባ) ሕንደኬ ታናሽ ወንድምና ባለሙሉ ሥልጣን አልጋ ወራሽ የሆነው በአራቱ ሕግና ሥርዓት መሠረት በአየአመቱ በኢየሩሳሌም ከተማ ውስጥ የሚከበረውን የፋሲካ በዓል ለማክበርና በዚያ ቦታ የሚገኘው የኢትዮጵያውያንን አጽመ ሥርት ለመቆጣጠርና የተሰበሰበውንም ግብር ለመቀበል ከኢትዮጵያ ተነስቶ ኢየሩሳሌም ገባ ።

ይህም የሆነበት ዘመን ኢትዮጵያዊው መልክ ጸዴቅ ፪ኛ የመጨረሻ ውንና ሃምሳኛውን (ዓ) ኢዮቪልዩ በብሉይ ኪዳን ሕግ የፋሲካን በዓል ለማክበር በ፴፪ ዓ.ም. በእግር ከኢትዮጵያ ተነስቶ ኢየሩሳሌም የደረሰው ከመድኃኒታችንና ከአምላካችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ በኋላ በ፳ኛው ቀን ቀትር ወይም በዛሬው አነጋገር ልክ በ፮ት ሰዓት በ፴፬ ዓ.ም. ነው ።

ይሁን እንጂ ኢየሩሳሌም ለመድረስ ይህን ያህል ጊዜ የወሰደበት ዋና ምክንያት መልክ ጸዴቅ በጥንት የኢትዮጵያ ግዛቶች የነበሩ ሀገሮችን እየጉበኘ በእግር ስለተጓዘ ነው ። ይኸውም ከኢትዮጵያ ተነስቶ በሱዳንና በሊቪያ በኑቪያና በናፓታ ፣ በመርዌና በሰፊንከስ አድርጎ መሆኑን መጽሐፈ ምስጢር ወጥብዝ ዘሳባ (ሰብአ) አዜብ በሚል ርዕስ የተጻፈበት ዘመን የማይታወቅ ጿት መጽሐፍት ላይ የኛው መጽሐፍ ከዚህ በላይ በአጭሩ ለተጠቀሰው ታሪክ ማስረጃችን ከመሆኑም ሌላ ብዙ በጣም ጠቃሚ የሆኑ ምሥጢሮችን የያዘ መጽሐፍ ነው ።

፩. የአምላክ ኃይልና ጽኑ እምነት የኢትዮጵያውያን በረከት ነው ፤

የነበረ ወደፊትም የሚኖር ፣ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ፣ ራሱ መጨረሻና መጀመሪያ የሆነ ፣ ዘለዓለማዊ ሕያው የሆነ አምላክ መድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ከዓለም ሕዝብ ለይቶ ለኢትዮጵያውያን ብቻ የሰጠውን ፀጋና በረከት ከብዙ በጥቂቱ እንደሚከተለው አቀርባለሁ ። ይኸውም በዘር ሐረጉ ኢትዮጵያዊ የሆነ ቅዱስ ዳዊት ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች ባለው መሠረት የኢትዮጵያ ካህናትና ሕዝብ ፳፬ ሰዓት ሙሉ ያለ እረፍት ወደ እግዚአብሔር በአንቃዕድዎ እንደጸለዩ ናቸው ። መዝ. ፷፯ ቁ. ፴፩-፴፪ ለዳዊት ልጅ ለሰሎሞን የተነገረ ቃል አንተን የወደደና በእሥራኤልም ዙፋን ያስቀመጠህ አምላክ ሕያው እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን አለች የኢትዮጵያ ንግሥት (ሳባ) አዜብ ፩ኛ) ነገ. ም. ፲ ቁ. ፱-፲, ፪ኛ) ዜና መዋ. ም. ፱ ቁ. ፩-፫ ።

የምድያም ካህንና ሊቀ ካህናት እንዲሁም በተጨማሪ የመካከለኛው ምሥራቅ ንጉስ ነገሥት ኢትዮጵያዊው ኢዬተር (ዬተር) እንደ ነበር እውነት ነው ። ምድያም በወዴት እንደምትገኝ የማያውቅ ሰው ቢኖር በዛሬው አነጋገር ላዕላይ ምሥር ወይም ግብጽ ሲሆን ከላይ በክፍል ፲፭ ከቁጥር ፬ ጀምሮ እንደተጠቀሰው ሁሉ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ወይም መልክ ጸዴቅ የጉበኛቸው የታሪክ ከተሞች ኑቪያና ናፓታ መርዌ ናቸው ።

ኢዬተር የሙሴ አማት እንደሆነ የታወቀ ቢሆንም አይሁዶች በሙሴ መሪነት ከታህታይ ግብጽ ወይም ምሥር ከባርነት ነጻ ወጥተው በሲናይ በረሐ ላይ እንደሰፈሩ ኢዬተር የሙሴን ሚስትና ልጆቹን ይዞ እንዲሁም ደግሞ ብዙ ሰዎችና ካህናቱን አስከትሎ ሊጉበኛቸው ወደ ሲናይ ወረደ ። ሙሴም አማቱን ሊቀበለው ወጣ ሰንደለትም ከተሳሳሙም በኋላ እርስ በርሳቸው ደኅንነታቸውን ተነጋገሩ ። ከዚያም በኋላ አዬተር ሕዝቡን ሁሉ ሰብሰቦ ወደ ድንኳኑ ውስጥ ገባ ፤ አቤቱ በሰማይና በምድር ያሉትን ፍጥረታት ሁሉ የፈጠረህ አምላክ ሆይ ይቅር በለን ብሎ ጸለየ ፤ ለአምላኩም የሚቃጠል መሥዋዕት አቀረበ ከመሥዋዕቱም የተረፈውን ሕዝቡም ሁሉ በአንድነት ተሰብስበው በሉ በዚህም ከባርነት ቀንበር ነጻ ለወጡ አይሁዶች እምነትን አስተማራቸው ። ሙሴንም ሕዝቡን እንዴት እንደሚመራቸው የቤተ መንግሥት ሥርዓትንና ሕግን ካስረዳው በኋላ ልዑል እግዚአብሔር የተመ

ሰገን ይሁን እግዚአብሔር ከአማልክት ሁሉ እንደሚበልጥ አሁን እውቀታቸውን ሊቆጥር ተናገረ ። ዘጸ. ም. ፲፭ ቁ. ፩-፩፮፣ ሊየተርም ከወሰዳቸው ሠራዊቶችና ካህናት ውስጥ አብዛኞቹ ከልጁ ጋር ለሙሴ ትቶ ወደ ከተማው ተመለሰ ።

እንዲሁም ደግሞ ጽዮን የተያዘችው በካህኑ በኢዱተር የልጅ ልጅ በራጉኤል ልጅ በሐብሐብ (በአባብ) እጅናት እንጂ በሙሴ እጅ አልነበረችም፤ ለምሳሌ በአድዋ ዘመቻ ጊዜ እጹም ኃይል ከታቦት ጊዮርጊስን ይዘው ወደ አድዋ ዘመቱ ሲል በመሪነታቸው መናገሩ ነው እንጂ ከታቦቱ ጋር ግንኙነት የላቸውም ። ታቦቱን የያዙትና የተሸከሙት ካህናቱ ናቸው ። በዚህ አንጻር ሙሴ ታቦተ ጽዮንን ይዞ ወደ ሲናይ በረሐ ወረደ ሲል በመሪነቱ መናገሩ ነው እንጂ ሙሴ ከታቦተ ጽዮን ጋር ምንም ግንኙነት የለውም፤ ታቦቷን የያዘና የተሸከመ የራጉኤል ልጅ ካህኑ ሐባብ ወይም ሐብሐብ (አባብ) ነው ። ራጉኤልም ራሱ ካህን ሆኖ የሊቀ ካህናቱና የንጉሠ ነገሥቱ የኢዱተር ልጅ መሆኑ የታወቀ ቢሆንም ታቦተ ጽዮን በማን እጅ እንዳለች ለማወቅ ወደ ማስረጃው ወደ መጽሐፍ ቅዱስ እንመለስ ይኸውም ሙሴ የሚስቱን ወንድም የምድያማ ዊውን የራጉኤልን ልጅ ካህኑ ሐባብን (አባብን) እግዚአብሔር ለእናንተ እስጣታለሁ ወደ አለው ምድርና ሥፍራ እንሄዳለን እግዚአብሔር ስለ እሥራኤል መልካም ነገርን ተናግሯልና አንተም ከእኛ ጋር ና እግዚአብሔር ከሚሰጠን መልካም ነገር ሁሉ ለአንተ ለካህኑ ከእሥር አንድ እንሰጥላለንና አለው ።

የራጉኤል ልጅ ሐባብም አልሄድም ወደ ሀገሪና ወደ ዘመዶቹ ተመልሼ እሄዳለሁ አለ ። ሙሴም እባክህ አንተ በምድረበዳ የምንሰፍርበትን አስቀድመህ ታውቃለህና አብረኸን ሂድ አለው፤ አንተ እንደ ዓይኖቻችን ብሌን ትሆንልናለህና አብረኸን ካልሄድክ ግን በዚህ ምድረ በዳ በእሸዋ ሰጥመን እንቀራለን፤ ስለዚህ አትተወን ከእኛም ጋር ብትሄድ ግን እግዚአብሔር ከሚያደርግልን መልካም ነገር ሁሉ ለአንተ እንሰጣለን አለ ሙሴ ። ሐባብም ከእግዚአብሔር ተራራ የቦት ቀን ያህል አብሯቸው ከተጓዘ በኋላ የእግዚአብሔር የቃል ኪዳንን ታቦት የሚያርፍበትን ሥፍራ አስቀድሞ ይፈልግላቸው ዘንድ ለቦት ቀን ያህል በነፋስ ሠረገላ በፈታቸው ቀድሞ ሄደ እነርሱም ሲጓዙ ቀን ደመና ይጋርዳቸው ነበር ዘጉ. ም. ፲ ቁ. ፳፱-፴፩ ከታረመው መጽሐፍ ውስጥ ነው ።

ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ በዚህ ጥናት ውስጥ በክፍል ፮ እንዲሁም ከላይ በክፍል ፲፭ ከቁጥር ፪-፫-፬ ላይ ታሪኩን በመጠኑ እንደ ገለጽኩት ሁሉ

ጃንደረባ በመባል ስለሚታወቀው ኢትዮጵያዊው ልዑልና የአረት ሊቀ ካህን ስለ መልክ ጼዴቅ ጀኛ አንድ አምላክ በሚሆኑ በእግዚአብሔር አብ፤ በእግዚአብሔር ወልድ፤ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ፈቃድና ትእዛዝ ከሐዋርያው ኢትዮጵያዊ ቅዱስ ፊልጶስ ጋር ያደረጉትን ጥያቄና መልስ በአጭሩ እንደሚከተለው አቀርቦለሁ ።

ይኸውም የእግዚአብሔር መልአክ ፊልጶስን በደቡብ በኩል ከኢየሩሳሌም ወደ ጋዛ በምታወርደው መንገድ ምድረ በዳ ወደሆነችው መንደር ተነሣና ሒድ አለው፤ ፊልጶስም ተነስቶ ሒድ እነሆም የኢትዮጵያ ንግሥት ሰብአ (ሳባ) ሕንደኬ ጃንደረባ ታናሽ ወንድም ከሹማምንቶችዋ ሁሉ የበለጠ በገንዘብዋም ሁሉ አዛዥ የሆነ ሰው መልክ ጼዴቅ የሚባል አንድ ኢትዮጵያዊ ሰው ነበረ፤ እርሱም በአራቱ ሕግና ሥርዓት መሠረት የመጨረሻውንና ሃምሳኛውን (፩) ኢየሹልዩ የብሉይ ኪዳን የፋሲካን በዓል ለማክበርና ሊሣለም ከኢትዮጵያ ተነስቶ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ ።

ይህም ሰው አስቀድሞ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በነቢያት የተነገረውን ትንቢት እንደ ተፈጸመ አውቆና ተረድቶ በሠረገላ ተቀምጦ እየሒደ የኢሳይያስን መጽሐፍ ያነብ ነበር ። መንፈስ ቅዱስም ፊልጶስን ወደ ሠረገላው ቅረብና ተገናኘው በዚህ ሳምንት ውስጥ የተፈጸመውን ሁሉ ለሰውየው ንገረው ብሎ አዘዘው ። መንፈስ ቅዱስ ፊልጶስ ወደ እርሱ እንደሚመጣ አስቀድሞ ለመልክ ጼዴቅ ነግሮት ስለነበር ፊልጶስ እየተንቀጠቀጠ ወደ ሠረገላው በቀረበ ጊዜ እንግዳ አልሆነበትም ተፈቅዶልሃልና ገብተህ ተቀመጥ ነበር ያለው ። ጃንደረባው ወይም መልክ ጼዴቅ ጀኛ/ከኢሳይያስ መጽሐፍ ውስጥ ያነበው የነበረ የትንቢቱ ሙሉ ቃል ይህ ነበር ። እንደ በግ ወደ መታረድ ተነሳ፤ የበግ ጠቦትም በሸላቹ ፊት ዝም እንደሚል እርሱም እንዲሁ ሲገርፉት አፋን አልከፈተም፤ በውርድቱ ፍርድ ተወገደ ሕይወቱም ከምድር ተቆርጣለችና ትውልዱንስ ማን ይነግርለታል? የሚለውን ክፍል ነበር ያነበበው ።

ጃንደረባውም ፊልጶስን መልሶ ነቢዩ ይህንን ቃል ስለማን ይናገራል ስለራሱ ነው፤ ወይስ ስለሌላ ሰው በል እስኪ ንገረኝ አለው፤ ፊልጶስም አፋን ከፈተ ከመጽሐፉም ጀምሮ በሳምንቱ ውስጥ በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የተፈጸመውን ሁሉ እየነገረው ሳለ በድንገት ገሊላ ባህር አጠገብ ደረሱ ።

መልክ ጼዴቅም ወይም ጃንደረባው ፊልጶስን መልሶ እነሆ በውሃ እንዳልጠመቅ የሚከለክለኝ ሰው ማን ነው? አለው፤ ፊልጶስም መልሶ

ጃንደረባውን በፍጹም ልብህ በኢየሱስ ክርስቶስ ብታምን ይገባል አለው ። መልክ ጸዴቅም ወይም ጃንደረባው መልሶ ኢየሱስ ክርስቶስ የእውነተኛው አምላክ የአብ የባሕርይ ልጅ መሆኑን አምናለሁ ማለትም ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው መሆኑን አምናለሁ በማለት ኢትዮጵያዊው ሐዋርያ መልክ ጸዴቅ ወይም ጃንደረባ በፍጹም ልብ በማመን አረጋገጠ ።

መንፈስ ቅዱስም ሠረገላው እንዲቆም ይሆን ዘንድ አዘዘ ፈልጋለና ጃንደረባውም ወደ ውሃው ወይም ወደ ባሕሩ ወረዱ ፤ ጃንደረባ በመባል የሚታወቀው መልክ ጸዴቅም በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድ በፊልጶስ እጅ በገሊላ ባሕር በመጠመቅ በዓለም ውስጥ የመጀመሪያ ተጠማቂ ሰው በመሆን የአርባ ቀን በዓለ ፅርገትንና ሃምሳ ቀን በአለ ጴጥቆስጤን ወይም በአለ መንፈስ ቅዱስን ውሎ ከወንድሞቹ ከሐዋርያት ጋር እኩል ሥልጣን ተቀብሎ ወደ ቅድስት ሀገሩ ወደ ኢትዮጵያ ተመለሰ ። ይህ ነው ከላይ በክፍል ፲፩ ከቁጥር ፭ት ጀምሮ በሚገባ እንደተብራራው ሁሉ መድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ከሌላው የዓለም ሕዝብ ለይቶ ለኢትዮጵያውያን ብቻ የሰጠው የእምነት ፀጋና በረከት የተባለው ።

ማስረጃ ፡ አንተ የዘንዶውን ራሶች ቀጠቀጥህ ለኢትዮጵያ ሰዎችም ምግባቸውን ሰጠሃቸው ፤ መዝ. ፭፻ ቁ. ፲፪-፲፭ ፤ በውኑ ይላል ሕያው እግዚአብሔር ፤ ኢትዮጵያዊ አበባ መልኩን ነብር ዝንጉርጉርነቱን እስከ ዓለም ፍጹሜ ይለውጥ ዘንድ ይችላል? ኤርም. ፲፫ ቁወ ፳፫-፳፱ ፤ እናንተ የአበራሌል ልጆች ሆይ ፤ እናንተስ ለእኔ እንደ ኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁም? ይላል ሕያው እግዚአብሔር ። አሞጽ. ም. ፱ ቁ. ፯-፰ ተመልከት ። ማስረጃ ብዙ ጊዜ ከላይ የተጠቀሰ ስለሆነ በአጭሩ ነው ፤ ኢሳ. ም. ፶፫ ቁ. ፫-፲, የሐዋ. ም. ፳ ቁ. ፳፯-፵, ማቴ. ም. ፲፮ ቁ. ፲፱-፳፩, ማር. ም. ፲፮ ቁ. ፲፮-፲፯, የሐዋ. ም. ፱ ቁ. ፴፰-፴፱, ማቴ. ም. ፫ ቁ. ፲፫-፲፭, የሐ. ም. ፫ ቁ. ፫-፲፪, ማቴ. ም. ፳፰ ቁ. ፲፰-፳, ሉቃ. ም. ፳፱ ቁ. ፴፱-፵፯, የሐ. ም. ፳ ቁ. ፲፰-፴, በእነዚህ ላይ ተመልከት ፤ መዝ. ፭፻ ቁ. ፲፪-፲፭, ኤር. ም. ፲፫ ቁ. ፳፫-፳፱, አሞ. ም. ፱ ቁ. ፯-፰ ።

አነሳስቶና አስጀምሮ ላስፈጸመኝ ሁሉን የፈጠረ ያለ እርሱ ፈቃድ ምንም የሆነ ነገር ከቶ የሌለ አልፋ ፤ ወያ ፤ ቤጣ ፤ የውጣ ፤ የሆነ አምላክ ኢትዮጵያንና ተዋሕዶን ሕዝቦቿን በሙሉ በአንድነት ይጠብቅ አሜን ።

በአባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ
፩፻፱፻፳፱ - ፩፻፱፻፳፰
ተፈጸመ

ልዩ ዋቢ (ማስረጃ)

ማስረጃ ዋቢ (በቢልዮ ግራፊ) ለተዋሕዶም ለአርቶዶክስም ለካቶሊክም ይሆናል ፤ አንዱ የሚጠቀሰው መጽሐፍ ለሌሎችም ሃይማኖቶች ጭምር በማስረጃነት የሚያገለግል መሆኑን መዘንጋት የለበትም ።

፩. ምሥጢር ሥላሴ በጥያቄና መልስ ፤
የኢትዮጵያ አባቶች ያዘጋጁት ነው
በአባ ግቴዎስ ዘመን
፩፻፱፻፲፫
አዲስ አበባ ኢትዮጵያ	፯. ሥርወ ሃይማኖት
በአቡነ ባስልዮስ ዘመን ፓትርያርክነት
የካቲት ፲፭ ቀን
፩፻፱፻፳፰
አዲስ አበባ
፪. ፎቱ አፅማደ ምሥጢር አንድምታ ትርጓሜ ፤
ከኢትዮጵያ ሊቃውን ሲያያዝ የመጣ
በአባ ቤተ ማርያም አሸኔ
፩፻፱፻፶፱
ኢትዮጵያ	፰. ሀብትና ጤንነት ፤
ከመስከር የራቀ ሀብቱንና ጤንነቱን ጠበቀ
በመግዛ ሰማ የእምነቱ ነው
፩፻፱፻፵፩
አዲስ አበባ
፫. ላግማዊ ምኒልክ ከታሪካቸውና ከመታየታቸው ፤
በግዛው ጋይላማርያም ሰራቢዮን
ታህሣሥ ፫ ቀን ፩፻፱፻፶፮
ገጽ ፩፻፵፰
አዲስ አበባ	፱. ጋይላማርያም ግጥም
በትያትር መልክ የተረጋገጠ
በትእዛዙ ጋይሎ
ገጽ ፵፯-፵፱
፩፻፱፻፵፩
አዲስ አበባ
፬. ጋብቻችሁ
በግሎብ ሥነ ጽሑፍ ድርጅት የተዘጋጀ
፩፻፱፻፳፩
ገጽ ፴፰
አዲስ አበባ	፲. ከልታማዋ አገሪቱ
በአቢ ጉባኞ
ገጽ ፯
አዲስ አበባ
፭. የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
አጭር የታሪክ የሃይማኖትና የሥርዓት መጽሐፍ
በአባ ተክለ ሃይማኖት ፓትርያርክ ዘመን
፩፻፱፻፵፩
አዲስ አበባ	፲፩. መጽሐፈ ገነት
በአቡነ መቃርዮስ
ነሐሴ ፲፮ ቀን
፩፻፱፻፳፩
አዲስ አበባ
፮. በለ አገር ልማትና የሕዝብ አንድነት
፩ኛ እና ፪ኛ መጽሐፍ የኢትዮጵያና የፖለቲካ
ፓርቲዎች በ፩፻፱፻፳፰ ዓ.ም. በጥያቄና መልስ
በደመቀ መቃፈሪያ
መጋቢት ፩ ቀን ፩፻፱፻፳፮
ገጽ ፲፰-፵፪
አዲስ አበባ	፲፪. መዝገብ ሃይማኖት ወጽሎት
በገቡረዕድ መኮሪያ
ታህሣሥ ፲፭ ቀን
፩፻፱፻፳፩
አዲስ አበባ

፲፫. መሬት የማን ነው
 በአቤ ጉበኛ
 ገጽ ፲፮, ፳፭, ፳፭-፳፮
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፲፪. ፖለቲካና ፖለቲከኞች ለቲቲስ ከተሰጠ መልስ ጋር
 ከአቤ ጉበኛ
 ሚያዝያ ፲፪ ቀን ፎፒዩየድ
 ገጽ ፮፻፲
 አዲስ አበባ

፲፩. የበገና መዝሙር
 ምሥጢረ ሃይማኖት (የሚናገር)
 ከመልእክ ብርሃናት አድማሱ
 ጥቅምት ፳፫ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፲፪. የሰው ልብ የእግዚአብሔር መቅደስ
 ወይም የሰይጣን ማደሪያ ነው
 በተስፋ ገብረ ሥላሴ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፲፮. አምስት አሰማጽ ምሥጢር
 በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ጽ/ቤት
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፲፭. አረመኔው ፋሺስት
 ከፎፒዩየድ-ፎፒዩየድ
 ከፍጡር አብርሃም
 ገጽ ፳፮, ፳፱-፳፻፱
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፲፱. የዛሬዋ ኢትዮጵያ የቅዱሳት መጻሕፍት
 የታሪክና የሥነ ጥንት ኢትዮጵያ ናት
 በቅዱስ ቢናዶስ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳. መረሐ ምእመናን
 በጠቅላይ ቤት ከሀገት ጽ/ቤት
 ጥር ፮ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፩. መርሐ ፅውር ከቅጥር መጽሐፍ የተውጣጣ ነው
 በንግድ የተሠራ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፪. ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን
 ፯ቱ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን
 በፈቃዱ ተመኝ
 ሚያዝያ ፳፮ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፫. መጽሐፈ ጧዋታ ሥጋዊ ወመንፈሳዊ
 ከዘነበ ኢትዮጵያዊ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፬. የሚሰግዱልን ልጆች መባዬን ይዘው
 ከኢትዮጵያ ወደ እኔ ይመጣሉ
 በኢየሱስ ጽ/ቤት
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፭. የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የሕጻናት መምሪያ
 በአስተው ተፈራ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፮. መንፈሳዊ ጉባዔ ዘመንግሥተ ኢትዮጵያ
 የጋብቻ ደንብና ሥርዓት
 በጉባዔ ሊቃውንት
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፯. ቃለ እግዚአብሔር
 በአባ ፈልደስ ዳላስ
 ፎፒዩየድ
 አሥመራ

፳፰. የቅዱስ ያፌድ ታሪክና የዜግው ምልክተኛ
 በትንሣኤ ዘጉባዔ
 ግንቦት ፲፮ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፳፱. ትንሽ የቅዱስ መጽሐፍ መዝፈኛ
 ትርጉም በዘመንፈስ ቅዱስ አብርሃ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴. ተግማጽና ምክር
 ከአለቃ ገ/መድኅን የተገለበጠ ተዋሕዶን
 የሚኩንን ነው ፡
 በዘመንፈስ ቅዱስ አብርሃ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፩. ተአምረ ግርያም ሥነ ፍጥረት አምስት አሰማጽ
 ምሥጢረ ምዕላድ መርሐ ፅውር
 በአባ ገብረ ወልድና በመምራ ተክለ ዮሐንስ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፪. ኢትዮጵያውያን ፈላስፋዎች ሐተታ
 ዘበርሐ ያዕቆብ አክሱማዊ ወልደ ሕይወት አንፍራዛዊ
 ትርጉም በዘመንፈስ ቅዱስ አብርሃ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፫. አልወሰድም
 በአቤ ጉበኛ
 ስለ ምርጥ የሆኑ የአምነት ቃላት
 ገጽ ፳፱-፳፭, ፳፭-፳፮, ፳፻-፳፻፮, ፳፻፮, ፳፻፱
 ፎፒዩየድ, ስለ ሙሉ ፎፒዩየድ, ፎፒዩየድ, ፎፒዩየድ, ፎፒዩየድ, ፎፒዩየድ
 ሐምሌ ፲፱ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፬. ትምህርተ ክርስቶስ ዘሰንደር ሱንግ
 (ኢትዮጵያዊ ስግዕት በሕገድ) ሀንዳዊ ስግዕት
 ትርጉም በዘመንፈስ ቅዱስ አብርሃ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፭. ከጽንሰት እስከ ሞት ፡ የፍጡር ግድታ
 በዋንቅ መውለድ ፡ በአግር መኖር ፡ በጸሐፊ መሞት ነው
 ከም/ያሥር አለቃ ግርግ ጥሩ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፮. ቤተ ክርስቲያን ሥርዓቷ ከመሻሻል ጋር
 በአባ ኪዳነ ግርያም ጌታውን
 ፎፒዩየድ
 ሐረር

፴፯. ጠቃሚ ምክር ትፍሥሕተ ልብ (የልብ ደስታ)
 በምናሴ የሥጋት
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፰. በጎ ተግባርና መንፈሳዊ ምክር
 ሞቶ የተነሣው የተነሳቱ መምህር
 በመምራ ጋይሌ ጊወርጊስ ወልደ መድሀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፴፱. እስከ ማዕከሉ ተሰነከሱ በዘልሁን ጌታትክመ
 በአባ ተስፋ ወልደ ሥላሴ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵. እድሜ መንገድ ትዝታዬ
 በተስፋዬ የውነቱ
 ገጽ ፶፮-፷፭
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵፩. አንድነት የሀገር ጉልበት
 በግራዝማች አበበደም ራዲ
 ገጽ ፮, ፲፫, ፲፮-፲፱
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵፪. ከኢትዮጵያ ቅዱስ ቢናዶስ
 ለኢትዮጵያ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
 የተሰጠ ፎፒ/ፎፒ/ፎፒ/ ቢናዶስ
 በቅዱስ ቢናዶስ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵፫. ጠቃሚ ምክር
 በአስፈላጊ የደሰው
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵፬. ሕልውና ሥላሴ ዘለዓለም (የሥላሴ መኖር
 ዘለዓለም) ስለ አርፎላውያን
 በመጋቢ ሐዲስ ገብረ መድኅን ደስታ
 ፎፒዩየድ
 አሥመራ

፵፭. የሃይማኖት ጋሻ ለጠላት መመለሻ የይሐዋ
 ምሥክርና ነን በማለት ሕዝቡን ለሚያታሉ
 ሐሰውያን ነቢያት መልስ
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

፵፮. አምሥት አለማጽ ምሥጢር አሥርቱ ቃላት
 ሲደሰቱ ቃላት ወንጌል አርእስት ምግባራት
 ስለ ጸሎት
 በአባ ቴዎፍሎስ
 ሰኔ ፯ ቀን
 ፎፒዩየድ
 አዲስ አበባ

ግጹ፡ የአርቶዶክሳውያን ምላሙን እምነት
አሥርቱ ታላቅና በድቡቱ ታላቅ
በአቡነ ኢፕርስ አላስ ዘጉንደር
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ኢትዮጵያ ትቅደም
በታደሰ ገብረ ሕይወት
ገጽ 15-28
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ሙጽሐፈ ብርሃን ዘአስተታብእዎ አጋው
መነኩሳት
በአባ ገብረ እግዚአብሔር
ወአባ ወልደ አብርሃም
ጀጢዘደጃደ
አሥመራ

ግ፡ ሃገር የማን ናት ሰው በታች አያውቅም
በመቶ አለታ በለጠ ምሕረቱ
ገጽ 5, 15, 18-19, ስለ ፀ/ፍጹ, ፀ፱, ፀ፺, ፀ፻, ፀ፻፵፭
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ምዕላድ ምሥጢር (የምሥጢር ጉተራ)
በዘለቀ እውነቱ
ጀጢዘደጃደ-ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ታሪክ ነው ገበያ የሁሉ መጥያ
በአያሌው ተሰማ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ የዓለም መስተዋት
በአሐዱ ገብረ
ገጽ 85-9
የካቲት 15 ቀን
ጀጢዘደጃደ

ግጹ፡ በሥነ ፍጥረትና በኪነ ጥበብ መራመድ
በአለቃ ሐረገወይን በየነ
ጀኛ ሙጽሐፍ
ጊዮዝያ ፍጹ ቀን ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ዜና ዕበዩ ልአቡን ተክለ ሃይማኖት ኢትዮጵያዊ
በሊቀ ሊቃውንት ጋደሉ መስቀል
ሀዳር 28 ቀን
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ የብፁዕ አቡነ ኢፕርስ ሐውልት ምረቃ
በሥነ ጥበብ ሚኒስቴር
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ርትዕት ደላቲ ሃይማኖት- ለቅዱሳን አበዊነ
በመምህር ኪዳነ ግርጌም
ለካቲሊኩ ለአባ አየለ የተሰጠ መልስ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ በለ ግማለድ የአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን
ሥነ ሥርዓት በጥያቄና መልስ
በአባ ገብረ ሚካኤል ልሳነ ወርቅ
በግምት ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ግጹ፡ ሁለተኛ መርሐ ምዕመን
(በለ አማላጅነት ነው)
በትንግሥ ዘጉባዒ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽ፡ ሙጽሐፈ ጥበብ ፡ ዘአስተታብእዎ እገው
ማንበረ ቢዘን (የቀጥና ነው)
በቢዘን መነኩሳት
ጀጢዘደጃደ
አሥመራ

ጽፍ፡ የምጽአት መታሰቢያ (የፈጣሪያችንና የአምላካችን
የኢየሱስ ክርስቶስ እንደገና ለፍርድ የሚመጣ
መሆኑን የሚናገር ምሥጢር ነው)
በሰብስተ ወንጌል
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ መልእክተ ርትዕት ዘሃይማኖት
በአባ ባበልዮስ ሊቀ ለጳላት
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፎ፡ መንገድ ሰማይ
በግራዝማች ጋደሉ በላይነዕ
ጎዳር 15 ቀን
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ ትምህርትና ምላሌው
በለ አራቱ ባሕርያት ሥጋ የሚናገር
በዘለቀ እውነቱ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ የዓለም ጠባይ ጋዲትና ብካይ
ከብላታ ወልደ ጊወርጊስ
ጥቅምት 28 ቀን
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ የአስትርኖሚ ጂዮግራፊ በለ ፀሐይ ጋደልና
ሰበሰቡች ፍጥረታት የሚናገር ነው
በግዕዙን መሀዲ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ አምስት መንገዶች በጉዞ ምዕራፍ ላይ
(የሚነጋገሩት በለ ሃይማኖትና በለ መላእክት
በለ ልዩ ልዩ ፍጥረቶች ነው)
ከብላታ ወልደ ጊወርጊስ
ጀጢዘደጃደ

ጽፍ፡ ከሥራ በኋላ ሥራ ስትፈቱ
ዕንቅጥልሽ ተጫውቱ (የዕንቅጥልሽ ጭውውቱ
ከሙጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ነው)
በብላታ ወልደ ጊወርጊስ
ጥቅምት 28 ቀን
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ መልክአም ሰይፈ ነበልባል
(ጥልቅ የሆነ መንፈሳዊና ሥጋዊ ምርምር)
የሆነ የሃይማኖት ፍልስፍና አለበት
በአባ ገብሩ
ገጽ 8, 18, 28, 38, 48, 58, 68, 78, 88, 98, 108, 118, 128, 138, 148, 158, 168, 178, 188, 198, 208, 218, 228, 238, 248, 258, 268, 278, 288, 298, 308, 318, 328, 338, 348, 358, 368, 378, 388, 398, 408, 418, 428, 438, 448, 458, 468, 478, 488, 498, 508, 518, 528, 538, 548, 558, 568, 578, 588, 598, 608, 618, 628, 638, 648, 658, 668, 678, 688, 698, 708, 718, 728, 738, 748, 758, 768, 778, 788, 798, 808, 818, 828, 838, 848, 858, 868, 878, 888, 898, 908, 918, 928, 938, 948, 958, 968, 978, 988, 998
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ጽፍ፡ መልእክተ ርትዕት ዘሃይማኖት
በአባ ባበልዮስ ሊቀ ለጳላት
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ፎ፡ ሐተታ መናፍስት ወፃዕድ ነገሥት ምስለ
ፍካሬ ኢየሱስ ወባቢል (በለ ትምህርተ መለኮትና
በለ ማንኛውም ተፈጥሯዊ የሆኑ ነገሮች ውሉ
የሚያስረዳ ሲሆን ነገር ግን ሰዎች ስላልገባቸው
የጥንቁላ መጽሐፍ አድርገው ይወስዱታል እንጂ
በየትም ቦታ የማይገኝ የምርምር የፍልስፍና
መጽሐፍ ነው ።)
የሰማያትና የበዋክብቶች ምርምር
በኢትዮጵያ ሊቃውንት የተዘጋጀ ።
ትርጉም በዘመንፈስ ቅዱስ አብርሃ
ጀጢዘደጃደ
አሥመራ

ፎ፡ ዳግማዊ ቴዎድሮስ
(በለ ሃይማኖትና የሕላት እመጣጥ ያለበት ነው)
በአለታ ወልደ ግርጌም
ጀጢዘደጃደ

ፎ፡ ሐርስኩፕ ጋዲዝ ከዋክብት
(ይህም ከፍተኛ የሆነ የምርምርና የትተሎጂ
መጽሐፍ ነው) በለ አራቱ ባሕርያት ሥጋ በለ
ብርሃናትም አለበት
በባዕዶች ከኢትዮጵያ አውደ ነገሥት ተውጣጥቶ
የተወሰደ ነው ፤ ለእነዚህንጅ አምላክ ሲባል ፤
ሰዎች ይህን መጽሐፍ ምን ብለው ይበይሙት
ይህን የጥንቁላ ወይንስ የምርምር?
ትርጉም በአየለ አገናኛር
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ፎ፡ የተማሪው ልጆች በትኔ የተቀመመ
የግጥም ፍትሐት ጋር
በአበባው ይገባው
መስከረም 8 ቀን
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ፎ፡ የትምህርትና የተማሪ ቤት ትርጉም
በሐዲስ አላማጥሁ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

ፎ፡ አጭር የቤተ ክርስቲያን ታሪክ
ለሁለተኛ ጊዜ ተሻሽሎ የታተመ
በሉሊ ሙላኩ
ጀጢዘደጃደ
አዲስ አበባ

፪፮. ወላጊቱ ለምሳክ በኢትዮጵያ
በአለቃ ለያሌው ታምሩ
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፪፯. ያለ ብስጭትና ያለ ጭንቅ የመኖር ዘዴ
ገጽ ፳፮፣ ፴፪-፵
በሥራም ተክለ ሃይማኖት
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፪፰. የአስማኤል ቀጥቋጦ (የአምነት ታሪክ ነው
ከትዳስ መጽሐፍ የተወሰደ)
በብላታ ወልደ ጊወርጊስጤ
፩፻፱፻፶፱
አዲስ አበባ

፪፱. ጋዘንና ደበታ የዓለም ታላላቅ ለጭጭር ታሪኮች
ገጽ ፩፣ ፳፣ ፳፭፣ ፶፪፣ ፸፮፣ ፸፱
በሻምበል አፈወርቅ የሐንበ
፩፻፱፻፸፪
አዲስ አበባ

፫. ድብልቅ
ገጽ ፳፯
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፶፯
አዲስ አበባ

፫፩. ቅድሚያ ስድስት ተሰባስቦ የሰራፍ የክፍተት ሂደት
ያለውን ግራም የሆነ ጋደል ታል ጠቅሷል
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፪. ሰውቀት
ገጽ ፩፣ ፳፭
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፫. ሳይንስና ፋናወ (በሰ ፀሐይ በሰ ከሞክብት
በሰ ባለ ይት ማዕዘን ወይን ትሪያኦንግል በሰ
ተለያዩ ፍጥረታት ስበት ነው)
በተስፋዬ ነጋሽ
ገፋር ፳፭ ቀን
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፬. አንድነትና ኅብረት የነጻነት መመሪያ
ኢትዮጵያ ለጆረች ወደ አግዚአብሔር ዘርግታ
ትጻልያለች በሰ ልጆቿም የመንፈስ ቅዱስን
በረከት ትቀበላለች ይላል
ከሥዕላዊ መግለጫ ጋር
በአሊ ክበደ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፭. የቅኔ እዝመራ (ሃይማኖታዊ የሆነ ጥቅስ
ያለበት ነው)
በከበደ ሚካኤል
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፫፮. የዓለም መቀነት የአምነት ገንቅቴና በዓለም ላይ
ገጽ ፴፫-፵፪
በበኩረጽጥን ተስፋዬ
ጥር ፩ ቀን
፩፻፱፻፶፱
አዲስ አበባ

፫፯. ለዓምና ሐዋን ጽፈውት የተገኘ ማህበራዊ
ልብ ወለድ
ትርጉም በጌታቸው ኃይሌ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፰. የልጆች ሁኔታ በቤትና በትምህርት ቤት
የወላጆች የወጣቶችና የአስተማሪዎች መረ
በሰ አምነት ነው
ትርጉም በአምነት ገ/አምላክ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፫፱. እኔና አንተ
ገጽ ፲፮፣ ፴፪፣ ፳፮፣ ፶፪፣ ፶፬
በአሸግሬ ታደሰ
፩፻፱፻፶፯
አዲስ አበባ

፬. መዝሙረ ወንጌል
በመገገሥቱ መኳንን
፩፻፱፻፸፪
አዲስ አበባ

፬፩. ምስትላቅል
ከብሩ ደስፋ ለመድኃኔ ዓለም ብሏል ደራሲው
በመጀመሪያ ገጽ
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፬፪. ሐጻፊ ነፍስ ወሥጋ የነፍስና የሥጋ ግደሻ
በምናል የሥጋት
፩፻፱፻፸፫
አዲስ አበባ

፬፫. የዓለም ድርጅቶች በዓለም
በታደሰ ለብጻ
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፬፬. ሥርዓተ ቅዳሴ
በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በቅዳሴ ጊዜ
የግንባር የግንባር አሉት ትልቅም ትንሹም ያጠነት
ዘንድ በግልጽና በአግባብ በአጭር ዘዴ የተሰናዳ
(የአምነት የአሉት መጽሐፍ ነው)
በየግን ብርሃን ጌታነህ
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፬፭. የጸሐፊና ሰነድ (የጭር ታላት ያለበት ሰውንና
አምላክን ለይተ ለማወቅ የሚፈልግ በልዩ አባባል
የተቀመረ መጽሐፍ ነው)
በየግን ብርሃን ጌታነህ
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፬፮. መቅደስ ኩላሊትና ለአግዚአብሔር ለምላክነት
ትእዛዙ ለአግዚአብሔር ወያቢርህ አእድንተ
በሰ ክርስቲያን የሃይማኖትና ምግባር ነው
በሊቀ ሊቃውንት ገብረ አብ
የካቲት ፲፭ ቀን
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፬፯. የኢየሱስምና የትዳሳት በታዎች ታሪክ
በአውሎስ መን አመና
ዓመተ ምህረት የሰውም ነገር ግን በግምት
፩፻፱፻፶፫
አዲስ አበባ

፬፰. አግዚአብሔር እውነተኛ ይሁን
(በሰ የሆነ ወይም ኦርቶዶክስ አሳውያን
መሰረት የተጻፈ ነው)
ትርጉም በዓለም ለባታሚ ድርጅት
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፬፱. በቅርቡ ከአምላክ የሚመጣ ታላቅ በረከት
(ይህም የኦርቶዶክስ መጽሐፍ ነው
የታተመበት ዘመን ገደብ አለቀቀደ
በፊተኛው እትም አድርገዋለሁ) ።
፩፻፱፻፶፮ ሉጋ
አግሬካ

፭. መዝገብ ሃይማኖት
በቅድስት ሥላሴ የድርሰት ክፍል
፩፻፱፻፶፱
አዲስ አበባ

፭፩. መጽሐፈ ሥነ ፍጥረት ምስል ለምስቀ
አእማደ ምሥጢር
በሊቀ መገብ ፀጁበ ጊው
፪፻/ ፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፭፪. የይሐዋ ምሥክርና ሃይማኖታቸው
በመራጭት ክርስቶስ ማንበር
፩፻፱፻፶፮ ሉጋ
አግሬካ

፭፫. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ
ቤተ ክርስቲያን ታሪክ
በአባ ጉርጉርዮስ
፩፻፱፻፶፯
አዲስ አበባ

፭፬. መለኮታዊ ኃይል
በተክለ ማርያም ገዛሽኝ
ሐዋሖ ፳ ቀን
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፭፭. የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ
በአባ ጉርጉርዮስ ሊቀ ጳጳስ
፩፻፱፻፸፭
አዲስ አበባ

፭፮. መጽሐፈ አሜን
የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ባሕልና
ታሪክ ለምስቀ ሉሊት የሰውም ለምነት
በማንገድ የሚያስፈልግ የሚገልጽ ነው
በአክሊል ብርሃን ወ/፪ርቀስ
፩፻፱፻፶፮
አዲስ አበባ

፩፻፮፡ መርሐ ልቦና
 ስለ ግዕዝ ቋንቋ በኢትዮጵያ የሥራትና
 የወንጌል እምነት ሰላት ብዙ ጠቃሚ
 የሆኑ መረጃዎችን የያዘ መጽሐፍ ነው
 በሊቀ ጳጳስ አብነት ብርሃን ውቅ
 ግሪፍታል ፍጅ ቀን
 ፩፻፱፻፵፭
 አዲስ አበባ

፩፻፳፡ መሠረተ እምነት ዘቢተ ክርስቲያን አርቶዶክስ
 ባዊት ተዋሕዶ
 በአቡነ ጉርጉርዮስ
 ፩፻፱፻፸፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ግርድ ሉተር
 ትርጉም በኢግ
 ፩፻፱፻፶፱
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ባሕረ ሐብብ ወፍክረ ከዋክብት ከልበ ሰዋ ጋር
 በተሰሩ ግብት
 ፩፻፱፻፶፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ጥንተ ለግን ዘኢትዮጵያ
 በርዕሰ ደብዳቤ ፅቀበ እንድርያስ
 ፩፻፱፻፳፫
 አሥመራ

፩፻፺፡ ተወቀቡኑ እምሐሳውያን ነቢያ
 በመንበረ ፓትርያርክ
 ሐምሌ ፪ ቀን
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ አስደናቂ ተለምር ፪፻/፲፮ ተዛብሎ የወጣ
 በሊቀ ብርሃኖች መርቆርዖስ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ሃይማኖት የለዋንን መቃብር አንድ አያደርገንም
 በመንበረ ፓትርያርክ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ክብረ ቅዱሳን
 በቀሲስ ክፍያለው መራሒ
 ግንቦት ፲፮ ቀን
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ የቤተ ክርስቲያን አስተዋጽኦ ለኢትዮጵያ
 ሥልጣኔ
 በቀሲስ ክፍያለው መራሒ
 የካቲት ፲፮ ቀን
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ወላዲተ አምላክ በመጽሐፍ ቅዱስ
 በዲ.እቤ-ሐና በዲ.ጀኔ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ቁፍ ቅዱሳት መእሳዮች ምንጮች በኢትዮጵያ
 አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
 በዲ/ዲበኩሉ ዘውዴ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ የኢትዮጵያ ሥልጣኔ
 በበላይ ግደይ
 ፩፻፱፻፶፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ግምድ ሃይማኖት
 በብርሃኑ ጉብኝ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ኢትዮጵያ
 በግርግ ዘውዴ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ፍጥረ ብርሃን
 በአሥራት ገ/ግርያም
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ፍትሐ ነገሥት ብሔረ ሕግ ወቀጥናት
 መእሳዮች እምላካውያት ቀናጥናት ቤተ
 ክርስቲያናውያት
 በዲ/ዲበኩሉ ዘውዴ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ትምህርተ መለኮት
 በዓሥራት ገ/ግርያም
 ፩፻፱፻፶፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ መቶ ተለመድና ከተኩላ ዝምድና
 በሊቀ ጠባብት አያሌው ታምሩ
 ለአባ አየለ መልስ የተሰጠበት ነው ለካቶሊኮች
 መስከረም ፱ ቀን
 ፩፻፱፻፶፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ሰው ሆኖ እንከን ልቡና አለህ የእግዚአብሔርን
 የጌትነቱን ምሥጢር የግወት ብርሃን በልቡናህ
 ተፈንተቀብሃለህ ሃይማኖትህን በእእምርህ
 የምትመዝንበት የሃይማኖት ግዛን እነሆ
 ለካቶሊኮች መልስ የተሰጠበት ነው
 በመልእክ ብርሃን አድግሎ ጀምበረ
 ነሐሴ ፩ ቀን
 ፩፻፱፻፶፭

፩፻፺፡ የኢትዮጵያ እምነት በሰሰቱ ሕግጋት
 በሊቀ ጠባብት አያሌው ታምሩ
 ፩፻፱፻፶፫
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ከተኩላ ሃይማኖት
 ከተዋሕዶ ወጥቶ የኅርሱነታን ተግባር
 ለነበረው ዘመንፈስ ቅ. አብርሃ
 በግሪፍ የተሰጠ መልስ ነው
 በመልእክ ብርሃኖች አድግሎ ጀምበረ
 ጥር ፮ ቀን
 ፩፻፱፻፶፱
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ስለ ክርስቶስ
 ባሕርያት እካላዊ ተዋሕዶ የምታምንው
 ትምህርት ይህም ከተዋሕዶ ወጥቶ የካቶሊክ
 የእፍ ምላሽ ላሽ የነበረ ቢሆን መልሱን
 ከላይ በቀጥር ፩፻፵፱ በተጠቀሰው
 መጽሐፍ ተሰጥቷል
 በዲ/አባ አየለ ተከላይሃይማኖት
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ዜና ኢትዮጵያ
 በሀገረ ቅድስት ኢየሩሳሌም
 በአባ ፈልጶስ ላለስ
 ፩፻/መጽሐፍ
 ፩፻፺፻፱-፩፻፺፻፳፮
 አሥመራ

፩፻፺፡ የሰነድ ግንባራዎች
 አስተርጓሚ በአቡ ፈልጶስ
 ፩፻/መጽሐፍ
 ፩፻፱፻፶፫-፩፻፱፻፷፭
 አሥመራ

፩፻፺፡ ክብረ መስቀል
 መስቀል ምንድን ነው በተለይ
 ሥልጣኑን ያስበረተ የመስቀል ታሪክ
 በግንባራው ወቅት ማረከቲር
 ፩፻፱፻፶፱
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ የኢትዮጵያ ታሪክ
 ገጽ ፩፻፳፭-፩፻፵፭
 በአባ ጋስፓሪን
 ፩፻፱፻፶፫
 አሥመራ

፩፻፺፡ ስምዎ ጽድቅ ብሔራዊ
 በመሠረተ ሰብሐት ለአብ
 ፩፻፱፻፶፭
 አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ትንቢተ የሸሀ ሐሊን ገብርኤል
 አቅራቢ በጋላ ተፈራ
 ፩፻፱፻፶፱
 አዲስ አበባ

፩፻፱፮. ትውፊታዊ የሳብ ዘመናትና ታሪኩ
በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አቋምና
ሥርዓት መሠረት
በመሠረት ሰብሐት ለአብ
፩፻፱፻፲፮
አላብ አበባ

፩፻፱፻፲፱. ቃል እግዚአብሔር ነበረ ሁሉ በእርሱ ሆነ
በመሠረት ሰብሐት ለአብ
፩፻፱፻፲፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ዛሬ ያህኒት የኅገ ልሰማይ
የከተሰሙ ብርሃን ስብከት ወንጌል ግንባር
፩፻፲፱ / ሙዳሐሩ
በመንበረ ፓትርያርክ
፲፫ ፪ ቀን
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. እስሱም ያህኒት አምን ለእነሱ ሊትተዳድ
ተዳግሞ ለጥበብ ፈሪያ እግዚአብሔር
ፍጥተ ጥበብ
በእስረክ የጌሰው
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. እግዚአብሔር በፍጥረቱ ለፍጥረቱ
ደታወቃል
በከገረ ርዕዩ ተብሎ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. የእለምር መከፈቻ
በጋይሱ ልማቱ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. የጋብቻ ጠንቅ
የፈረኩት ይደርሳል ትናት ቤት ያፈርሳል
በመከራ እጥኝቷት በሚያስደግቅ አጣት
በወንድይራራ ይመር
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ጋብቻና የወሊድ ቁጥጥር
በሽፈራው መንገድ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. አውቀን አንታረም
በእቢይ አበበ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ሙዳሐሩ ትዳስ ይናገር
የክርስትና ሃይማኖት መሠረት
ትርጉም በደብ ካግሁን
የተፈጠረ በግምት ፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ሥርዓተ ጋብቻ
በቀሰሰ ከፍያለው ሙራሐ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ትምህርቱ የግድግዳ ብርሃን መስታወቅ
በአም ላንኤል ደሴ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. የቤተች መንፈሳዊ እይወት
በቀሰሰ ከፍያለው ሙራሐ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. የመንፈስ ጋብቻ
በከቡድ ወልደሚካኤል
ጥቅምት ፳፫ ቀን
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ታላላቅ ምዕራፎች ከታላቁ ሙዳሐሩ
በሴንትራል ግብት
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ግዛግል የተለመደ ሕግ ነው
፩፻፲፱፻፲፱ / ሙዳሐሩ
መምህር ኪ/ግርያም ገ/አይወት
፩፻፱፻፳፱-፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ጋብቻቸው
(በቤተ ክርስቲያን ሥርዓትና በእግዚአብሔር
መንፈስ የተመራ)
በአቡራ ጀምበራ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ቅዱስ አውግስጢኖስ
በምሥራች ድምጽ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. “ይ” ነገሱ ተገኝ “ቢ” ፈደላ ተለውጦ
በሀላፊ ተክለ ግርያም
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. የአንድነት ገብታ
በግራ አገማች አስገደም ረዳ
በግምት ፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ፍጥተ ብርሃን
በዘርዘራን ተካላ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ወንጌልን በእስረክ ጥምቀት
በአንዲት ጥምቀት እየምናለን
በጠቅላይ ቤተ ክህንት
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ከምሥራት ምዕራብ
በዓለም እየሁ ብሩ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፱፻፳፱. ግዕድተ ብርሃን
በዓገማዊ ምሙሰቢያ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. ሥርዓተ ትዳሴ
ለተሳውስትና ለዲያቆናት ሁሉ የሚገባ ፤ አምስት
እለግድ ምሥጢር አሥርቱ ታላት እሪት ለድቡቅ ታላት
ወንጌል ለኢትዮጵያ ሕዝብ ክርስቲያን ጥቅም ከብሉይና
ከሐዲስ ክሊቃውንት የተወጣጣ ቃል
በመምህር ገብረ ኪዳን ውጦ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. ሙዳሐሩ ምክር በኪስ
በኢሳይያስ ዓለሜ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. የእድሜና የዘመን መቆጠሪያ በኢትዮጵያ
መንግሥት ከመሠረተ ከተማዊ ስብስታህ
እስከ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ
በዓይነ ዓለም ገ/ግርያም
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. ምዕላድ ምሥጢር
የምሥጢር ጉተራ
በበላቀ እውነቱ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. የጥበብ ፋና
ግንባት ጥበብ በዕውቀቱ ከበረሃ አዘነ በእድሱ
በፍቅረ ሥላሴ ወልደ ሐና
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. ጋብቻና ጊዜው
(በአምላክ ትእዛዝ የተፈጸመ
የጋብቻ ሥነ ሥርዓት ግለት ነው)
በኤልያስ በዛህ
ነሐሴ ፲፫ ቀን
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፱. ቃሉ ይናገር
በኢትዮጵያ ሙዳሐሩ ትግ
፩፻፱፻፳፱
አላብ አበባ

፩፻፳፮፡ ዓውደ ፍትሕ
(በጣም ጥልቅ የሆነ የእምነት ቃላት
ያለበት መጽሐፍ ነው)
በምናሴ ዘሥጋት
መጋቢት ፳፯ ቀን
፩፻፱፻፵፮
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ በተለይ ታትሞ የወጣ
የዓፄ መስቀል በዓል መታሰቢያ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ
፩፻፱፻፵፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ የቤተ ክርስቲያን (ምዕመን) ገዥዎ አርሱ ነው
የመጀመሪያ ስለሆነ ከሙታን ሁሉ ቀድሞ ተነሣ
ለሁሉ ገዥ ይሆን ዘንድ ፋላስ፡ ም፡ ፩ ቀ፡ ፲፭
በትንሣኤ ዘንብዓ
፩፻፱፻፶፯
አዲስ አበባ

፩፻፳፡ መጽሐፈ ትበልበት
አንድነትን ሦስትነትን በሚገባ የሚያብራራ
ከመጻሕፍተ ሊቃውንት የተውጣጣ ጥቅስ የያዘ
የዋልደባ አበው-መንኮሳትን የኢትዮጵያ
ሊቃውንት ያዘጋጁት የአጅ ጽሑፍ ነው
በኢትዮጵያ ሊቃውንት
፩፻፲፯፻፲፯
ዋልደባ

፩፻፳፭፡ የግራኝ አህመድ ወረራ (አብዛኛው ስለ
ሃይማኖት ነው)
በተክለ ጻድቅ መኩሪያ
፩፻፱፻፳፮
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ ዓፄ ምኒልክ እና የኢትዮጵያ አንድነት
የከተተ አዋጅ
ገጽ ፪፻፳፯
በተክለ ጻድቅ መኩሪያ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፳፫፡ አጼ ዮሐንስ እና የኢትዮጵያ አንድነት
የሃይማኖት ክርክር በቤት እምሐራ በቡሩ ሚዳ
ገጽ ፩፻፲፯-፪፻፫
በተክለ ጻድቅ መኩሪያ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ አጼ ቴዎድሮስ እና የኢትዮጵያ አንድነት
የሮማ ካቶሊክ በኢትዮጵያ ተዋህዶ ላይ
ያደረገው የተጽዕኖ መከራ በሚገባ
የሚያስረዳ ነው፤
ገጽ ፳፱-፯፱፣ ፩፻፵፱-፩፻፶፯
በተክለ ጻድቅ መኩሪያ
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ አጼ ቴዎድሮስ
ገጽ ፩፻፳፭-፩፻፲፭
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፳፭

፩፻፳፮፡ አጼ ዮሐንስ
ገጽ ፲፫፣ ፩፻፲፭፣ ፩፻፵፮-፩፻፶፮፣ ፪፻፳፭፣
፪፻፶፮፣ ፪፻፳፭፣ ፪፻፳፭
በግም ውድነህ
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፯፡ አጼ ምኒልክ
ስለ ሃይማኖት
ገጽ ፳፩፣ ፳፫-፳፮፣ ፳፱-፩፻፲፭፣ ፩፻፲፱፣ ፩፻፳፭፣ ፩፻፶፮
በአውሎስ ሞሞ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ የግዕዝ ክፊያት የሥነ ጥበብ ቅርስ ገባብ
ከነትርጓሜው ጋር ቅጂዎ በሙሉ በሃይማኖትና
በታሪክ የተዋሰነ ነው፤ ፩፻፲፱ መጽሐፍ በኢትዮጵያ
ጽንጽዎች እ.መ.ባ.ሚ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ የግዕዝ ቅጂያት የሰነድ ቅርስ
ገባብ፡ ከነትርጓሜው ፪፻ መጽሐፍ
በኢትዮጵያ ጽንጽዎች እ.መ.ባ.ሚ
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፫፡ የጥንቷ ኢትዮጵያ ትንሣኤ ታሪክ
በሙሉ አብዛኛው ቃል የሃይማኖት ነው
በመሪ፡ ሪስኤ፡ ኢም በላይ
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ የብሉይ ኪዳን የኢትዮጵያ ሊቃውንት
አንድምታ ትርጓሜ የብራና
በኢትዮጵያ ሊቃውንት
በግምት ፳፫-፩፻፲ የተጻፈ
ዋልደባ

፩፻፳፱፡ ሃይማኖት አብው የኢትዮጵያ ሊቃውንት
አንድምታ ትርጓሜ የብራና
በግምት ፩፻፳፫ የተጻፈ
ዋልደባ

፩፻፳፫፡ አራቱ (አርባዕቱ) ወንጌል
የአናት ኢትዮጵያ ሊቃውንት
አንድምታ ትርጓሜ
በልዑል አልጋ ወራሽ ተፈሪ ሙ.
፩፻፱፻፲፮
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ አሥራ አራቱ ቅዳሴያት ከትምህርት
ገቡንት ጋራ እንዲሁም ከኪዳን መስተብቅሶ
ሊጠን ጋር አንድ ላይ በኢትዮጵያ
ሊቃውንት ትርጓሜ እንደተረገሙት
በአልጋ ወራሽ ልዑል ተፈሪ ሙ.
፩፻፱፻፲፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ ከመጻሕፍተ ሊቃውንት ውስጥ የቅዱስ
ዮሐንስ አፈወርቅ ከድርሰት ጋር የኢትዮጵያ
ሊቃውንት አንድምታ ትርጓሜ
በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፳፮፡ ከብሉይ ኪዳን ውስጥ መጽሐፈ ሕዝቅኤል
ኢትዮጵያዊ ብቻ ከኢትዮጵያ ሊቃውንት
ሲያያዝ በመጣው አንድምታ ትርጓሜ
አላቃ ኪዳን ወልድ ክፍለ የተረገሙት
በአለቃ ኪዳን ወልድ ክፍለ
፩፻፱፻፲፮
አዲስ አበባ

፩፻፳፮፡ የቅዱስ ሕውሎስ መጽሐፍ ገባብ
ከነትርጓሜው ከኢትዮጵያ ሊቃውንት
አንድምታ ትርጓሜ ሲያያዝ የመጣ ነው።
በቤተ ሊቃውንት መሐሪ ትርፈ

፩፻፱፻፵፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፭፡ መጻሕፍተ ሐዲሳት ሦስት ገባብ ከነትርጓሜ
እንዲሁም ግብረ ሐዋርያት ሰባቱ
መልእክታት ሐዋርያት ራሶ የዮሐንስ ነቀው
ከኢትዮጵያ ሊቃውንት ሲያያዝ የመጣ
የአንድምታ ትርጓሜ
በቤተ ሊቃውንት መሐሪ ትርፈ
፩፻፱፻፶፭
አዲስ አበባ

፩፻፳፱፡ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን
(የእምነትና የሥርዓት መጽሐፍ ነው)
በቤተ ክህናት ከገፈ ጉላ
፩፻፱፻፳፫
አዲስ አበባ

፩፻፲፡ ወንጌል ቅዱስ፤ አራቱ ወንጌላውያን
ከሐዋርያት ሥራ ጋር ከጥንቱ የኢትዮጵያ
ሊቃውንት ትርጓሜ የተወሰደ በ፩፻፳፻፶፱
የተቀዳ ከብራና አንድ የኢጣሊያ መንኮራ
አትርቦታል ባለ ፪ት ባሕርይ
በአባ መልእክ አርገግቴልግን
፩፻፱፻፲፮
ርሜ-ወይም አርተራ

፩፻፲፭፡ ሦስት መጻሕፍተ መንኮሳት ግርይሲሐት
ፊልክስጥስ አረጋዊ መንፈሳዊ
ከኢትዮጵያ ሊቃውንት ሲያያዝ
የመጣ አንድምታ ትርጓሜ
በግምት ጥሩ የሆነ የእምነት
ፍልስፍና ያለበት ነው
በአልጋ ወራሽ ልዑል ተፈሪ ሙ.
፩፻፱፻፳፭
አዲስ አበባ

፩፻፺፮፡ ዜና ቤተ ክርስቲያን ዘኢትዮጵያ ልዩ እትም
ጭፍን የታሪክ ቅስጣ በሚል ርዕስ
ለካቶሊኮች የተሰጠ መልስ ነው
በመንበረ ፓትርያርክ
ጥር ቅን
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፫፡ መጽሐፈ ቅኔ
የፈተኞችና የእስኞች የኢትዮጵያ ሊቃውንት
የሰበሰቡት የቅኔያት ጉተራ ሲሆን ቅኔዎቹ
በል እንድ ዓሳርያና ሁለት ዓሳርያት
በሚገባ ተገትና የሚያበረክቱ ምሥጢር
መለኮት ያለባቸው ናቸው
በባላታ ጉራይ ውሥላሌ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፭፡ መጽሐፈ ቅኔ
ዘጠኝ ሊቃውንት (የሊቃውንት መታሰቢያ
ቅኔዎቹ ሁሉ ምሥጢር ተዋሕዶና ምሥጢር
መለኮት ያለባቸው
በመልክብ ባርግን አድግሎ ጀ.
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፭፡ መጽሐፈ ሰጥሎ
መጽሐፈ አክሱር የኢትዮጵያ ባሕራዊ ጽንፍ
መለኮታዊ የሆኑ ታላቆችን ትርጉም የሚሰጥና
በሚገባ የሚያበረክት ነው
ተስፋ ተበረ ሥላሴ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፮፡ ለሰባክር
የቀን መጽሐፈ (በል ፍጥረታት አማጥ
ነው የሚያበረክት)
በመንበረ ጳጳሳት ት.ሥ.ካ.
ልምሌ ፩. ፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፯፡ የጥበብ ሁሉ መጀመሪያ እግዚአብሔርን
መፍራት ነው
መጻሕፍተ ሰሎሞን ወሲራክ፤ ከቀድሞ
እባቶች ጀምሮ ሲወርድ ሲቀረጽ
የመጣው ንባብና አንድምታ ትርጓሜው
የኢትዮጵያ ሊቃውንት እንደጻፉትና
እንደተረጉሙት በል የይግጥናትና ስለሌላም
ምሥጢር የሚያበረክት ነው
በአልጋ ወራሽ ልዑል ተፈሪ መ.
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፭፡ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ
ቤተ ክርስቲያን
መሠረተ ሃይማኖትና የክህናት ተልዕኮ
በሰይፈ ሥላሴና በሊቀ ሥልጣናት
አባ ኃብተ ማርያም ወርቅነህ
በኔ ፩፻፺፭ ቀን
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፱፡ ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት የዜማ፤ የቅኔ
(የትርጓሜ መጻሕፍት የይግጥናት ምርምር
ትምህርተ መለኮት፤ ነው)
በሊቀ ሥልጣናት ኃብተ ማርያም
በግምት ፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ እግዚአብሔር ከእኛ ጋራ ፪፻/መጽሐፍ
(የእያንተ መጽሐፍ ነው)
በአባ ፈልጎስ የወንጌል እሥረኛ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ፩፻/ መጽሐፍ
በአቡነ ገብረኤል
፩፻፳፻፳፯
አሥመራ

፩፻፺፡ ትቤ አክሱም ሙት አንተ
(እናትህ አክሱም ጸጥን እንተ ግንህ ትላለች)
የይግጥናትና የታሪክ ምርምር ያለበት
መጽሐፍ ነው
በአበረስ የኔበው
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ መጽሐፈ ኦርቶጣላብ (በቀድሞ ዘመን በሙ
ሊጠራ ያልፈለገ መንኲሴ ተውላጠ ስም
ነው) (ኦርቶጣላብ ግለት መንጽር ነው)
ምሥጢር መለኮትና ልዩ ልዩ የሆኑ
የፍልሰፍና ታላቆችን የያዘ ነው
በወዳጅነህ ወልደ ሥላሴ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ንጋ ጽዕሐ
ከቅዱሳት መጻሕፍትና ከታሪክ ከሌሎችም
ከልዩ ልዩ መጻሕፍት ተለቅሞ የተጻፈ ነው
በጎሩይ ወልደ ሥላሴ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ እግዚአብሔር ከኛ ጋራ
የኔታችን ሥጋዊና የተዋሕዶ ምሥጢር
በአባ ፈልጎስ ሊቀ ጳጳስ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ምርጥ ታላት በል አባት እናት
(በጣም ጥልቅና ምርምራዊ የሆነ ምሥጢር
መለኮት ያለበት ነው)
በልዑል ራስ ካጣ ኃይሉ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ትምህርተ መለኮት አምላክ
አዕማድ ምሥጢር
የመገፃፀፍ ደሴት፤ ወዳጅ ልቤ የሰውን
ጠባይና ኑር በምሳሌ የሚገልጽ
በጎሩይ ወልደ ሥላሴ
፪፻/ ፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ መዝሙረ ጳጳሩት
ከጥንት የኢትዮጵያ ሊቃውንት ሲወርድ
ሲቀረጽ የመጣ አንድምታ ትርጓሜ
በአባ ቴዎፍሎስ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ገይሰ ሃይማኖት ዘተዋሕዶ
በትግግሌ ዘንብ፤
መስከረም ፯ ቀን
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ዜና ላል ይበላል፤
ከአንድ ጽዕኝ ተፈልፋለው በል ታንጌ
ቤተ መቅደሶችና በል እምነት የሚናገር
መጽሐፍ ነው
በደጃ/ብርሃን መስቀል ደሰታ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ነፃነት የእናት ወገር መሠረት ነው
ሰለ ተዋሕዶ እምነት የሚያበረክትና
የታሪክ መጽሐፍ
፩፻፳፻፳፯-፩፻፳፻፳፯
የእጅ ጽሑፍ ነው፤
ገጽ ፮-፭, ፲፭, ፳፫, ፶፮, ፭, ፭፮, ፩፻፲,
፩፻፴፮, ፩፻፵፱, ፩፻፶, ፩፻፵፫, ፩፻፶፮,
፩፻፶፱, ፩፻፷፩-፭
በአባ ተስፋ ሥላሴ ጥገሰ
፩፻፳፻፳፯
አዲስ አበባ

፩፻፺፡ ጽላሉት መንፈስ ቅዱስ
ስለኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
ከብር የተጻፈ ነው።
ከኢት. ቤተ ክርስቲያን ታሪክና
ዜና ግድፈኝ
ጥር ፫ ቀን ፲፱፻፺፱ ጉም.
አዲስ አበባ

ማሳሰቢያ

ለአንባቢያን በሙሉ በኢትዮጵያውያንም ሆነ በባዕዶች አስተሳሰብ በኢትዮጵያ ሊቃውንት እጅ የተጻፉ መጻሕፍት እንደሌሉ ነው የሚታመነው።

ስለዚህ ነው እኔም ይህንን ለማስተባበል ብዬ ለጥናቴ በማስረጃነት ያቀረብኳቸው ከአንድ ጀምሮ እስከ ጀጂጅ ድረስ የትምህርተ መለኮትና የምርምር ወይም የቴኩኖሎጂና የፍልስፍና ጥናቶች በኢትዮጵያ ሊቃውንት ብቻ የተጻፉትን መጻሕፍት መርጫ ለማስረጃነት ያቀረብኳቸው መሆኑ እንዲታወቅ ይሆን ዘንድ በቅድሚያ አሳስባለሁ።

ስለ ትምህርተ መለኮትና ምርምር ማለትም ስለ የቴኩኖሎጂና ፍልስፍና በኢትዮጵያ ሊቃውንት የተጻፉ መጻሕፍት በእኔ እጅ እንኳን የሚገኙ ጅጂጅ ናቸው። ነገር ግን እኔ ለማስረጃነት የጠቀስኳቸው አብዛኞቹ በሚስጢር ስለሚገኙ ነው። ስለዚህ በሚሥጠር የማይገኙትንና አንዳንድ የኢትዮጵያ ደራስያንም በጽሑፋቸው ውስጥ አልፎ አልፎ ምርጥ የሆኑ የእምነት ቃላት ያስገቡትን ለሌሎች ደራሲያን ማበረታቻ ይሆን ዘንድ በማስረጃነት የጠቀስኳቸው መሆኑን በትህትና ለአንባቢያን እገልጻለሁ።

ማስታወሻ

የተከበራችሁ አንባቢያን በእየጥናቴ መጨረሻና አስፈላጊ በሆነው ሁሉ ጥቅሶቼ የገቡ ቢሆንም በይበልጥ ግልጽ ለማድረግ በዋቢነት (ማስረጃነት) ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደ ሚከተለው አቀርባለሁ።

ዘፍ. ም. ፬ ቁ. ፫-፭
ዘፍ. ም. ፰ ቁ. ፳-፳፪
ዘፍ. ም. ፲፪ ቁ. ፯-፲
ዘፍ. ም. ፲፬ ቁ. ፲፯-፳፩

ዘፍ. ም. ፲፩ ቁ. ፱-፲
ዘፍ. ም. ፳፪ ቁ. ፩-፲፱
ዘፍ. ም. ፵፯ ቁ. ፩-፱
ዘጸ. ም. ፲ ቁ. ፳፭-፳፮

ዘጸ. ም. ፲፪ ቁ. ፭-፳፱
ዘጸ. ም. ፳ ቁ. ፳፪-፳፮
ዘጸ. ም. ፳፪ ቁ. ፳-፳፩
ዘጸ. ም. ፳፫ ቁ. ፲፬-፲፱
ዘጸ. ም. ፳፱ ቁ. ፩-፱
ዘጸ. ም. ፳፱ ቁ. ፩-፴፯, ፴፱-፵፮
ዘጸ. ም. ፴ ቁ. ፩-፴፪
ዘጸ. ም. ፴፱ ቁ. ፲፭-፳, ፳፭-፳፱
ዘጸ. ም. ፴፭ ቁ. ፳፫-፳፭
ዘጸ. ም. ፲፭ ቁ. ፩-፲፫
ዘሌ. ም. ፩ ቁ. ፩-፲፯
ዘሌ. ም. ፪ ቁ. ፩-፲፩
ዘሌ. ም. ፫ ቁ. ፩-፲፯
ዘሌ. ም. ፬ ቁ. ፫-፴፭
ዘሌ. ም. ፭ ቁ. ፯-፲፱
ዘሌ. ም. ፮ ቁ. ፯-፴
ዘሌ. ም. ፯ ቁ. ፩-፲፱
ዘሌ. ም. ፰ ቁ. ፩-፴፮
ዘሌ. ም. ፱ ቁ. ፫-፳፱
ዘሌ. ም. ፲ ቁ. ፲፪-፳
ዘሌ. ም. ፲፪ ቁ. ፯-፳
ዘሌ. ም. ፲፬ ቁ. ፲፯-፴፫
ዘሌ. ም. ፲፭ ቁ. ፫-፳፱
ዘሌ. ም. ፲፮ ቁ. ፫-፳፱
ዘሌ. ም. ፲፱ ቁ. ፭-፱
ዘሌ. ም. ፳፪ ቁ. ፲፯-፴፫
ዘሌ. ም. ፳፫ ቁ. ፱-፴፱

ዘሌ. ም. ፳፱ ቁ. ፱-፲
ዘሌ. ም. ፳፯ ቁ. ፱-፲፯
ዘጉ. ም. ፭ ቁ. ፲፭-፴፩
ዘጉ. ም. ፮ ቁ. ፲-፳፩
ዘጉ. ም. ፯ ቁ. ፲-፴፱
ዘጉ. ም. ፰ ቁ. ፰-፲፭
ዘጉ. ም. ፲ ቁ. ፱-፲፩
ዘጉ. ም. ፲፭ ቁ. ፩-፴፪
ዘጉ. ም. ፲፭ ቁ. ፯, ፲፯-፲፳
ዘጉ. ም. ፲፱ ቁ. ፩-፯
ዘጉ. ም. ፳፫ ቁ. ፩-፯, ፲፫-፲፱
ዘጉ. ም. ፳፰ ቁ. ፩-፴፩
ዘጉ. ም. ፳፱ ቁ. ፩-፵
ኢያ. ም. ፰ ቁ. ፴-፴፭
ኢያ. ም. ፳፪ ቁ. ፳፩-፴
መሳ. ም. ፯ ቁ. ፳፭-፴
መሳ. ም. ፲፫ ቁ. ፲፭-፳፩
፩ኛ/ ሣመ. ም. ፲፫ ቁ. ፱-፲፫
፩ኛ/ ሣመ. ም. ፲፭ ቁ. ፳፪-፳፫
፩ኛ/ ሣመ. ም. ፲፮ ቁ. ፱-፯
፩ኛ/ ነገ. ም. ፫ ቁ. ፱-፯
፩ኛ/ ነገ. ም. ፰ ቁ. ፰፱-፳፮
፩ኛ/ ነገ. ም. ፲፭ ቁ. ፳-፴፩
፪ኛ/ ነገ. ም. ፲፮ ቁ. ፲-፲፯
፩ኛ/ ዜና ም. ፲፮ ቁ. ፵-፵፫
፩ኛ/ ዜና ም. ፳፩ ቁ. ፳፫-፴

ማስረጃ

ጥቅሶቼን ለማውጣት የተጠቀምኩበት መጽሐፍ ቅዱስ በ፩ሺ፱፻፵፯ ዓ.ም. የታተመው ፎቅ ቅዱሳት መጻሕፍት የያዘው ትልቁ መጽሐፍ ሲሆን የሐዲስ ኪዳንን ጥቅሶች የተጠቀምኩበት ደግሞ በ፩ሺ፱፻፵፰ ዓ.ም. ፎቅ ኮፒ የሆነው የእጅ ጽሑፍ መሆኑን ለአንባቢያን በትህትና አሳስባለሁ።

ጀኛ/ ዜና ም. ልቀ. ፀ-ጌ
 ጀኛ/ ዜና ም. ልቀ. ልቀ-ጌ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጌቀ. ጌ-ገፅ
 ጀኛ/ ዜና ም. ፀቀ. ፀ-ጌ
 ጀኛ/ ዜና ም. ገፅቀ. ገ-ገፅ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጸፀቀ. ገፅ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጸቀ. ገፅ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጸፀቀ. ጌ-ጌ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጸፀቀ. ጌ-ገፅ
 ዕዝ. ም. ፀቀ. ጌ-ጌ
 ዕዝ. ም. ጌቀ. ገፅ-ጸፀ
 ዕዝ. ም. ጌቀ. ገፅ-ገፅ
 ዕዝ. ም. ጸቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ዕዝ. ም. ፀቀ. ልቀ-ጌ
 ዕዝ. ም. ገፅቀ. ገፅ-ጸፀ
 ነሀ. ም. ገፅቀ. ጸፀ-ጸፀ
 መዝ. ገፅቀ. ልቀ-ጌ
 መዝ. ጸቀ. ገፅ-ገፅ
 መዝ. ጸፀቀ. ገፅ-ገፅ
 መዝ. ጸፀገፅቀ. ፀ-ጌ
 መዝ. ጸፀገፅቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ምሳ. ም. ጌቀ. ገፅ-ገፅ
 ኤር. ም. ጌቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ኤር. ም. ጸፀቀ. ፀ-ጌ
 ሕዝ. ም. ጸቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ሕዝ. ም. ጸፀቀ. ገፅ-ጸፀ
 ሕዝ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ሕዝ. ም. ጸፀቀ. ጌ-ጌ
 ዳን. ም. ፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ሆሴ. ም. ጌቀ. ጌ-ጌ
 ሆሴ. ም. ፀቀ. ፀ-ጌ
 ሆሴ. ም. ገፅቀ. ልቀ-ጌ
 ሆሴ. ም. ገፅቀ. ገፅ-ገፅ
 አሞ. ም. ፀቀ. ገፅ-ገፅ

አሞ. ም. ፀቀ. ፀ-ጌ
 አሞ. ም. ልቀ. ጸፀ-ጸፀ
 አሞ. ም. ፀቀ. ልቀ-ጌ
 ሚሊ. ም. ልቀ. ጌ-ገፅ
 ዕዝ. ሱ. ም. ፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዕዝ. ም. ልቀ. ፀ-ገፅ
 ጀኛ/ ዕዝ. ም. ጌቀ. ጸፀ-ጸፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዕዝ. ም. ጸቀ. ገፅ, ጸፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዕዝ. ም. ፀቀ. ጸ-ጸፀ
 ፋዲ. ም. ፀቀ. ገፅ-ገፅ
 ፋዲ. ም. ጸቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ፋዲ. ም. ፀቀ. ጸ-ጸፀ
 ጀኛ/ መቃ. ም. ፀቀ. ገፅ-ገፅ
 ጀኛ/ መቃ. ም. ገፅቀ. ገፅ-ጸፀ
 ሲራ. ም. ጌቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ሲራ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ሲራ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ፀቀ. ፀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ልቀ. ፀ-ገፅ
 ኩፋ. ም. ጌቀ. ፀ-ጌ, ገፅ-ገፅ
 ኩፋ. ም. ጸቀ. ፀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ገፅቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ, ገፅ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ፀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ጌ-ጌ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ኩፋ. ም. ገፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ገፅ-ገፅ, ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ኩፋ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ, ገፅ-ገፅ

ማ ስ ገ ጌ ዘ ቢ ያ

ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ በተለይ በላም፣ በፍየል፣ በበግ፣ በርግብ ደምና ሥጋ እንዲሁም ከንጹህ ስንዴ በተሠራ ቂጣ እንዴት እንደሚሰውና የፋሲካን በዓል እንደሚያከብሩ የሚያስረዳ ነው።

ዘፍ. ም. ፀቀ. ፀ-ጌ
 ዘፍ. ም. ጸቀ. ጸ-ጸፀ
 ዘፍ. ም. ገፀቀ. ገፅ-ጸፀ
 ዘፍ. ም. ገፀቀ. ፀ-ጌ
 ዘጸ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ, ጸፀ-ጸፀ
 ዘሌ. ም. ልቀ. ልቀ-ጌ, ገፅ-ገፅ
 ዘሌ. ም. ፀቀ. ልቀ-ጌ
 ዘሌ. ም. ልቀ. ጌ-ገፅ

ዘሌ. ም. ገፀቀ. ገፅ-ጸፀ
 ዘጉ. ም. ጌቀ. ገ-ጸፀ
 ዘጉ. ም. ጌቀ. ገ-ጸፀ
 ዘጉ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ዘጉ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ጀኛ/ ነገ. ም. ገፀቀ. ጸ-ጸፀ
 ጀኛ/ ዜና ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ

አማናዊ ቁርባን

በብሉይ ኪዳን ውስጥ የተፈጸሙ ቁርባኖችና መስዋዕቶች ሁሉ ለእውነተኛው ቁርባን ለሐዲስ ኪዳን መስዋዕት ምሳሌያዊ እንደነበሩ የታወቀ ቢሆንም እውነተኛው መስዋዕትና በግግን መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ይህንም እንደሚከተለው እንመልከት።

ሉቃ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ-ጸፀ
 ዘጸ. ም. ገፀቀ. ልቀ, ገፅ-ጸፀ
 ማቴ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ, ገፅ-ጸፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ማር. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ, ገፅ-ገፀ, ጸፀ-ጸፀ
 ዮሐ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ዮሐ. ም. ፀቀ. ገፅ-ገፅ
 ዮሐ. ም. ጌቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ማር. ም. ጸፀቀ. ጸፀ-ጸፀ
 ማቴ. ም. ገፀቀ. ልቀ-ጌ
 ሉቃ. ም. ጌቀ. ልቀ-ጌ
 ዕብ. ም. ልቀ. ልቀ-ጌ

ዕብ. ም. ጌቀ. ገፅ-ገፅ, ገፅ-ገፅ
 ዕብ. ም. ጸቀ. ጌ-ጌ
 ዕብ. ም. ፀቀ. ጸ-ገፅ
 ዕብ. ም. ገፅቀ. ልቀ-ጌ
 ዕብ. ም. ገፀቀ. ገ-ገፅ
 ጀኛ/ ዴጉ. ም. ጸፀቀ. ልቀ-ጌ
 ያዕ. ም. ጸፀቀ. ገፅ-ጸፀ
 ሮሜ. ም. ገፀቀ. ፀ-ጌ
 ጀኛ/ ቆሮ. መ. ገፅቀ. ገፅ-ገፀ, ጸፀ-ጸፀ

ስለ ተዋሕዶ

ማለትም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው መሆኑን የሚያስረዳ ምሥጢረ ተዋሕዶ ፤

ሉቃ. ም. ፱ ቁ. ፲፰-፳፫
 ዮሐ. ም. ፲፬ ቁ. ፩-፳, ፱-፲፫
 ማቴ. ም. ፲፮ ቁ. ፲፪-፳፩
 ዮሐ. ም. ፩ ቁ. ፩-፮, ፴፬, ፶፩
 ማር. ም. ፳ ቁ. ፳፯-፴
 ዮሐ. ም. ፮ ቁ. ፵፬-፵፰, ፳፯-፸
 ኢሳ. ም. ፶፫ ቁ. ፩-፲፪
 ዮሐዋ. ም. ፳ ቁ. ፴፯-፵
 ዮሐ. ም. ፲፪ ቁ. ፵፬-፵፰
 ፩ኛ/ ዮሐ. ም. ፫ ቁ. ፳-፱
 ዮሐ. ም. ፩ ቁ. ፩-፲፮
 ዮሐ. ም. ፳ ቁ. ፲፱-፳, ፳፱-፴
 ዮሐ. ም. ፱ ቁ. ፩-፵፩
 ሉቃ. ም. ፳፪ ቁ. ፳፯-፸፩
 ሉቃ. ም. ፳፫ ቁ. ፴፱-፶፩
 ማር. ም. ፭ ቁ. ፯-፳፩
 ማር. ም. ፫ ቁ. ፲፩-፲፫
 ሉቃ. ም. ፱ ቁ. ፴፫-፴፯, ፩-፲፫
 ማቴ. ም. ፱ ቁ. ፩-፲፪
 መዝ. ፩፻፴፩ ቁ. ፲፫-፲፭
 ሉቃ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፶፯
 ዘፍ. ም. ፩ ቁ. ፳፮-፴

ዮሐ. ም. ፲፮ ቁ. ፳፩-፳፮
 ዮሐ. ም. ፲ ቁ. ፴-፵
 ዮሐ. ም. ፱ ቁ. ፩-፵፩
 ፩ኛ/ ቆሮ. ም. ፩ ቁ. ፲፭-፲፱
 ሮሜ. ም. ፩ ቁ. ፳፩-፳፪
 ሮሜ. ም. ፫ ቁ. ፳፮-፳፳
 ሮሜ. ም. ፱ ቁ. ፲፫-፲፱
 ሮሜ. ም. ፭ ቁ. ፩-፳፩
 ዮሐ. ም. ፲፮ ቁ. ፳፱-፴፪
 ሮሜ. ም. ፯ ቁ. ፳፱-፳፮
 ዮሐ. ም. ፲፯ ቁ. ፫-፭
 ፊል. ም. ፪ ቁ. ፯-፲፩
 ዘፍ. ም. ፫ ቁ. ፩-፰, ፳፪-፳፫
 ቆላ. ም. ፩ ቁ. ፲፭-፳፩
 ዮሐዋ. ም. ፪ ቁ. ፴-፵
 ኤፌ. ም. ፩ ቁ. ፳-፳፫
 ዕብ. ም. ፩ ቁ. ፫-፲፱
 ዮሐ. ም. ፭ ቁ. ፳፫-፴
 ራእ. ም. ፭ ቁ. ፲፫-፲፱
 ሮሜ. ም. ፱ ቁ. ፭-፮
 ፩ኛ/ ዮሐ. ም. ፭ ቁ. ፳-፳፩

ስለ አምላካችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር መሆን ብዙ ማስረጃ ማቅረብ ይቻላል ነገር ግን ለሚያምን ይበቃል ።

የማይረሳ ውለታ

ይህ ጥናታዊና ምርምራዊ ጽሁፍ በመጽሐፍ መልክ ተዘጋጅቶና ታትሞ ለአንባቢያን እንዲጻረስ ለማድረግ የአቶ ቦጋለ ደምቤ እርዳታ ባይታከልበት ኖሮ በአጭር ጊዜያት ውስጥ ለሕትመት ባልበቃም ነበር ። የኒህም በጉ አድራጊ የሕይወት ታሪክ እንደሚከተለው ነው ።

አቶ ቦጋለ ደምቤን የተዋህዶ እርቶዶክስ እምነት ተከታዮች ከሆኑት ከወ/ሮ ዘርጊ ወልደሥላሴና ከአቶ ደምቤ ወፍዬ በ፲፱፻፴፮ ዓ.ም. በአዲስ አበባ ከተማ ተወልደው በአቡነ ተክለሃይማኖት ቤተክርስቲያን ጥምቀተ ክርስ ቲናን የፈፀሙ ሲሆን ዕድሜያቸው ለትምህርት ሲደርስ የኢትዮጵያን ፊደል ከሃይማኖት ትምህርት ጋር በማጣመር ከተማሩ በኋላ ከአንደኛ ደረጃ እስከ ኮሌጅ ያለውን ዘመናዊ ትምህርት በሀገር ውስጥ ያጠናቀቁ ሲሆን በተጨማሪ በውጭ ሀገር በከፍተኛ የኮምፒውተር ሳይንስ ትምህርት ተመርተዋል ።

አቶ ቦጋለ ደምቤ ከባለቤታቸው ከወ/ሮ ታደለች ገብረመድህን ጋር ከ፴ ዓመት በፊት ትዳር መሥርተው ሁለት ልጆች አፍርተዋል ።

በተግባራዊ ሥራም በሀገር ውስጥ የመጀመሪያውን የቴሌፎን ቢል በኮምፒውተር እንዲሠራ ከአደረጉት የኮምፒውተር ኤክስፐርቶች አንዱ ሲሆኑ በውጭ ሀገር የተባበሩት መንግሥታት መሥሪያ ቤት ተቀጥረው በሲሪላንካ፣ በባንግላዴሽ፣ በጃማይካ፣ በትሪኒዳድና ቶባጎ፣ በደቡብ ኮሪያ፣ በጊኒና ቦጋና፣ በኬኒያ፣ በሱዳንና ናይጄሪያ፣ በመሳሰሉ ሀገሮች እየተዘዋወሩ የኮምፒውተር ሥራ አስልጥነዋል ። በዛምቢያ ለስምንት ዓመት፣ ሱዳን ለአንድ ዓመት፣ ቦትስዋና ለሦስት ዓመት፣ እንዲሁም ከአለፉት አራት ዓመታት ወዲህ ለታንዛኒያ፣ ለስዋዚላንድ፣ ለሌሶቶ፣ ለዝምባብዌና ዛምቢያ የተባበሩት መንግሥታት የኮምፒውተር አማካሪ በመሆን በማገልገል ላይ ያሉ እውነተኛ የኢትዮጵያ ልጅ ናቸው ።

አቶ ቦጋለ ደምቤ የኢትዮጵያን ጥንታዊ የታሪክ ማስረጃዎች ማለባለብ ቤንና ለትውልድ ለማስተላለፍ ያዘጋጀውን ጥናታዊ ጽሁፎች (ማንስክ ሪፕት) በመጽሐፍ መልክ ለማሳተም የገንዘብ እጥረት እንዳለብኝ ተረድተው ያላንዳች ማመንታት የዚህን መጽሐፍ ማሳተሚያ ግማሽ ዋጋ በመክፈል መጽሐፉ ታትሞ ለአንባቢያን እንዲሳረስ በመርዳት ለምን ጊዜም የማይረሳ ውለታ ጥለውብኛል ።

መድኃኒዓለም ትውልዳቸውን ይባርክ ፤

በተለይ ደግሞ መጽሐፉ ታትሞ ለሕዝብ እንዲሳረስ ባላቸው ፡ ፍ ለመለካከትና ንጹህ ኢትዮጵያዊነት፤

- ሀ. የቤታቸው ካርታ ከማሲያዛቸውም በላይ ባላቸው የማሳተም ፣ ምድ በፍጥነት ታትሞ እንዲወጣ ላደረጉልኝ ለአቶ ጌትነት አየለ ፤ ፍ ላዲት አምላክ ቅድስተ ቅዱሳን ማርያም በሥጋና በነፍስ ትጠብቃቸው
- ለ. በተለያዩ መልኩ ለረዳኝ ፤ እንዲሁም ካህናትንና ቤተ ክርስቲያንን በማገልገል ጽኑ የሆነ ፍላጎት ላላቸው ወገኖቼ ለአቶ ዓለሙ አጋና ለአቶ ተስፋ ዮሐንስ ገ/ቴዎድሮስ ፤ የጀመሩት የተቀደሰ አላማ የተሳካ እንዲሆን እመኝላቸዋለሁ ፤
- ሐ. በእናት ኢትዮጵያ የንግድ ማተሚያ ድርጅት ዋና ሥራ አስኪያጅና ባለሥልጣኖች ፤ እንዲሁም ሠራተኞች በሙሉ ፤ በአንድነትና በቀና ልብ ስለተባበሩኝ ፤ በብሔራዊ ቀጥተኛ ተዋሕዶ ስም ቅዱስ ሚካኤል ይጠብቃቸው ፤
- መ. እንዲሁም ለአቶ ረታ ኃይሌና ለአቶ ሰይፋ ማን ያህልሃል ምሥጋናዬ የላቀ ነው ፤

አሜን ፤

አባ ተስፋ ሥላሴ ሞገስ ።

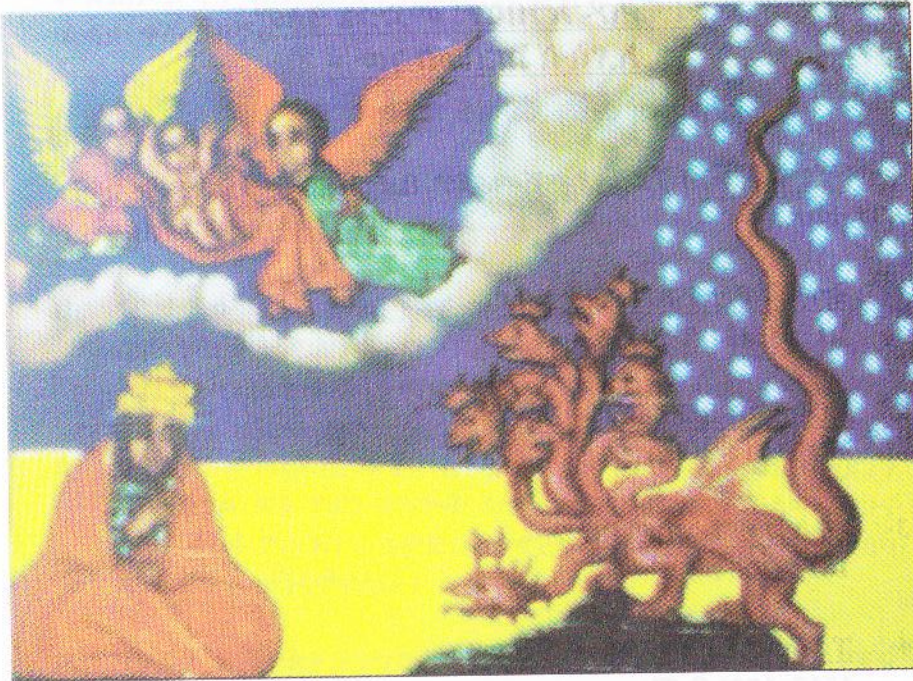
ቅዱስ ማርቆስ ኢትዮጵያዊ ነው ፤
የተዋሕዶ አንበሳም መድኃኒ ዓለም
ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ።

ቀጥተኛዋና እውነተኛይቱ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን እንዴት ከፀት እንደተከፈለች

- 1. ቀጥተኛዋ ተዋሕዶ ፤ ኢትዮጵያ
ከ1-33-451 ዓ.ም.
- 2. አርቶዶክስ በሚል ስም ግሪክ
451-1014 ዓ.ም.
- 3. ካቶሊክ በሚል ስም በሮማ
1014-1054 ዓ.ም.
- 4. ፕሮቶስታንት በሚል ስም ጀርመን
1517-1521 ዓ.ም.

ዝርዝር ጥናቱን በክፍል ፩ ላይ ይመልከቱ ፡...
 ይህ ጥናት ለዶክተሬት የቀረበ ስለሆነ ኮፒ ማድረግና ገልብጦ ማሳተም በሕግ ያስቀጣል ። ጥናቱ የተዘጋጀው ለአንባቢያን በማያሰለች ሁኔታ አስፈላጊ የሆኑ ነጥቦችን ብቻ በማብራራት በአጭሩ የቀረበ ነው ።

አንባቢቶ ላስጀመረኝ ለዘላለም የማይጠፋ የብርሃን አምላክ መድኃኒ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ሕያው እግዚአብሔር የተመሰገን ይሁን አሜን ፡...

ይ/ር ሲልቪያ ፓንክረስት የኢትዮጵያውያን ታላቅ ወዳጅ ከመሆናቸውም በላይ
 ኢትዮጵያ ሀገራችን በፋሺስት ኢጣልያን በግፍ በተወረረችበትና
 የምዕራባውያንን ድጋፍ ባጣችበት ወቅት ከፍተኛ ተቃውሞ ባማሰማትና
 ለኢትዮጵያ ድጋፍ በመሆን የማይረሳ አስተዋፅዖ ከማድረጋቸውም
 በተጨማሪ እኚህ የሀገራችን ባለውለታ ኢትዮጵያዊ አርበኛ በመሆን ወለተሥላሴ
 በሚል ስመ ክርስትና ተጠምቀው ከዚህ ዓለም በሞት በተለዩበት ወቅት
 ከኢትዮጵያ ሌላ የትም እንዳይቀበሩ በነበራቸው ኑዛዜ መሠረት እነሆ
 በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል መካከለኛው ይገኛል።

ዶ/ር ሲልቪያ ፓንክረስት የኢትዮጵያውያን ታላቅ ወዳጅ ከመሆናቸውም በላይ
 ኢትዮጵያ ሀገራችን በፋሺስት ኢጣልያን በግፍ በተወረረችበትና
 የምዕራባውያንን ድጋፍ ባጣችበት ወቅት ከፍተኛ ተቃውሞ ባማሰማትና
 ለኢትዮጵያ ድጋፍ በመሆን የማይረሳ አስተዋፅዖ ከማድረጋቸውም
 በተጨማሪ እኚህ የሃገራችን ባለውለታ ኢትዮጵያዊ አርበኛ በመሆን ወለተሥላሴ
 በሚል ስመ ክርስትና ተጠምቀው ከዚህ ዓለም በሞት በተለዩበት ወቅት
 ከኢትዮጵያ ሌላ የትም እንዳይቀበሩ በነበራቸው ንቁ መሠረት እነሆ
 በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል መካነመቃብራቸው ይገኛል።

**ቅዱስ ማርቆስ ኢትዮጵያዊ ነው፤
የተዋሕዶ አንበሳም መድኃኔ ዓለም
ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።**

ቀጥተኛዋና እውነተኛይቱ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን እንዴት ከፀት እንደተከፈለች

1. ቀጥተኛዋ ተዋሕዶ፡ ኢትዮጵያ
ከ1-33-451 ዓ.ም.
2. አርቶዶክስ በሚል ስም ግሪክ
ከ451-1014 ዓ.ም.
3. ካቶሊክ በሚል ስም በሮማ
1014-1054 ዓ.ም.
4. ፕሮቴስታንት በሚል ስም ጀርመን
1517-1521 ዓ.ም.

ዝርዝር ጥናቱን በክፍል ፮ ላይ ይመልከቱ፡...

ይህ ጥናት ለዶክተሬት የቀረበ ስለሆነ ኮፒ ማድረግና ገልብጦ ማሳተም በሕግ ያስቀጣል ። ጥናቱ የተዘጋጀው ለአንባቢያን በማያሰለች ሁኔታ አስፈላጊ የሆኑ ነጥቦችን ብቻ በማብራራት በአጭሩ የቀረበ ነው።

አንሳስቶ ላስጀመረኝ ለዘለዓለም የማይጠፋ የብርሃን አምላክ መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ ሕያው እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን አሜን።